

Εθνικό και Καποδιστριακό
Πανεπιστήμιο Αθηνών
Φιλοσοφική Σχολή
Τμήμα Μουσικών Σπουδών

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο
Θεσσαλονίκης
Σχολή Καλών Τεχνών
Τμήμα Μουσικών Σπουδών

Ιόνιο Πανεπιστήμιο
Σχολή Μουσικής και
Οπτικοακουστικών Τεχνών
Τμήμα Μουσικών Σπουδών

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Σχολή Μουσικών Σπουδών
Τμήμα Μουσικών Σπουδών

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
Σχολή Κοινωνικών, Ανθρωπιστικών
Επιστημών και Τεχνών
Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης

15ο ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

υπό την αιγίδα της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας

«Από την επικαιρότητα στην διαχρονικότητα:
Μαρία Κάλλας, 100 χρόνια από την γέννησή της»

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Αθήνα, 9-11 Νοεμβρίου 2023

Πρόγραμμα συνεδρίου

Πέμπτη, 9 Νοεμβρίου 2023

15.30-16.00: Έναρξη του συνεδρίου – χαιρετισμοί (Αμφιθέατρο Βιβλιοθήκης Φιλοσοφικής Σχολής)

Συνεδρία 1A: Μουσική ανάλυση I 16.00-17.30 (Αμφιθέατρο Βιβλιοθήκης Φιλοσοφικής Σχολής) Προεδρεύων: Μάρκος Τσέτσος Αλέξανδρος Διονάτος: «Το <i>Καλά συγκερασμένο πληκτροφόρο</i> του Bernhardt Christian Weber (1712-1758): ένας λησμονημένος κύκλος 24 πρελουδίων και φουγκών από τα μέσα του 18ου αιώνα» Ιωάννης Φούλιας: «Προς μian επαναξιολόγηση των τρόπων συγκρότησης και λειτουργικής ενσωμάτωσης του δεύτερου ritornello στις μορφές σονάτας κοντσέρτου της κλασικής περιόδου, με αναφορά στον Carl Philipp Emanuel Bach» Σόλων Ραπτάκης: «Οι εννέα σονάτες για πιάνο του Μιασκόφσκι: μια σημαντική συνεισφορά στο είδος της σονάτας κατά τον ύστερο ρομαντισμό και τον νεωτερισμό»	Συνεδρία 1B: Μουσική και ψηφιακά μέσα I 16.00-18.00 (Αμφιθέατρο 209 Φιλοσοφικής Σχολής) Προεδρεύουσα: Αναστασία Γεωργάκη Τάσος Κολυδάς: «Ψηφιακές μέθοδοι στην υπηρεσία της μουσικολογίας: δημιουργία διαδικτυακού ερευνητικού εργαλείου για τη μελέτη του κρητικού εκκλησιαστικού μέλους» Γιώργος Δεδούσης, Αρετή Ανδρεοπούλου, Αναστασία Γεωργάκη: «Μεθοδολογία για τη σύνθεση και την αξιολόγηση ιστορικά ενήμερων ηχοτοπίων» Δημήτριος Βασιλάκης: «“Jazz Harmonic and Timbral Mapping”. Μια αναλυτική / υπολογιστική προσέγγιση στον τζαζ αυτοσχεδιασμό με άμεσες εφαρμογές στη μηχανική μάθηση και την τεχνητή νοημοσύνη» Τηλέμαχος Μούσας: «Kinesthesia: ένα διαδραστικό φωνητικό εργαλείο ηχοποίησης της εκφραστικής χειρονομίας και αυτοσχεδιασμού»

17.30-18.30: Διάλειμμα για καφέ

Συνεδρία 2A: Μουσική ανάλυση II 18.30-20.00 (Αμφιθέατρο Βιβλιοθήκης Φιλοσοφικής Σχολής) Προεδρεύων: Ιωάννης Φούλιας Γιώργος Ζερβός: «Σειραϊκή εξέλιξη και φθογγικό περιεχόμενο στα τελευταία έργα του Anton Webern»	Συνεδρία 2B: Μουσική και ψηφιακά μέσα II 18.30-20.30 (Αμφιθέατρο 209 Φιλοσοφικής Σχολής) Προεδρεύουσα: Χριστίνα Αναγνωστοπούλου Αρετή Ανδρεοπούλου: «Η εκτεταμένη πραγματικότητα ως εργαλείο εκπαίδευσης χορωδών στην γρήγορη και

Raphael Staubli: «...Πώς περνά ο χρόνος...» ή ο αισθητικός λόγος της μουσικής του σειραϊσμού» Πηνελόπη Παπαγιαννοπούλου: «Τα 12 Μικρολούδια για κουαρτέτο εγχόρδων: <i>Homage à Mihály András</i>, op. 13, του György Kurtág. Αναλυτική προσέγγιση σε ζητήματα μορφολογικής, φθογγικής δομής και αρμονικού είδους»	αποτελεσματική προσαρμογή τους σε συναυλιακούς χώρους διαφορετικών ακουστικών χαρακτηριστικών» Αναστασία Γεωργάκη, Αρετή Ανδρεοπούλου, Γιώργος Δεδούσης: «Σουίτα εργαλείων για την υποβοήθηση της φωνητικής διδασκαλίας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση» Σοφία Σταυροπούλου: «Η τονική ακρίβεια στην παιδαγωγική της φωνής στο σύγχρονο ψηφιακό σχολείο: μεθοδολογικές προσεγγίσεις και εργαλεία» Ευάγγελος Αγγελάκης: «Σωματοαισθητική αντίληψη του λυρικού τραγουδιού: σύγχρονα προβλήματα εκπαίδευσης και επιστημονικές-τεχνολογικές διέξοδοι»

Παρασκευή, 10 Νοεμβρίου 2023

Συνεδρία 3A: Ζητήματα ελληνικής μουσικής I 10.00-11.30 (Αμφιθέατρο Βιβλιοθήκης Φιλοσοφικής Σχολής) Προεδρεύων: Γιώργος Σακαλλιέρος Θανάσης Τρικούπης & Σάββας Γκριτζέλης: «Στρατιωτική μουσική κατά την περίοδο της Ελληνικής Επανάστασης του 1821» Θεοδώρα Ιορδανίδου: «Όψεις της στρατιωτικής μουσικής στην Ελλάδα: φλάουτα και φλαουτίστες στα στρατιωτικά μουσικά σύνολα κατά την οθωνική βασιλεία» Αργύριος Κόκορης: «Κατανοώντας τη σύγκρουση μέσα από τη μουσική: πολιτική και τραγούδι στις εκλογές της 1ης Νοεμβρίου 1920 στην Αθήνα»	Συνεδρία 3B: Σύγχρονη μουσική δημιουργία 10.00-11.30 (Αμφιθέατρο 209 Φιλοσοφικής Σχολής) Προεδρεύων: Ιάκωβος Σταϊνχάουερ Παύλος Κόρδης: «Ιερός (sic) ή θρησκευτικός μινιμαλισμός: ζητήματα ορισμού και προσδιορισμού. Η περίπτωση του συνθέτη John Tavener (1944-2013)» Αθανάσιος Ζέρβας: «Η επαναληπτικότητα ως έννοια και λειτουργία στη μουσική δημιουργία: κριτική προσέγγιση σε κείμενα και έργα των William Russo, John Rahn και Ralph Shapey» Γιάννης Μποκέας: «Κορεσμός / Saturationism: ένα συνθετικό ιδίωμα του 21ου αιώνα»

11.30-12.00: Διάλειμμα για καφέ

Συνεδρία 4Α: Ζητήματα ελληνικής μουσικής ΙΙ 12.00-14.00 (Αμφιθέατρο Βιβλιοθήκης Φιλοσοφικής Σχολής) Προεδρεύων: Θανάσης Τρικούπης Γιώργος Σακαλλιέρος: «Το <i>Πανηγύρι</i> (1909) για ορχήστρα του Μάριου Βάρβογλη, ως σημασιολογικό σημαίνον μιας συνθετικής ταυτότητας εν εξελίξει» Θοδωρής Καραθόδωρος: «Η <i>Βυζαντινή μελωδία</i> για ορχήστρα εγχόρδων (1936) του Αντίοχου Ευαγγελάτου: μουσικό υλικό και επεξεργασία» Απόστολος Παλής: «“Πρελούδιο και Φούγκα” για δύο πιάνο των “πρώιμων” Καλομοίρη, Παπαϊωάννου και Χρήστου: προσέγγιση σε τρεις σημαντικές συνθέσεις της ελληνικής εργογραφίας για δύο πιάνο του α΄ μισού του 20ού αιώνα» Ξένια Θεοδορίδου: «Η πραγμάτωση της αρχής της κυκλικής σονάτας στο έργο του Γιάννη Α. Παπαϊωάννου με ιδιαίτερη έμφαση στη <i>Σονάτα για βιολί και πιάνο</i> (AKI-Nτ 116, 1946) ως περίπτωση δημιουργικής αφομοίωσης διακριτών γαλλικών επιρροών (Vincent d’Indy, Claude Debussy, Maurice Ravel), όπως και επίτευξης προγραμματικότητας μέσω μίξης φωνητικής και οργανικής μουσικής, με ελληνικό εθνικό ένδυμα»	Συνεδρία 4Β: Ζητήματα εκτελεστικής πρακτικής 12.00-14.00 (Αμφιθέατρο 209 Φιλοσοφικής Σχολής) Προεδρεύουσα: Αρετή Ανδρεοπούλου Κωνσταντίνος Μπακογιάννης: «Επισκόπηση των σφαιρικών κατευθυντικών ιδιοτήτων της τραγουδιστικής φωνής στην ελληνική γλώσσα συναρτήσει του επιπέδου και του είδους φωνητικής εκπαίδευσης των ερμηνευτών» Γιώργος Παπαδημητρίου: «Ακουστική και συγκριτική μελέτη για την άρθρωση των ελληνόφωνων κλασικών τραγουδιστών στο γαλλικό λυρικό ρεπερτόριο» Μπεάτα Ιβόνα Γκλίνκα: «Φωνητοποίηση φλάουτου: μια ολοκληρωμένη προσέγγιση στην απόδοση» Δημήτρης Κοτρωνάκης: «Αναβιώνοντας και αξιοποιώντας το <i>dedillo</i>, μία ξεχασμένη τεχνική της βιχουέλας, στη σύγχρονη κλασική κιθάρα»

14.00-16.00: *Μεσημβρινή παύση εργασιών*

16.00-17.30: Γενική Συνέλευση των μελών της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας
(Αίθουσα 917 Φιλοσοφικής Σχολής)

17.30-18.00: *Διάλειμμα για καφέ*

Συνεδρία 5A: Ζητήματα ελληνικής μουσικής III 18.00-19.30 (Αμφιθέατρο Βιβλιοθήκης Φιλοσοφικής Σχολής) Προεδρεύουσα: Κατερίνα Λεβίδου Πανδώρα Λιασοπούλου: «Κριτική έκδοση της μεταγραφής για πιάνο – τέσσερα χέρια του έργου <i>Το Πανηγύρι της Ασή-Γωνιάς</i> (1946) του Μίκη Θεοδωράκη» Βάλια Χριστοπούλου: «Χρήση λαϊκού ή/και λαϊκότροπου υλικού, μοντερνισμός και μεταμοντερνισμός στην ελληνική μεταπολεμική έντεχνη μουσική» Μαγδαληνή Καλοπανά: «Αύρας Θεοδωροπούλου, <i>Ιστορία της μουσικής</i>: μία πρότυπη έκδοση»	Συνεδρία 5B: Αφιέρωμα στον Ραχμάνινοφ 18.00-19.30 (Αμφιθέατρο 209 Φιλοσοφικής Σχολής) Προεδρεύων: Μηνάς Ι. Αλεξιάδης Ιάκωβος Σταϊνχάουερ: «Η μουσική του Σεργκέι Ραχμάνινοφ υπό το πρίσμα των επικριτών του» Μάρκος Τσέτσος: «Η τέχνη της συγκίνησης. Υπερασπίζοντας τον Ραχμάνινοφ» Νίκος Χριστοδούλου: «Διαχρονική πρωτοτυπία στον Ραχμάνινοφ: σκέψεις για τη θεματική δομή, την αρμονία, τη μορφή, την οργανική γραφή στο έργο του»

20.00-21.00: Συναυλία
 (Αίθουσα 917 Φιλοσοφικής Σχολής)

Σάββατο, 11 Νοεμβρίου 2023

Συνεδρία 6A: Ευρωπαϊκό λυρικό θέατρο 09.30-11.30 (Φουαγιέ Ολύμπια Δημοτικού Μουσικού Θεάτρου Μαρία Κάλλας) Προεδρεύων: Νίκος Μαλιάρας Μαριάννα Σιδερή: «<i>Bel canto</i> – Ανάμεσα στο όμορφο τραγούδι και την τεχνική: διευκρινήσεις, προϋποθέσεις και ρεπερτόριο» Αναστασία Σιώψη: «Μουσικές ανταποκρίσεις στις Συνόδους της Βιέννης (1814) και των Εθνών (1822): Μπετόβεν και Ροσίνι» Εύη Νίκα-Σαμψών: «“Vi sono melodie lunghe, lunghe, lunghe...”. Όψεις της μουσικής δραματουργίας και των ιδιωμάτων του	Συνεδρία 6B: Αρχαία ελληνική και βυζαντινή μουσική 09.30-11.30 (Αμφιθέατρο Δρακόπουλου, Κεντρικό Κτήριο Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών) Προεδρεύων: Αχιλλέας Χαλδαιάκης Αντιγόνη Ντουσιοπούλου: «Ο φωνητικός χαρακτήρας του θρήνου κατά την κλασική αρχαιότητα με βάση την εικονογραφία και τα κείμενα της εποχής. Οι περιπτώσεις συνοδείας του με μουσικά όργανα» Θωμάς Αποστολόπουλος: «Εξήγηση σε τρία εμβληματικά μέλη γραμμένα σε παλαιά βυζαντινή παρασημαντική»

ιταλικού belcanto στην οπερική δημιουργία του Βιντσέντζο Μπελλίνι (1801-1835)» Μηνάς Ι. Αλεξιάδης: «<i>Η ωραία Γαλάτεια</i> του Φραντς φον Ζουππέ: μία σημαντική “αρχαιοελληνική” οπερέττα»	Παναγιώτης Σάρμας: «Μια ματιά στο μουσικό σύστημα του Αποστόλου Κώνστα του Χίου μέσα από τα ένδεκα εωθινά δοξαστικά του» Χρυσοβαλάντης Ιωαννίδης: «Η έκδοση της <i>Μουσικής Κυψέλης</i> ως το χαρακτηριστικότερο δείγμα της μελοποιητικής ανανέωσης του Δοξασταρίου στο πλαίσιο του Νέου Στιχηραρίου»

11.30-12.00: Διάλειμμα για καφέ

11.30-12.00: Διάλειμμα για καφέ

Συνεδρία 7Α: Ελληνικό λυρικό θέατρο 12.00-13.30 (Φουαγιέ Ολύμπια Δημοτικού Μουσικού Θεάτρου Μαρία Κάλλας) Προεδρεύουσα: Εύη Νίκα-Σαμψών Τζωρτζίνα Μερεντίτη: «Ο μουσικοδραματουργικός χειρισμός του ρόλου του “κακού” σε επιλεγμένες όπερες του Παύλου Καρρέρ (<i>Μάρκος Μπότσαρης, Fior di Maria, Maria Antonietta</i>)» Κατερίνα Λεβίδου: «“Πολυφωνικοί” συμβολισμοί στον <i>Κωνσταντίνο Παλαιολόγο</i> του Μανώλη Καλομοίρη» Αγγελική Σκανδάλη: «Το ελληνικό μελόδραμα στη Ρουμανία: πρόδρομοι για την ίδρυση εθνικών μελοδραμάτων (1901). Από το αρχείο Κοκκίνη»	Συνεδρία 7Β: Εθνομουσικολογία Ι 12.00-14.00 (Αμφιθέατρο Δρακόπουλου, Κεντρικό Κτήριο Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών) Προεδρεύων: Αναστάσιος Χαψούλας Παναγιώτης Κ. Πούλος: «Μουσική νεωτερικότητα μεταξύ του κέντρου και των αραβικών επαρχιών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας» Μαρία Παπαπαύλου: «Πολιτικές και πολιτιστικές διαστάσεις διαχείρισης της αραβοανδαλουσιανής μουσικής παράδοσης στις σύγχρονες χώρες του Μαγκρέμπ» Αλεξάνδρα Μπαλάντινα: «Οι διαστάσεις και τα πλεονεκτήματα της πολυτροπικής εθνογραφίας και οι εφαρμογές της στην εθνομουσικολογική τάξη» Παναγιώτα Παπαγεωργίου: «Η ενασχόληση με τις μουσικές κουλτούρες του κόσμου ως μια μετασχηματιστική εμπειρία: διαπιστώσεις από τη συμμετοχή παιδιών δημοτικού σχολείου σε ένα πολιτισμικά ποικιλόμορφο μουσικό πρόγραμμα»

13.30-14.00: Διάλειμμα για καφέ

14.00-14.30: Διάλειμμα για καφέ

**Συνεδρία 8Α: Με αφορμή την Μαρία Κάλλας
14.00-16.00 (Φουαγιέ Ολύμπια Δημοτικού Μουσικού
Θεάτρου Μαρία Κάλλας)**

Προεδρεύουσα: Αναστασία Σιώψη

Ελισάβετ Περακάκη & Χριστιάνα Αδαμοπούλου: «Προσεγγίζοντας τις πρώιμες μουσικές εμπειρίες της Μαρίας Κάλλας: μια θεώρηση σύμφωνα με το βιο-οικολογικό μοντέλο ανάπτυξης του Bronfenbrenner»

Γιάννης Μυγδάνης: «Ανάπτυξη και εφαρμογή ενός πρωτότυπου μουσικού εκπαιδευτικού λογισμικού για την ενίσχυση δεξιοτήτων ακρόασης, με αφορμή τη Μαρία Κάλλας»

π. Θεόδωρος Τσαμπατζίδης: «Ανακαλύπτοντας το μεγαλείο της όπερας μέσα από έξι κουκίδες: μια έρευνα δράσης για μαθητές με προβλήματα όρασης»

Κατερίνα Μανιού & Παντελής Κογιάμης: «Μεταξύ αγιότητας και αγριότητας: το belcanto ως απόηχος μυθολογικών φωνών και η Affektenlehre ως κόσμος αρχετύπων, εμπνευσμένα από την ερμηνευτική δυναμική της Μαρίας Κάλλας»

**Συνεδρία 8Β: Εθνομουσικολογία II
14.30-16.30 (Αμφιθέατρο Δρακόπουλου, Κεντρικό Κτήριο
Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών)**

Προεδρεύουσα: Μαρία Παπαπαύλου

Αλέξανδρος Ριζόπουλος: «Η περιγραφή και εξέλιξη του ηχοτοπίου της κεντρικής πλατείας της Νάουσας (Ημαθίας) κατά την εβδομάδα της Αποκριάς»

Αικατερίνη (Κάτια) Μάρη, Γιάννης Βαλιάντζας, Νίκος Πουλάκης: «Ψηφιακές ανθρωπιστικές επιστήμες και άυλη πολιτιστική κληρονομιά: το παράδειγμα της πλατφόρμας για το γλέντι στην Όλυμπο Καρπάθου»

Λαμπρογιάννης Πεφάνης & Στέφανος Φευγαλάς: «Η μεθοδολογία των μουσικών καταγραφών του Samuel Baud-Bovy»

Σοφία Σβάρνα: «Παλαιά μουσική και νέες (εθνο)μουσικολογικές προοπτικές»

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ I

Αλέξανδρος Διονάτος: «Το Καλά συγκερασμένο πληκτροφόρο του Bernhardt Christian Weber (1712-1758): ένας λησμονημένος κύκλος 24 πρελουδίων και φουγκών από τα μέσα του 18ου αιώνα»

Το *Καλά Συγκερασμένο Πληκτροφόρο* του Bernhardt Christian Weber (1712-1758) συνετέθη μετά το 1743 και κατά πάσα πιθανότητα μεταξύ 1745-1750, δηλαδή λίγα χρόνια μετά τον δεύτερο τόμο του ομότιτλου έργου (1742) του J. S. Bach. Όπως και οι δύο τόμοι του πρότυπου έργου του Bach, έτσι και το λησμονημένο – πλην από πολλές απόψεις εξαιρετικά ενδιαφέρον – έργο του Weber αποτελεί έναν κύκλο πρελουδίων και φουγκών σε όλες τις μείζονες και ελάσσονες τονικότητες. Στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζονται τα αισθητικά, δομικά, τεχνικά χαρακτηριστικά και οι ιδιαιτερότητες του φιλόδοξου συνθετικού εγχειρήματος του Weber, με αναφορά τόσο στο πρότυπο έργο του Bach, από το οποίο αναμφίβολα εμπνέεται, όσο και στο μουσικό γίγνεσθαι αναλόγων έργων της περιόδου. Ιδιαίτερη εστίαση γίνεται στις φούγκες, οι τεχνικές και συνθετικές προδιαγραφές των οποίων συγκρίνονται με ανάλογα έργα των συνθετών της γενεάς του Weber, δηλαδή συνθετών που έχουν γεννηθεί μεταξύ 1710 και 1725. Το υπό μελέτη ρεπερτόριο περιλαμβάνει περίπου 230 φούγκες, πρελούδια και φούγκες και παρεμφερή έργα 30 συνθετών της περιόδου.

Ιωάννης Φούλιας: «Προς μian επαναξιολόγηση των τρόπων συγκρότησης και λειτουργικής ενσωμάτωσης του δεύτερου ritornello στις μορφές σονάτας κοντσέρτου της κλασικής περιόδου, με αναφορά στον Carl Philipp Emanuel Bach»

Στο επίκεντρο της παρούσας μελέτης τίθενται οι συνθετικές μέθοδοι που ο Carl Philipp Emanuel Bach εφαρμόζει σε όλα τα (εκατό) μέρη των 52 κοντσέρτων του που ακολουθούν τις προδιαγραφές οιασδήποτε μορφής σονάτας κοντσέρτου προκειμένου, ειδικότερα, να διαμορφώσει το δεύτερο ritornello (R2) με αναφορά στα θεματικά περιεχόμενα που έχουν νωρίτερα παρουσιασθεί στο εναρκτήριο ritornello του μέρους (R1). Διαπιστώνεται ότι τόσο η απαρέγκλιτη επαναφορά του επικεφαλής ορχηστρικού θέματος στην έναρξη του δεύτερου ritornello όσο και οι εναλλακτικοί τρόποι με τους οποίους το ορχηστρικό αυτό τμήμα επιτυγχάνει να αφομοιωθεί λειτουργικά στην συνολική μορφή (αποπερατώνοντας συνήθως την ευρύτερη έκθεση, αλλά και σηματοδοτώντας απευθείας – σε πολλές άλλες περιπτώσεις – την αφετηρία της επόμενης μακροδομικής ενότητας μετά την έκθεση) θέτουν υπό σοβαρή αμφισβήτηση τα επικρατέστερα στις μέρες μας ερευνητικά πορίσματα επί των συγκεκριμένων ζητημάτων, ήτοι τις θεωρητικές θέσεις του W. Carlin (1998), των J. Herokoski & W. Darcy (2006) ή του Ch. Rosen (1988), οι οποίες, παρ' όλες τις μεταξύ τους διαφοροποιήσεις, αντιμετωπίζουν τον ρόλο του δεύτερου ritornello στις μορφές σονάτας κοντσέρτου του ύστερου 18ου αιώνας κατά τρόπον μάλλον μονοδιάστατο ή ακόμη και ολότελα αφοριστικό, που κάθε άλλο παρά συνάδει με την ευελιξία αλλά και την δομική αποτελεσματικότητα που χαρακτηρίζει τις οφειλόμενες και στην παλαιότερη παράδοση πρακτικές του C. Ph. E. Bach.

Σόλων Ραπτάκης: «Οι εννέα σονάτες για πιάνο του Μιασκόφσκι: μια σημαντική συνεισφορά στο είδος της σονάτας κατά τον ύστερο ρομαντισμό και τον νεωτερισμό»

Ο ρώσος και σοβιετικός συνθέτης Νικολάι Γιακόβλιεβιτς Μιασκόφσκι (1881-1950) αποτελεί μία από τις λιγότερο γνωστές – τόσο στο ευρύ κοινό όσο και στην μουσικολογική έρευνα – δημιουργικές μορφές του ρωσικού νεωτερισμού. Μείζον έργο του θεωρείται το εντυπωσιακό σύνολο των 27 συμφωνιών, το οποίο εντούτοις πλαισιώνεται από αξιόλογα έργα τόσο στο είδος του κουαρτέτου εγχόρδων όσο και σε αυτό της σονάτας για πιάνο. Το τελευταίο απασχόλησε τον Μιασκόφσκι στο μεγαλύτερο μέρος της διάρκειας της καλλιτεχνικής του πορείας, με τη σύνθεση των εννέα σονατών του να απλώνεται χρονικά από το 1907 έως και το 1949. Στην παρούσα διερεύνηση, στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος τίθενται η μορφολογική αλλά και η τονική και αρμονική διάσταση των προαναφερόμενων έργων, ούτως ώστε να επιτευχθεί η ένταξή τους στο ευρύτερο δημιουργικό πλαίσιο της εποχής κατά την οποία ολοκληρώθηκαν. Περαιτέρω, θα μελετηθεί, επί τη βάση των προαναφερόμενων συνιστωσών, η σταδιακή εξέλιξη της πιανιστικής γραφής του Μιασκόφσκι.

ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ II

Γιώργος Ζερβός: «Σειραϊκή εξέλιξη και φθογγικό περιεχόμενο στα τελευταία έργα του Anton Webern»

Ανατρέχοντας στην τεράστια βιβλιογραφία που καλύπτει το έργο του Webern, θα παρατηρήσουμε ότι ενώ οι ιδιαιτερότητες των σειρών του συνθέτη όπως και οι προκύπτουσες δομές έχουν λεπτομερώς μελετηθεί και αναλυθεί, η σχέση των εκάστοτε χρησιμοποιούμενων σειρών με το τελικό μουσικό

αποτέλεσμα δεν έχει αρκούντως ερευνηθεί. Διαφορετικά διατυπωμένο: σε ποιο βαθμό η αρχική σειρά μπορεί να επιδράσει στη διαμόρφωση της τελικής μορφής ή ακόμη και στο είδος της χρησιμοποιούμενης αρμονικής γλώσσας στο εκάστοτε έργο; Μολονότι η απάντηση σε ένα τέτοιο ερώτημα φαίνεται να είναι καταφατική, ο βαθμός επίδρασης δεν πάντοτε ο ίδιος και αυτό αποδεικνύεται ιδιαίτερα μέσα από το έργο του Webern, το οποίο χαρακτηρίζεται από τη βασική αρχή του συνθέτη: «η σειρά των δώδεκα φθόγγων δεν είναι θέμα [...] και ως εκ τούτου μπορώ να δουλέψω πολύ πιο ελεύθερα». Η προκύπτουσα όμως αφαίρεση από μια τέτοια θέση για την έννοια της σειράς πολλές φορές επικαλύπτει τις «μουσικές συνέπειες» των «κρυφών» ιδιοτήτων της σειράς, δυσκολεύοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τους μελετητές, ωθώντας τους και περιορίζοντάς τους κυρίως στην ανεύρεση των δομών, των μετασχηματισμών της αρχικής σειράς και των μεταξύ τους σχέσεων και όχι στην ανάδειξη των «κρυφών» ιδιοτήτων της σειράς, οι οποίες τελικά οδηγούν τη μουσική πολλές φορές σε νέα μονοπάτια.

Raphael Staubli: «...Πώς περνά ο χρόνος...» ή ο αισθητικός λόγος της μουσικής του σειραϊσμού»

Το 1951 ο P. Boulez έγραψε το κείμενο “Schönberg est mort”, η πρώτη δημοσίευση του οποίου έγινε στα αγγλικά. Για τη δομή αναφέρει το εξής: «And I understand the word “structure” as extending from the generation of the constituent elements to the total architecture of a work», προσθέτοντας ότι στα έργα της σειραϊκής μουσικής του Schönberg δεν υπάρχει τέτοια δομική συνοχή. Ο Boulez επικρίνει τον συνθέτη για το ότι συνέδεσε τους στόχους της σειραϊκής μουσικής με εκείνους της τονικής μουσικής. Αυτό το κείμενο αποτελεί επίσης το φιλοσοφικό αίτιο του έργου *Structures* που γράφτηκε το επόμενο έτος. – Στον τίτλο της ανακοίνωσης αναφέρομαι στο γνωστό δοκίμιο του K. Stockhausen που γράφτηκε το 1956. Αυτός επικρίνει το έργο του Boulez για τον ίδιο λόγο: «Such a procedure corresponds exactly to the treatment of pitch-series that was criticised in the popular “twelve-tone” method: it is the remains of the stylistic practice of thinking in parts, while handling very questionable the effect they make together». Στην εισήγησή μου θα παρουσιάσω σύντομα τα συμπεράσματα που έβγαλε ο Stockhausen εξαιτίας της κριτικής του: συγκεκριμένα, θα ήθελα να εξετάσω ερωτήματα για τη μουσική του σειραϊσμού στο πλαίσιο της αισθητικής και ερωτήματα που δημιουργήθηκαν από τον τρόπο σκέψης του Stockhausen.

Πηνελόπη Παπαγιαννοπούλου: «Τα 12 Μικρολούδια για κουαρτέτο εγχόρδων: Hommage à Mihály András, op. 13, του György Kurtág. Αναλυτική προσέγγιση σε ζητήματα μορφολογικής, φθογγικής δομής και αρμονικού είδους»

Όπως φανερώνει ο τίτλος του έργου του György Kurtág, πρόκειται για έναν κύκλο δώδεκα μικρών σε έκταση κομματιών για κουαρτέτο εγχόρδων που έχουν τον χαρακτήρα πρελουδιών. Ο αφοριστικός χαρακτήρας των κομματιών αυτών, πολλά από τα οποία δεν ξεπερνούν το ένα λεπτό σε διάρκεια, παραπέμπει σε ένα μεταβεμπερνικό ύφος. Παρά τον μοντέρνο χαρακτήρα του και την ιδιαίτερη σημασία που δίνει ο συνθέτης στον χειρισμό του ηχοχρώματος μέσω της χρήσης σύγχρονων τεχνικών στα όργανα, το υπό εξέταση έργο ρίχνει μια ματιά στο παρελθόν, η οποία έγκειται όχι μόνο στη μορφολογική οργάνωση των επιμέρους τμημάτων αλλά και στο φθογγικό τους περιεχόμενο και το συνολικό πλάνο των πρελουδιών που είναι οργανωμένα βάσει της φθογγοκεντρικότητας στους δώδεκα φθόγγους της χρωματικής κλίμακας. Το έργο είναι χαρακτηριστικό της μουσικής γλώσσας του συνθέτη, καθώς περιλαμβάνει το σύνολο των συνθετικών τεχνικών που χρησιμοποιεί από τη δεκαετία του 1960 έως και τον 21ο αιώνα, ενώ παράλληλα είναι γραμμένο στη μορφή που προτιμά σε πολλά από τα έργα του, είτε οργανικής είτε φωνητικής μουσικής. Στην παρούσα εισήγηση θα διερευνηθεί μέσω της ανάλυσης της μορφολογικής και φθογγικής δομής του έργου ο τρόπος με τον οποίο επιτυγχάνεται ενότητα και διαφοροποίηση στο πλαίσιο των μικρών αυτών κομματιών: παράλληλα, θα εξεταστούν το αρμονικό είδος και ο ρόλος της προκύπτουσας διατονικότητας στην αρμονική δομή.

ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΑ ΜΕΣΑ I

Τάσος Κολυδάς: «Ψηφιακές μέθοδοι στην υπηρεσία της μουσικολογίας: δημιουργία διαδικτυακού ερευνητικού εργαλείου για τη μελέτη του κρητικού εκκλησιαστικού μέλους»

Η χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας και των ψηφιακών μέσων αξιοποιείται πλέον ως θεμελιώδης μεθοδολογικό εργαλείο στις ανθρωπιστικές σπουδές. Η δημιουργία ψηφιακών εργαλείων που προάγουν τη διεπιστημονικότητα συνιστά μια ιδιαίτερη πρόκληση. Το κρητικό εκκλησιαστικό μέλος αποτελεί ένα ιδιότυπο ρεπερτόριο, για τη μελέτη του οποίου απαιτείται η συνδρομή μεθόδων από διαφορετικούς κλάδους της μουσικολογίας. Στην παρούσα εισήγηση αναλύεται η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση του λογισμικού που αναπτύχθηκε για την τεκμηρίωση του εν λόγω ρεπερτορίου, για τις ανάγκες του ερευνητικού προγράμματος “The liturgical chant in Venetian ruled Crete during the 16th and 17th centuries. Cultural transfers and identities’ shaping in Eastern Mediterranean”. Το λογισμικό ενσωματώνει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο μεταδεδομένων για την περιγραφή οντοτήτων όπως το χειρόγραφο, η σύνθεση κ.ά., με σκοπό τη διασφάλιση της διαλειτουργικότητας και την ευκολία

ανταλλαγής δεδομένων. Για την προώθηση της προσβασιμότητας και της συμπερίληψης, το λογισμικό διαθέτει πολυγλωσσική υποστήριξη και παρέχει διάφορες μεθόδους αναζήτησης της πληροφορίας με διαβαθμισμένη πολυπλοκότητα. Στην εισήγηση παρουσιάζονται, επίσης, τα ποσοτικά δεδομένα που προέκυψαν από μια αρχική διερεύνηση στο περιεχόμενο της συλλογής, με τη διατύπωση μέτρων θέσεως και μέτρων διασποράς. Τέλος, αναφέρονται οι τεχνολογίες που χρησιμοποιήθηκαν για τη διασφάλιση της επεκτασιμότητας και τη δυνατότητα διασύνδεσης του λογισμικού με τον σημασιολογικό ιστό.

Γιώργος Δεδούσης, Αρετή Ανδρεοπούλου, Αναστασία Γεωργάκη: «Μεθοδολογία για τη σύνθεση και την αξιολόγηση ιστορικά ενήμερων ηχοτοπίων»

Με τον όρο «ιστορικά ενήμερα ηχοτοπία» η βιβλιογραφία περιγράφει μια κατηγορία ηχοτοπίων, τα οποία έχουν σχεδιασθεί και συντεθεί ώστε να αναπαριστούν και να αναβιώνουν με τη μέγιστη δυνατή ακρίβεια το ηχητικά περιβάλλοντα συγκεκριμένων τόπων, όπως αυτά υφίσταντο στο παρελθόν. Ο σχεδιασμός και η αξιολόγηση τέτοιων ηχοτοπίων αποτελεί πρόκληση για τους ερευνητές. Στο κομμάτι του σχεδιασμού, εκτός από τη δημιουργική διαδικασία και τις τεχνικές λεπτομέρειες, προκύπτουν ζητήματα τόσο μη διαθέσιμότητας πληθώρας δεδομένων, ικανών να οδηγούν σε ποιοτική ανακατασκευή του ακουστικού περιβάλλοντος, όσο και ανάγκης δημιουργίας ακουστικών απεικονίσεων που να είναι ενδιαφέρουσες και κατάλληλες για το ευρύ κοινό. Η αξιολόγηση, από την άλλη, των εν λόγω ηχοτοπίων προϋποθέτει πρωτόκολλα που είτε υλοποιούνται in-situ (στον ακριβή χώρο του ηχοτοπίου), με όσα συνεπάγεται μια τέτοια επιλογή σχετικά με τις τεχνικές δυσκολίες και τους περιορισμούς στον σχεδιασμό των πειραμάτων, είτε σε εργαστηριακές συνθήκες (ex-situ), με ό,τι μια τέτοια επιλογή συνεπάγεται ως προς την αποσύνδεση της ακουστικής πληροφορίας από τον περιβάλλοντα χώρο. Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται μια νέα αρχιτεκτονική σχεδιασμού ηχοτοπίων που υλοποιείται σε τέσσερα επίπεδα ηχητικής / μουσικής πληροφορίας, καθώς και η αξιολόγησή της μέσω ενός ψοχοακουστικού πειράματος που αποσκοπεί στην προσομοίωση των συνθηκών in-situ ακρόασης σε εργαστηριακό περιβάλλον. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης φιλοδοξούν να ρίξουν περισσότερο φως στην οικολογική εγκυρότητα ex-situ αξιολογήσεων ηχοτοπίων.

Δημήτριος Βασιλάκης: «Jazz Harmonic and Timbral Mapping». Μια αναλυτική / υπολογιστική προσέγγιση στον τζαζ αυτοσχεδιασμό με άμεσες εφαρμογές στη μηχανική μάθηση και την τεχνητή νοημοσύνη»

Η έννοια της “χαρτογράφησης της τζαζ” / “jazz mapping” είναι μια πολυεπίπεδη αναλυτική προσέγγιση του αυτοσχεδιασμού, που βασίζεται στην ιεραρχική κατάτμηση και κατηγοριοποίηση των συστατικών στοιχείων του, ανάλογα με τη λειτουργία τους. Η προσέγγιση επικεντρώνεται στον προσδιορισμό της συντακτικής, αρμονικής και ηχοχρωματικής σημασιολογίας ηχογραφημένων και μεταγεγραμμένων αυτοσχεδιασμών της τζαζ. Η παρούσα εισήγηση επεκτείνει δημοσιευμένη έρευνα του 2019, η οποία ανέλυε το πλαίσιο υλοποίησης συντακτικών και συμβολικών αναλύσεων “jazz mapping” και οδήγησε στη δημιουργία μιας νέας βάσης δεδομένων για την τζαζ με αναλυμένα, κυρίως πνευστά / γραμμικά / μονοφωνικά σόλο, αποκαλύπτοντας τις αφηγηματικές ιδιότητες του τζαζ αυτοσχεδιασμού. Το έργο αποσκοπεί στην προώθηση της τρέχουσας κατανόησης του αυτοσχεδιασμού της τζαζ με την εισαγωγή ενός σχήματος χαρτογράφησης της μουσικής γλώσσας σε μια νέα βάση δεδομένων, με έμφαση αυτή τη φορά στο αρμονικό περιεχόμενο και στα χαρακτηριστικά χροιάς των αυτοσχεδιασμών. Μια τέτοια προσέγγιση μπορεί να βοηθήσει στην παιδαγωγική του αυτοσχεδιασμού και να προαγάγει την έρευνα σε διαφόρους τομείς που διερευνούν ιεραρχικά διαδοχικά δεδομένα και τη λήψη αποφάσεων σε πραγματικό χρόνο, όπως η γενετική μοντελοποίηση της φυσικής γλώσσας και της ομιλίας, η μηχανική μάθηση και η τεχνητή νοημοσύνη.

Τηλέμαχος Μούσας: «Kinesthesia: ένα διαδραστικό φωνητικό εργαλείο ηχοποίησης της εκφραστικής χειρονομίας και αυτοσχεδιασμού»

Παρουσιάζουμε ένα καινοτόμο σύστημα, το οποίο βασίζεται στον χειρονομιακό έλεγχο του τονικού ύψους, της έντασης και άλλων εφέ, το «Kinesthesia». Το σύστημα είναι σχεδιασμένο ειδικά για φωνητικό αυτοσχεδιασμό στον χώρο της νέας όπερας και του μουσικού θεάτρου. Η έρευνά μας εμβαθύνει στην περίπλοκη σχέση μεταξύ της μουσικής σύνθεσης, της χειρονομίας και του προγραμματισμού. Ένα από τα αξιοσημείωτα πλεονεκτήματα του συστήματός μας έγκειται στην εφαρμογή μιας πολυτροπικής τεχνικής αλληλεπίδρασης που διευκολύνεται από μια αόρατη διεπαφή. Αυτή η διεπαφή μάς επιτρέπει να διερευνήσουμε την εφαρμογή ηλεκτροακουστικών τεχνικών για την ενίσχυση των δυνατοτήτων της ανθρώπινης φωνής σε ένα θεατρικό πλαίσιο. Η έρευνά μας επεκτείνεται στην αξιοποίηση της ζωντανής ή ηχογραφημένης φωνής, η οποία υφίσταται ψηφιακή επεξεργασία για να χρησιμεύσει ως ευέλικτη πηγή ήχου για τη δημιουργία σε πραγματικό χρόνο ηχοτοπίων, τα οποία αναπαράγονται στη συνέχεια μέσω ενός εξελιγμένου πολυκάναλου συστήματος ηχείων, δημιουργώντας στο κοινό μια ηχητική εμπειρία εμπύθισης. Επιπλέον, κάνουμε μια λεπτομερή περιγραφή της εφαρμογής του συστήματος σε πραγματικό

χρόνο στα πλαίσια θεατρικής παράστασης. Κατά τη διάρκεια της παράστασης, το Kinesthesia ελέγχεται από τους ηθοποιούς-τραγουδιστές μέσω χειρονομιών, ενισχύοντας έτσι τη διαδραστικότητα μεταξύ ανθρώπου και υπολογιστή. Αυτή η αλληλεπίδραση όχι μόνο ενισχύει τη συνολική θεατρική εμπειρία, αλλά υπογραμμίζει επίσης τις αξιοσημείωτες δυνατότητες της χρήσης ηλεκτροακουστικών τεχνικών στο χώρο του μουσικού θεάτρου. Μέσω της έρευνάς μας, στοχεύουμε να επαυξήσουμε τις δυνατότητες του φωνητικού αυτοσχεδιασμού, ενσωματώνοντας τεχνολογία αιχμής και εξερευνώντας παράλληλα νέους δρόμους καλλιτεχνικής έκφρασης στην όπερα και το μουσικό θέατρο.

ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΑ ΜΕΣΑ II

Αρετή Ανδρεοπούλου: «Η εκτεταμένη πραγματικότητα ως εργαλείο εκπαίδευσης χορωδών στην γρήγορη και αποτελεσματική προσαρμογή τους σε συναυλιακούς χώρους διαφορετικών ακουστικών χαρακτηριστικών»

Οι επί σκηνής συνθήκες ακουστικής που βιώνουν απανταχού οι μουσικοί ποικίλλουν μεταξύ συναυλιακών χώρων, επηρεάζοντας την απόδοση των εκτελεστών. Ταυτοχρόνως, οι ακουστικές συνθήκες των συναυλιακών χώρων διαφέρουν από εκείνες των χώρων μουσικών δοκιμών, αναγκάζοντας τους εκτελεστές να αναπτύσσουν δεξιότητες και στρατηγικές προσαρμογής. Οι τεχνολογίες εκτεταμένης πραγματικότητας (XR) έχουν προταθεί ως μέσο για τη μελέτη της επίδρασης της ακουστικής χώρων στη μουσική ερμηνεία και ως εργαλείο για τη βοήθεια των εκτελεστών να προσαρμοστούν στις ακουστικές συνθήκες μιας αίθουσας συναυλιών χωρίς φυσική παρουσία: αποτελούν, επίσης, δημοφιλή μέθοδο για την αποτελεσματική μελέτη των τρόπων με τους οποίους οι μουσικοί αλληλεπιδρούν μεταξύ τους σε εικονικούς χώρους εκτέλεσης. Η παρούσα εργασία επιχειρεί να προσδιορίσει τον αντίκτυπο των ακουστικών αναντιστοιχιών μεταξύ των χώρων μουσικών δοκιμών και μουσικής εκτέλεσης στην επίδοση των μουσικών, εστιάζόμενη σε φωνητικά σύνολα και χορωδίες. Με αφετηρία προηγούμενες έρευνες, η χρήση του εικονικού χωρικού ήχου διερευνάται ως μέσο για την υποστήριξη των εκτελεστών κατ' αυτή τη μετάβαση. Για τον σκοπό αυτόν έχει αναπτυχθεί ένα εργαλείο που τοποθετεί ηχητικά τους τραγουδιστές μέσα σε μια εικονική χορωδία, επιτρέποντάς τους να ελέγχουν τη θέση και τον προσανατολισμό τους ανάμεσα στους εικονικούς χορωδούς, τις ακουστικές ιδιότητες των εικονικών χώρων, καθώς και το μουσικό ρεπερτόριο με το οποίο θα εξασκούνται. Στόχος είναι να εκπαιδευτούν οι χορωδοί στον γρήγορο εγκλιματισμό τους σε χώρους με διαφορετικά ακουστικά χαρακτηριστικά και στην ομαλότερη ενσωμάτωσή τους σε μια χορωδία, μέσω τεχνολογιών εκτεταμένης πραγματικότητας.

Αναστασία Γεωργάκη, Αρετή Ανδρεοπούλου, Γιώργος Δεδούσης: «Σουίτα εργαλείων για την υποβοήθηση της φωνητικής διδασκαλίας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση»

Το τραγούδι αποτελεί μια πολύ συνηθισμένη δραστηριότητα των ανθρώπων και, ιδιαίτερα στις νεότερες ηλικίες, πιστεύεται ότι προάγει την κοινωνική ένταξη των παιδιών. Αν και το τραγούδι αποτελεί βασικό συστατικό των μουσικών μαθημάτων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, εντούτοις η φωνητική εκπαίδευση των μαθητών δεν είναι ενσωματωμένη στο τρέχον πρόγραμμα σπουδών. Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται μια σουίτα εργαλείων, η οποία στοχεύει στη συνολική υποβοήθηση της φωνητικής εκπαίδευσης μαθητών και μαθητριών δημοτικού με χρήση σύγχρονων μεθόδων που προσφέρει η τεχνολογία. Μέσω αυτών των διαδραστικών εκπαιδευτικών εργαλείων προσφέρεται στους δασκάλους η δυνατότητα εξατομικευμένης ανατροφοδότησης για τις ανάγκες των μαθητών. Το σύνολο της σουίτας αποτελείται από εργαλεία που α) παράγουν συγκριτικούς χάρτες φωνηέντων και φωνητογραφημάτων κάθε χρήστη, β) αναλύουν στοιχεία ποιότητας της φωνής των χρηστών, γ) υποβοηθούν τη ρυθμική και μελωδική εξάσκηση δ) εξασκούν τους χρήστες στο πολυφωνικό τραγούδι. Το ευρύ φάσμα των εν λόγω εργαλείων φωνητικής ανάλυσης και τονικού / ρυθμικού συντονισμού συμπληρώνεται με ασκήσεις προθέρμανσης και εξάσκησης φωνητικής, καθώς και με έναν οδηγό για τη φωνητική πρακτική και διδασκαλία που απευθύνεται στους εκπαιδευτικούς.

Σοφία Σταυροπούλου: «Η τονική ακρίβεια στην παιδαγωγική της φωνής στο σύγχρονο ψηφιακό σχολείο: μεθοδολογικές προσεγγίσεις και εργαλεία»

Η παρουσίασή μου αφορά στην παιδαγωγική της παιδικής φωνής στο σύγχρονο δημοτικό σχολείο, όπου τα παιδιά αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα καθώς δεν έχουν πολλά μουσικά ερεθίσματα από το περιβάλλον τους και έτσι στο σχολείο δεν μπορούν να ανταποκριθούν με συνέπεια στο χαρακτηριστικό της τονικής ακρίβειας. Οι σύγχρονες μελέτες έχουν δείξει ότι τα λογισμικά οπτικής ανατροφοδότησης αλλά και οι σύγχρονες παιδαγωγικές προσεγγίσεις μπορούν να βοηθήσουν τον εκπαιδευτικό της σύγχρονης σχολικής τάξης να ξεπεράσει πολλά από αυτά τα προβλήματα και να οδηγήσει τους μαθητές, με τη βοήθεια της τεχνολογίας και της επιστήμης της ακουστικής, στην βελτίωση της φωνητικής τους απόδοσης και σε μια καλύτερη ερμηνεία του τραγουδιού στην σχολική τάξη. Μέσα από το ερευνητικό πρόγραμμα ASMA προέκυψαν τεχνολογικά εργαλεία αλλά και ένας οδηγός για τον εκπαιδευτικό, ο οποίος

περιέχει ασκήσεις για τη φωνή στη σχολική τάξη και ένα κατάλληλο για την ηλικία των παιδιών ρεπερτόριο με σκοπό την καλύτερη οργάνωση και διδασκαλία του τραγουδιού.

Ευάγγελος Αγγελάκης: «Σωματοαισθητική αντίληψη του λυρικού τραγουδιού: σύγχρονα προβλήματα εκπαίδευσης και επιστημονικές-τεχνολογικές διέξοδοι»

Το γενικό ποιοτικό επίπεδο του λυρικού τραγουδιού έχει αναφερθεί ως τομέας που περνάει κρίση, τόσο από ακαδημαϊκούς ερευνητές και μουσικοκριτικούς όσο και από διακεκριμένους επαγγελματίες της όπερας και δασκάλους τραγουδιού. Σε μια προσπάθεια εντοπισμού των πιθανών αιτίων μιας τέτοιας αλλαγής αλλά και προκειμένου να μπορούν να προταθούν εφαρμόσιμες λύσεις, γίνεται συνδυασμός επιστημονικών ευρημάτων από τη φυσιολογία, την ακουστική, την ψυχοακουστική, τη μουσικολογία, την κοινωνιολογία και τις γνωσιακές επιστήμες. Σήμερα διαθέτουμε τεχνολογικούς πόρους και επιστημονικά δεδομένα που δεν έχουν αξιοποιηθεί ευρέως στην εμπειρική εκπαίδευση του μουσικού αυτού είδους. Επιπλέον, τα υπάρχοντα εκπαιδευτικά εργαλεία ασχολούνται κυρίως με την ακουστική ανάλυση και τη σύγχρονη φωνητική ερμηνεία, αλλά σπάνια λαμβάνουν υπόψη τις κινησιολογικές πτυχές του φωνητικού μηχανισμού. Παρ' όλα αυτά, ο αυξανόμενος αριθμός επιστημονικών ερευνών και λογισμικών οπτικής ανατροφοδότησης για τη φωνή, καθώς και η ανάπτυξη σχετικών ψηφιακών εργαλείων πολλαπλών αισθητήρων, έχουν δημιουργήσει πλέον τις προϋποθέσεις για να προταθούν ενδεχόμενες λύσεις. Οι τραγουδιστές όπερας θα μπορούσαν να επωφεληθούν από εκπαιδευτικές στρατηγικές και εξειδικευμένα πολυαισθητηριακά εργαλεία ανατροφοδότησης που θα προωθούν: α) τον σωματοαισθητικό έλεγχο και β) την επίγνωσή τους για τις αναπνευστικές, φωνητικές και αρθρωτικές λειτουργίες και ικανότητές τους. Με στόχο τα παραπάνω, δημιουργήθηκε και δοκιμάζεται ένα πιλοτικό μοντέλο συστήματος καταγραφής τέτοιων εμβιομηχανικών λειτουργιών με πέντε αισθητήρες.

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ I

Θανάσης Τρικούπης & Σάββας Γκριτζέλης: «Στρατιωτική μουσική κατά την περίοδο της Ελληνικής Επανάστασης του 1821»

Αντικείμενο της παρούσας μελέτης είναι ο ρόλος και η χρήση της στρατιωτικής μουσικής κατά την περίοδο του αγώνα της ελληνικής ανεξαρτησίας, τη δεκαετία του 1820, όπως αυτή καταγράφεται σε διάφορα τεκμήρια της εποχής εκείνης. Το αρχαικό υλικό αναφέρεται σε ποικίλες δραστηριότητες στρατιωτικής μουσικής. Ως επί το πλείστον, αυτές σχετίζονται κυρίως με τον πρωτεύοντα ρόλο της, ο οποίος αφορά την οργάνωση, την άσκηση και τον έλεγχο του στρατεύματος, καθώς και την εφαρμογή συλλογικών ενεργειών μέσω της ηχητικής μετάδοσης του κελεύσματος, όπως επίσης και την απόδοση επίλεκτων ασμάτων με σκοπό την εμπύχωση του εμπόλεμου ανθρώπινου δυναμικού. Κατά δεύτερο λόγο, παρατηρούνται τελετουργικές δραστηριότητες, όπως πανηγυρικές εκδηλώσεις, παρελάσεις, κηδείες, καθώς και ψυχαγωγικές, σε εορτές και σε στιγμές ανάπαυσης. Η μελέτη παρουσιάζει και σχολιάζει τεκμήρια από τα σώματα της Φιλικής Εταιρείας που έδρασαν στις παραδουνάβιες ηγεμονίες και από τα σώματα διάφορων οπλαρχηγών στην εν τέλει απελευθερωμένη Ελλάδα, από σώματα τακτικής και άτακτης μορφής, από ποικίλες περιστάσεις μουσικής δραστηριότητας. Επίσης, αναλύονται στοιχεία από ονομαστικές καταστάσεις που αποδεικνύουν πως στην πλειονότητά τους οι πρώτοι καταταχθέντες στρατιωτικοί μουσικοί (τυμπανιστές και σαλπικτές) ήταν ελληνικής καταγωγής. Τέλος, επιχειρείται μια εξέταση και εν μέρει αποκατάσταση αμφισβητούμενων πληροφοριών που αναπαράγονται μέχρι και σήμερα στην υπάρχουσα ελληνική βιβλιογραφία.

Θεοδώρα Ιορδανίδου: «Όψεις της στρατιωτικής μουσικής στην Ελλάδα: φλάουτα και φλαουτίστες στα στρατιωτικά μουσικά σύνολα κατά την οθωνική βασιλεία»

Η ανακοίνωση πραγματεύεται ιστορικά και οργανολογικά ζητήματα σχετικά με την παρουσία του φλάουτου στις στρατιωτικές μπάντες πνευστών και αναφορικά με τη δραστηριότητα φλαουτιστών στα σύνολα αυτά κατά την οθωνική περίοδο (1832-1862). Οι συνθήκες εισόδου του φλάουτου στα στρατιωτικά σύνολα, η εξέλιξη της παρουσίας του οργάνου στη στρατιωτική μπάντα, τα είδη φλάουτων που χρησιμοποιήθηκαν σε συνάρτηση και με ποικίλες επιρροές από το εξωτερικό είναι οι βασικότεροι άξονες της ανακοίνωσης. Κατόπιν εκτενούς επιτόπιας έρευνας σε στρατιωτικά αρχεία της εν λόγω περιόδου, η γράφουσα συνέλεξε πλήθος πρωτογενών τεκμηρίων που αφορούν αφενός στα εμπλεκόμενα στην οργάνωση και τη διεύθυνση των στρατιωτικών μουσικών συνόλων πρόσωπα, αφετέρου στα χρησιμοποιούμενα φλάουτα στα στρατιωτικά μουσικά σύνολα και στο μουσικό υλικό (πάρτες και παρτιτούρες) για μπάντα. Μέσα από τη σύνθεση των πληροφοριών που επιλέχθηκαν, αποδελτιώθηκαν και αξιοποιήθηκαν από το ογκώδες αρχαικό και μουσικό υλικό και σε συνδυασμό με δημοσιεύματα από τον Τύπο της εποχής, άγνωστες έως τώρα πτυχές και αθέατες μικρο-ιστορίες της στρατιωτικής μουσικής ζωής και πράξης στη νεοσύστατη ελληνική πρωτεύουσα «βγαίνουν» από τη λήθη, όπου βρίσκονταν για παραπάνω από ενάμισι αιώνες, δημιουργώντας με τον τρόπο αυτόν τις απαρχές της ιστορίας του φλάουτου στο νεοελληνικό βασίλειο.

Αργύριος Κόκορης: «Κατανοώντας τη σύγκρουση μέσα από τη μουσική: πολιτική και τραγούδι στις εκλογές της 1ης Νοεμβρίου 1920 στην Αθήνα»

Η παρούσα ανακοίνωση αποτελεί μέρος διδακτορικής έρευνας που εκπονείται στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών Α.Π.Θ., με υποτροφία του Ελληνικού Ιδρύματος Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.), και αφορά στην «ταραγμένη» περίοδο του Εθνικού Διχασμού. Συναφώς παρατίθεται υλικό της ευρύτερης λαϊκής μουσικής κουλτούρας της σύγκρουσης μέσα από την περιπτωσιολογική μελέτη των εκλογών της 1ης Νοεμβρίου 1920 καθώς και του μετεκλογικού κλίματος των δύο μηνών που έπονται αυτών, μέσα από την καθημερινή περιοδική κυκλοφορία της εφημερίδας *Αθήναι*. Ως διεπιστημονικού ενδιαφέροντος θεματική, υπό το πρίσμα μιας ιστορικής εθνομουσικολογικής θεώρησης, η έρευνα αξιοποιεί το θεωρητικό μοντέλο ερμηνείας και ανάλυσης του Εθνικού Διχασμού του Γιώργου Θ. Μαυρογορδάτου, *1915: Ο εθνικός διχασμός* (2015). Συνεκδοχικά, επιχειρείται μια εθνογραφική αναπαράσταση του Διχασμού, όπως αυτός αναδείχθηκε μέσα από το τραγούδι, τη λαϊκή στιχουργική αυτοσχεδιαστική έκφραση και δημιουργία, καθώς και τα μαζικά ρυθμικώς εκφερόμενα πολιτικά συνθήματα, στην επιτελεστική τους διάσταση· παράλληλα αναδεικνύεται το συγκρουσιακό εκλογικό και «νικητήριο» μετεκλογικό μουσικό, θορυβώδες και ευρύτερο αστικό ηχοτοπίο των ημερών: ειδικότερα, αναδεικνύονται παραλλαγές στον βασιλικό Θούριο του «Αητού» καθώς και νέοι θούριοι, ο τρόπος μουσικού εορτασμού στα κέντρα των Αθηνών, τα λαϊκά μουσικά όργανα, η διαδικασία δημιουργίας νέων τραγουδιών και, τέλος, η συλλογική παραταξιακή τραγουδιστική επιτέλεση στην εμφύλια σύγκρουση Βενιζελικών – Αντιβενιζελικών.

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ II

Γιώργος Σακαλλίερος: «Το Πανηγύρι (1909) για ορχήστρα του Μάριου Βάρβογλη, ως σημασιολογικό σημαίνον μιας συνθετικής ταυτότητας εν εξελίξει»

Το συμφωνικό σκίτσο *Το Πανηγύρι*, πρώτο ορχηστρικό έργο του Μάριου Βάρβογλη, γράφεται στο Παρίσι το 1909, χρονιά όπου ο συνθέτης ξεκινά την αρθρογραφία του στον *Νουμά* και, μέσω αυτής, γνωρίζει τον Μανώλη Καλομοίρη και τις ιδέες του, διαμορφώνοντας ταυτόχρονα τη δική του θέση γύρω από το εθνοσχολικό μουσικό συγκείμενο. Στην παρούσα ανακοίνωση επιχειρείται μια διακεκριμένη προσέγγιση μουσικής και λόγου στη δημιουργική παραγωγή του Βάρβογλη εκείνης της περιόδου, τόσο από πλευράς αφομοίωσης του διακαλλιτεχνικού κλίματος της παρισινής Belle Époque όσο και μέσω διαμόρφωσης της προσωπικής του ταυτότητας σε έναν τόπο όπου Δύση και Ανατολή συναντώνται υπό όρους κοσμοπολίτικου εξωτισμού αλλά και πειραματικότητας. Η μουσικοαναλυτική προσέγγιση, με έμφαση στην τροπικότητα, τη μορφή, τη θεματική επεξεργασία και την εννοχρήστρωση στο ορχηστρικό *Πανηγύρι*, τίθεται συνερμηνευτικά απέναντι σε γραπτά τεκμήρια του Βάρβογλη (πρόγραμμα έργου, αρθρογραφία). Γραπτός και μουσικός λόγος αντιμετωπίζονται ως σημασιολογικοί κώδικες που νοηματοδοτούν αμφίδρομα την ιδεολογία και την αισθητική του συνθέτη, σε μια περίοδο όπου συμβαίνει ακριβώς το ίδιο με τον Καλομοίρη (*Ρωμέικη σουίτα*, μανιφέστο του 1908). Ωστόσο, παραδείγματα ηχοχρωματικών πειραματισμών, όπως λ.χ. η απόδοση της δημοφιλούς μελωδίας «Γιαρούμπι» από «προετοιμασμένο» πιάνο, μιμούμενο τη λατέρνα, στο *Πανηγύρι* (χρόνια πριν τις απόπειρες των Cowell και Cage), συμβάλλουν σε αναθεωρημένες αναγνώσεις για το μουσικό ύφος του Βάρβογλη, πριν την ένταξή του στο αθηναϊκό μουσικό περιβάλλον το 1920.

Θοδωρής Καραθόδωρος: «Η Βυζαντινή μελωδία για ορχήστρα εγχόρδων (1936) του Αντίοχου Ευαγγελάτου: μουσικό υλικό και επεξεργασία»

Η *Βυζαντινή μελωδία* για ορχήστρα εγχόρδων (1936) του Αντίοχου Ευαγγελάτου συνιστά μία από τις πιο δημοφιλείς και πολυπαιγμένες συνθέσεις του. Μια πρώτη ακρόαση και ανάγνωση της παρτιτούρας του έργου διαψεύδει τις προσδοκίες για μια εμφανή επεξεργασία μελωδικού υλικού προερχόμενου από τη βυζαντινή μουσική παράδοση. Η αίσθηση αυτή δικαιώνεται, ίσως, και μέσω της κοινής διαπίστωσης και παραδοχής ότι ο συνθέτης δεν χρησιμοποίησε γενικότερα στη δημιουργική του πορεία αυτούσιο υλικό από την ελληνική μουσική παράδοση (με εξαίρεση, ίσως, το έργο *Παραλλαγές και φούγκα πάνω σ' ένα ελληνικό δημοτικό τραγούδι* για ορχήστρα). Παρ' όλα αυτά, η τιτλοφόρηση του έργου αντανακλά μια δεσμευτική εγγύτητα με το βυζαντινό μέλος, η οποία, προφανώς, δεν είναι τυχαία ή συμπτωματική. Στην παρούσα ανακοίνωση επιδιώκεται η ανίχνευση και διερεύνηση εκείνων των στοιχείων που συνηγορούν υπέρ ενός μουσικού ιδιώματος, που αφομοιώνει με ιδιαίτερη εκλέπτυνση και διακριτικότητα δυναμογόνα αποκρυσταλλώματα της βυζαντινής μουσικής παράδοσης.

Απόστολος Παλής: «“Πρελούδιο και Φούγκα” για δύο πιάνια των “πρώιμων” Καλομοίρη, Παπαϊωάννου και Χρήστου: προσέγγιση σε τρεις σημαντικές συνθέσεις της ελληνικής εργογραφίας για δύο πιάνια του α' μισού του 20ού αιώνα»

Εξέχουσα θέση στη διεθνή εργογραφία της μουσικής δωματίου για δύο ομοειδή όργανα κατέχουν οι συνθέσεις για δύο πιάνια. Ωστόσο, στην ελληνική μουσική δημιουργία δεν παρατηρείται ιδιαίτερα

εκτεταμένη συνθετική παραγωγή για τον συγκεκριμένο συνδυασμό. Τρεις από τους πρώτους έλληνες συνθέτες, οι οποίοι παρέδωσαν συνθέσεις για τη σύμπραξη δύο πιάνων στο πρώτο μισό του 20ού αιώνα, υπήρξαν οι Μανώλης Καλομοίρης, Γιάννης Παπαϊωάννου και Γιάννης Χρήστου. Κοινό χαρακτηριστικό στοιχείο των τριών έργων, που συντέθηκαν κατά τα έτη 1908, 1932 και 1944 αντίστοιχα, αποτέλεσε αφενός μεν το ότι στις περιπτώσεις και των τριών συνθετών τούτο υπήρξε ένα από τα πρώτα έργα τους τόσο εν γένει όσο και ειδικότερα στην κατηγορία της μουσικής δωματίου, βρίσκοντας μάλιστα ο καθένας τους στο συγκεκριμένο είδος συνθέσεων για δύο πιάνα πρόσφορο έδαφος για τις πρώιμες συνθετικές τους απόπειρες και ιδεολογικές προσεγγίσεις, αφετέρου δε το γεγονός ότι επέλεξαν την ίδια συνθετική μορφή, τον συνδυασμό πρελουδίου και φούγκας, ως μία «στιβαρή» ιστορικά παραδοσιακή μορφή με σαφείς επιρροές από τον γερμανόφωνο χώρο, στον οποίο είχε ανθήσει. Η παρούσα εργασία, αφού προσεγγίσει αισθητικά τα εν λόγω έργα, εξετάζει τον τρόπο πιανιστικής γραφής εντοπίζοντας σημεία σύγκλισης και απόκλισης στον χειρισμό των χρησιμοποιούμενων τεχνικών μέσων, του ισότιμου ή μη διαλογικού ρόλου καθενός από τα δύο πιάνα, καθώς και του διαμορφωμένου ηχοχρώματος στο πλαίσιο της πολυφωνικής υφής τους.

Ξένια Θεοδωρίδου: «Η πραγμάτωση της αρχής της κυκλικής σονάτας στο έργο του Γιάννη Α. Παπαϊωάννου με ιδιαίτερη έμφαση στη Σονάτα για βιολί και πιάνο (AKI-Nt 116, 1946) ως περίπτωση δημιουργικής αφομοίωσης διακριτών γαλλικών επιρροών (Vincent d'Indy, Claude Debussy, Maurice Ravel), όπως και επίτευξης προγραμματικότητας μέσω μίξης φωνητικής και οργανικής μουσικής, με ελληνικό εθνικό ένδυμα»

Πρόσφατη βιβλιογραφία (Κ. Χάρδας, Ξ. Θεοδωρίδου) ανέδειξε τη διαρκή συνθετική αναζήτηση νέων τεχνοτροπιών και τις αναπροσαρμογές αισθητικής στο έργο του Παπαϊωάννου, πάντα σε γόνιμο διάλογο με την αφομοίωση ιστορικών εξελίξεων, αλλά και τη διατήρηση ορισμένων σταθερών ύφους (μοτιβική-θεματική οικονομία και συνοχή, προγραμματικότητα, αναζήτηση εθνικού ύφους και γενικότερα ελληνικότητας). Θεμελιώδη ρόλο στη δημιουργία του διαδραμάτισε η υιοθέτηση της αρχής της κυκλικότητας (θεματικές μεταμορφώσεις, κυκλική σονάτα), διαμεσολαβημένη από την εμβριθή μελέτη της πραγματείας του d'Indy, *Cours de composition musicale*, και από, όπως τεκμαίρεται, την πιθανότατη δημιουργική αντιπαράθεση με σημαντικά έργα του ρεπερτορίου όπου αυτή ενυπάρχει ως δομική αρχή, ενώ η συμβολή της ωδειακής θεωρητικής κατάρτισης του συνθέτη στην τάξη Μορφολογίας του Αλέκου Κόντη στο Ελληνικό Ωδείο στο ζήτημα αυτό αποτελεί ερευνητικό ζητούμενο. Κορυφαίο, αλλά όχι αποκλειστικό, παράδειγμα κυκλικότητας αποτελεί η ώριμη *Σονάτα* του, όπου οι αυτοαναφορές στα λίγο προγενέστερα τραγούδια του *Ο αποσταμένος Έρωτας* (Α. Πορφύρας, 1943) και *Σβυσμένο το τζάκι* (Κ. Παλαμάς, 1945) ως φορείς εξωμουσικού νοήματος συμβάλλουν στη δημιουργία ενός σύνθετου νοηματικού πλέγματος, με δυνατή μια ανάγνωση στο πλαίσιο των επιδιώξεων της Εθνικής Σχολής. Η προσήλωση σε στοιχεία κυκλικότητας σε πρωτόλεια έργα αλλά και αργότερα, σε περιόδους περισσότερο προχωρημένης τεχνοτροπίας, αποδεικνύει τη στέρεη θεμελίωση του έργου του Παπαϊωάννου στις αρχές του «κλασικού».

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΙΙΙ

Πανδώρα Λιασοπούλου: «Κριτική έκδοση της μεταγραφής για πιάνο – τέσσερα χέρια του έργου *Το Πανηγύρι της Ασή-Γωνιάς* (1946) του Μίκη Θεοδωράκη»

Η παρούσα ανακοίνωση αφορά ζητήματα κριτικής έκδοσης στη μεταγραφή για πιάνο – τέσσερα χέρια από τον Μίκη Θεοδωράκη του γνωστού ορχηστρικού του έργου *Το Πανηγύρι της Ασή-Γωνιάς* (1946). Για τον σκοπό της κριτικής έκδοσης μελετήθηκαν αρχικά το πλαίσιο και η εποχή σύνθεσης του έργου, οι επιρροές και οι προθέσεις του συνθέτη. Ακολούθησαν οι υπάρχουσες πηγές χειρογράφων, με έμφαση στην πρώτη εκδοχή της ορχηστρικής παρτιτούρας, η οποία ήταν καθοριστική, καθώς παρείχε πληροφορίες οι οποίες δεν περιλαμβάνονταν στην πιανιστική εκδοχή: λεκτικές ενδείξεις του συνθέτη, προτεινόμενη διάρκεια, ζητήματα χρονικής αγωγής. Οι δύο πηγές τέθηκαν σε διεξοδική σύγκριση ώστε να επιλυθούν θέματα δυναμικών, επαναλήψεων, αντιστοιχίας μέτρων, άρθρωσης, επαλήθευσης νοτών κ.ά. Στην τελική εκδοχή της κριτικής έκδοσης, όλες οι προσθήκες ή αλλαγές πραγματοποιήθηκαν με προσεκτική μελέτη όλης της έκτασης του έργου, μέτρου προς μέτρο, ώστε να υπάρχει συνέπεια και να μη γίνουν παρεμβάσεις που θα αλλοίωναν πιθανές προθέσεις του συνθέτη. Πρόκειται για ένα έργο που αντανάκλα την προσπάθεια του συνθέτη να συμπεριλάβει ρυθμικά στοιχεία από τους λαϊκούς χορούς και μελωδικά στοιχεία από το παραδοσιακό τραγούδι, ακολουθώντας μια μορφή μονομερούς σουίτας, όπου τα χορευτικά της μέρη διαδέχονται το ένα το άλλο και παίζονται χωρίς διακοπή. Τέλος, πρόκειται για ένα έργο σημαδιακό για την μουσική του εξέλιξη, όπως ο ίδιος ομολογεί.

Βάλια Χριστοπούλου: «Χρήση λαϊκού ή/και λαϊκότροπου υλικού, μοντερνισμός και μεταμοντερνισμός στην ελληνική μεταπολεμική έντεχνη μουσική»

Η χρήση υλικού από την ελληνική παραδοσιακή μουσική συνδέεται, σχεδόν αυτονόητα, με τη διαμόρφωση της ρητορικής και της μουσικής πρακτικής της Εθνικής Σχολής, η οποία κυριάρχησε στην μουσική ζωή της Ελλάδας μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1950. Ωστόσο, καθώς ο μοντερνισμός άρχισε να κερδίζει έδαφος, το αίτημα της ελληνικότητας και της σύνδεσής της με το λαϊκό στοιχείο παρέμεινε σημαντικό και βρήκε ποικίλες μορφές έκφρασης. Στην ανακοίνωση αυτή θα αναφερθώ στη χρήση λαϊκού ή/και λαϊκότροπου υλικού από μοντερνιστές συνθέτες της γενιάς του 1950. Πιο συγκεκριμένα, θα επικεντρωθώ στα έργα *Βάκχες*, για μεγάλη ορχήστρα, έργο 19 (1959), και *Επιτάφιο*, για μικτή χορωδία, φωνητικό σύνολο έξι γυναικείων φωνών, παιδική χορωδία, αφηγητή και ορχήστρα, έργο 31 (1971), του Γιώργου Σισλιάνου, καθώς και στην *Έκτη συμφωνία*, Α.Κ.Κα. 1.10 (1989), του Δημήτρη Δραγατάκη. Στα έργα αυτά χρησιμοποιείται λαϊκότροπο υλικό ή υπάρχουν συγκεκριμένες και άμεσα αναγνωρίσιμες αναφορές στην ελληνική μουσική παράδοση. Για τους στόχους της προτεινόμενης ανακοίνωσης, θα διερευνήσω τους τρόπους χρήσης του υλικού αυτού μέσα από πρακτικές που είτε συνδέονται με ένα μοντερνιστικό πλαίσιο είτε παραπέμπουν σε μια μεταμοντέρνα αντιμετώπιση του υλικού, και θα τοποθετήσω τη διάκριση αυτή στο ευρύτερο πλαίσιο της μετάβασης σε μια μεταμοντέρνα εποχή.

Μαγδαληνή Καλοπανά: «Αύρας Θεοδωροπούλου, Ιστορία της μουσικής: μία πρότυπη έκδοση»

Η ζωή και η καλλιτεχνική διαδρομή της Μαρίας Κάλλας (2.12.1923-16.9.1977) υποδεικνύουν τη σημασία της χειραφέτησης της γυναίκας μουσικού στο πλαίσιο ποικίλων κοινωνικών διεργασιών κατά τον 20ό αιώνα (δικαίωμα ψήφου γυναικών, ισότητα φύλων), θέματα τα οποία μελετά η «Νέα Μουσικολογία» και ειδικότερα οι σπουδές φύλου (έπειτα από το 1990). Αντίστοιχη περίπτωση στον χώρο της ελληνικής μουσικής ιστοριογραφίας – πολύ λιγότερο προβεβλημένη, ωστόσο – υπήρξε η Αύρα Θεοδωροπούλου (ή Θέρου) με πατρικό επώνυμο Δρακοπούλου (3.11.1880-20.1.1963), που υπήρξε ιδιαίτερα ενεργή στους κοινωνικούς αγώνες υπέρ της ισότητας των φύλων. Η Αύρα Θεοδωροπούλου, απόφοιτη του Ωδείου Αθηνών, δίδαξε πιάνο και ιστορία της μουσικής στο Ωδείο Αθηνών (1899-1919), το Ελληνικό Ωδείο (1919-1936) και το Εθνικό Ωδείο (1936-1951). Για τις ανάγκες της διδασκαλίας της, εξέδωσε το έργο *Ιστορία της μουσικής* σε δύο τόμους (τ. Α': 1924, τ. Β': 1936). Η *Ιστορία της μουσικής* της Θεοδωροπούλου αποτελεί την πρώτη ιστορία έντεχνης μουσικής στην ελληνική γλώσσα, η οποία συντάσσεται με βάση βιβλιογραφία και δεν αποτελεί μετάφραση κάποιου ξενόγλωσσου πονήματος· επίσης, πρόκειται για την πρώτη παρουσίαση της συνέχειας της ελληνικής μουσικής από την αρχαία έως τη σύγχρονη εποχή, η οποία και εκτίθεται σε αυτόνομα κεφάλαια (αρχαία Ελλάδα, Βυζάντιο, 19ος-20ός αιώνας) που παρατάσσονται ανάμεσα στα κεφάλαια που αφορούν τις ευρωπαϊκές χώρες. Στην ανακοίνωση παρουσιάζεται το περιεχόμενο του δίτομου έργου *Ιστορία της μουσικής* της Θεοδωροπούλου σε συνάρτηση με τις προγενέστερες καθώς και ακόλουθες ιστορίες της μουσικής και της νεοελληνικής μουσικής στην ελληνική γλώσσα, με τη χρήση της μεθοδολογίας της ανάλυσης κειμένου. Στη συνέχεια, μέσω της κριτικής ανάλυσης κειμένου επιχειρείται η αποτύπωση ιδεολογιών που διαπνέουν το πόνημα της Θεοδωροπούλου και επιχειρούνται διασυνδέσεις με αντίστοιχες εκδόσεις.

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

Πάυλος Κόρδης: «Ιερός (sic) ή θρησκευτικός μιμιμαλισμός: ζητήματα ορισμού και προσδιορισμού. Η περίπτωση του συνθέτη John Tavener (1944-2013)»

Σε αυτή την παρουσίαση, ο ερευνητής επιχειρεί να προτείνει μια εναλλακτική θεωρητική κατεύθυνση σε ό,τι αφορά το κίνημα του λεγόμενου ιερού (sic) μιμιμαλισμού. Μέσω του ενδελεχούς σχολιασμού αυτού του εν γένει προβληματικού όρου, ο οποίος εισάγεται από τον Paul Griffiths το 1995, η μελέτη αυτή θα προχωρήσει σε έναν τολμηρό επαναπροσδιορισμό του εν λόγω ρεπερτορίου, με αφετηρία το έργο του βρετανού συνθέτη John Tavener (1944-2013). Σημειώνεται ότι ο Tavener αποτελεί ένα από τα βασικότερα μέλη του κινήματος, δίπλα στους Henryk Górecki (1933-2010) και Arvo Pärt (1935), καθώς και τους Σοφία Γκουμπάιντούλινα (γεν. 1931), Γκίγια Καντσέλι (1935-2019), Andrzej Panufnik (1914-1991) και Γκαλίνα Ουστβόλσκαγια (1919-2006). Αναλυτικότερα, η έρευνα ακολουθεί αρχικά την πορεία της επινόησης του όρου, παραθέτοντας τεκμήρια για τους προδρόμους του, όπως αυτοί παρουσιάζονται σε κριτικές ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του 1980. Στην συνέχεια, έπονται ο κριτικός σχολιασμός του όρου σε επίπεδο εγκυρότητας όπως και η μελέτη της συνολικότερης προσέγγισης που οδηγεί σε αυτόν· αναδεικνύονται ζητήματα που σχετίζονται κυρίως με το ιστορικό πλαίσιο στο οποίο δρα ο Griffiths και τις επιπτώσεις της προβληματικής φύσης της θεώρησής του πάνω σε θέματα που αφορούν την μουσική ανάλυση. Τέλος, απομονώνοντας το έργο του John Tavener, ο ερευνητής διερευνά τρόπους με τους οποίους ο ήδη υπάρχων ορισμός βρίσκει εφαρμογή σε αναλυτικό επίπεδο και το πώς ένα καινούργιο, εναλλακτικό πλαίσιο μπορεί δυναμικά να διευκολύνει την συνολική προσέγγιση του εν λόγω ρεπερτορίου.

Αθανάσιος Ζέρβας: «Η επαναληπτικότητα ως έννοια και λειτουργία στη μουσική δημιουργία: κριτική προσέγγιση σε κείμενα και έργα των William Russo, John Rahn και Ralph Shapey»

Κατά τη διαδικασία της μουσικής εκμάθησης, οι νέοι μουσικοί ασκούνται μέσα από την επανάληψη ήχων και ηχητικών δομών. Ο Rahn ισχυρίζεται ότι «το να μάθεις να είσαι μουσικός περιλαμβάνει πάντα το να μάθεις να επαναλαμβάνεις ήχους ή, πιο συγκεκριμένα, να επαναλαμβάνεις σε έναν νέο ήχο κάποια ποιότητα ή ένα σύμπλεγμα ποιότητων που ακούγονται σε κάποιον προηγούμενο ήχο». Συνεπώς, η βελτίωση του νέου μουσικού εκτελεστή βασίζεται στην επαναλαμβανόμενη εμπειρία. Στο ερώτημα αν η έννοια της υποστασιοποίησης της δομής στην μουσική βασίζεται στην επαναληπτικότητα των στοιχείων που τη συναρτούν, δημιουργούνται συνθήκες διερεύνησης της έννοιας της «πληρότητας» (τέλος), καθώς και της συμβολής της (επαναληπτικότητας) στην αυτοτέλεια των έργων. Αξίζει να αναρωτηθεί κανείς αν σε ένα σύνολο ήχων, στο οποίο καμία από τις αντιληπτές ιδιότητες δεν επαναλαμβάνεται, μπορούν να δημιουργηθούν οι συνθήκες παραγωγής ενός αυτοτελούς μουσικού έργου με δομική ισορροπία.

Γιάννης Μποκέας: «Κορεσμός / Saturationism: ένα συνθετικό ιδίωμα του 21ου αιώνα»

Οι συνθέτες αναζητούν διαχρονικά το ηχητικό τους υλικό, το οποίο αποτελεί την κύρια κατευθυντήρια γραμμή από την σύλληψη της αρχικής ιδέας μέχρι την υλοποίηση του μουσικού έργου. Ένα από τα υλικά αυτά είναι τα στοιχεία θορύβου, τα οποία και αποτελούν για τους νέους συνθέτες ένα γόνιμο πεδίο έρευνας και πειραματισμού, εντάσσοντάς τα στο πλαίσιο της συνθετικής τους σκέψης. Προπομπός των στοιχείων αυτών ήταν η λεπτομερής διερεύνηση των ηχητικών παραμέτρων από τους συνθέτες της φασματικής μουσικής και κυρίως από τον Helmut Lachenmann και τον μεταφασματιστή Fausto Romitelli. Στις αρχές της δεκαετίας του 2000, οι τρεις γάλλοι συνθέτες Franck Bedrossian, Raphaël Cendo και Yann Robin προτείνουν μέσω του έργου τους μια νέα αισθητική, την οποία ονομάζουν *Κορεσμός* (αγγλ. *Saturationism* ή *Saturation*). Οι συνθέτες αυτοί επικεντρώθηκαν προσεκτικά στην ηχοχρωματική παλέτα των οργάνων, θεωρώντας τον ακουστικό κορεσμό, δηλαδή αυτό το σύνθετο ηχητικό φαινόμενο που λειτουργεί αποκλειστικά μέσω του συνδυασμού μουσικών παραμέτρων επεξεργασμένων με ακριβή τρόπο, ως το κύριο πεδίο της μουσικής δημιουργίας και πράξης. Για αυτούς, η περίσσεια, σε ήχο και ενέργεια, ήταν μια συνθετική πρόκληση, η οποία έπρεπε να μετουσιωθεί πάνω στα γνώριμα ακουστικά όργανα, καθιστώντας την μουσική αυτή όχι μόνο μια εξέλιξη της φασματικής σκέψης αλλά και εφελκυστικό για την εξέλιξη της σύνθεσης στον 21ο αιώνα.

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ

Κωνσταντίνος Μπακογιάννης: «Επισκόπηση των σφαιρικών κατευθυντικών ιδιοτήτων της τραγουδιστικής φωνής στην ελληνική γλώσσα συναρτήσει του επιπέδου και του είδους φωνητικής εκπαίδευσης των ερμηνευτών»

Η παρούσα εργασία έχει ως στόχο τη μελέτη της σφαιρικής κατευθυντικότητας της ελληνικής τραγουδιστικής φωνής, συνυπολογίζοντας τον αντίκτυπο του επιπέδου και του είδους της φωνητικής εκπαίδευσης στο εν λόγω χαρακτηριστικό. Η μελέτη βασίζεται στην ηχογράφηση 12 υποκειμένων, κάποια από τα οποία έχουν πολυετείς σπουδές στο τραγούδι, κάποια είναι εκπαιδευόμενα και κάποια δεν έχουν λάβει σχετική εκπαίδευση. Τα είδη τραγουδιού που εξετάζονται αφορούν την κλασική, βυζαντινή και μοντέρνα μουσική. Ηχογραφήθηκαν τόσο αποσπάσματα τραγουδιών όσο και τα φωνήεντα της ελληνικής γλώσσας. Για την ηχογράφηση χρησιμοποιήθηκε μία διάταξη 29 μικροφώνων, τα οποία τοποθετήθηκαν σε μία σφαιρική κατασκευή στις εγκαταστάσεις του Εργαστηρίου Μουσικής Ακουστικής Τεχνολογίας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών (ΕΚΠΑ). Έμφαση δόθηκε στην αντικειμενική και υποκειμενική αξιολόγηση της επίδρασης των μικροκινήσεων τις οποίες έκαναν τα υποκείμενα την ώρα της ηχογράφησης. Η μελέτη αυτή επιχειρεί να δώσει κάποια πρώτα στοιχεία για το αχαρτογράφητο πεδίο της σφαιρικής κατευθυντικότητας της τραγουδιστικής φωνής και να συνδράμει στην παραγωγή δυνητικών πρακτικών αποτελεσμάτων. Η γνώση των ιδιοτήτων κατευθυντικότητας της τραγουδιστικής φωνής αποτελεί ένα καίριας σημασίας βήμα προς μια πλήρη και εις βάθος κατανόηση της λειτουργίας του ελέγχου του εν λόγω μηχανισμού παραγωγής ήχου, με άμεσες εφαρμογές τόσο στην φωνητική εκπαίδευση όσο και σε σύγχρονες τεχνικές ακουστικής προσομοίωσης σε περιβάλλοντα εκτεταμένης πραγματικότητας.

Γιώργος Παπαδημητρίου: «Ακουστική και συγκριτική μελέτη για την άρθρωση των ελληνόφωνων κλασικών τραγουδιστών στο γαλλικό λυρικό ρεπερτόριο»

Το τραγούδι σε μια ξένη γλώσσα μπορεί να αποτελέσει σημαντική πρόκληση για έναν λυρικό τραγουδιστή. Οι φωνηεντικοί ήχοι που δεν απαντούν στην μητρική του γλώσσα είναι συνήθως μια «παγίδα», καθώς η εσφαλμένη προφορά των φωνημάτων μπορεί να οδηγήσει σε σημαντικά ζητήματα καταληπτότητας. Στην παρούσα μελέτη εξετάζεται σε ποιο βαθμό η ουσιαστική γνώση της ξένης γλώσσας (γαλλικής) βοηθά στην πιο πιστή αποτύπωση των ξενικών – προς την ελληνική γλώσσα –

φωνηεντικών ήχων στο τραγούδι. Για τη συστηματική μελέτη της άρθρωσης των λυρικών τραγουδιστών σε μια ξένη γλώσσα επιλέχθηκαν ηχητικά δείγματα της ομιλούσας και άδουσας φωνής ελληνόφωνων λυρικών τραγουδιστών από αποσπάσματα του γαλλικού ρεπερτορίου. Η ανάλυση των Formants των φωνητικών δειγμάτων, εστιάζοντας στα φωνήεντα, κατέδειξε σε ποιες ιδιάζουσες περιπτώσεις εντοπίζεται η διαφορά. Μετά από ενδελεχή στατιστική ανάλυση των δειγμάτων καταλήξαμε στο γενικό συμπέρασμα ότι η ουσιαστική γνώση της ξένης γλώσσας βοηθά στη σωστότερη εκφορά του ξενόγλωσσου τραγουδιστού κειμένου. Τα αποτελέσματα του πειράματος παρέχουν επιπρόσθετες πληροφορίες για την αναγκαιότητα της διδασκαλίας των ξένων γλωσσών στους λυρικούς τραγουδιστές, ενώ υποδεικνύουν την αναγκαιότητα της εισαγωγής του μαθήματος της «λυρικής άρθρωσης» στα ελληνικά ακαδημαϊκά και ωδειακά προγράμματα σπουδών μέσω της ακουστικής ανάλυσης στο περιβάλλον Praat.

Μπέατα Ιβόνα Γκλίγκα: «Φωνητοποίηση φλάουτου: μια ολοκληρωμένη προσέγγιση στην απόδοση»

Η φωνητοποίηση του φλάουτου είναι μια προσέγγιση για την απόδοση του φλάουτου και την παιδαγωγική του που ενσωματώνει ιδέες που σχετίζονται με τη φωνητική και τις φωνητικές τέχνες. Μέσω της ενσωμάτωσης της φωνητικής, οι φλαουτίστες είναι σε θέση να επιτύχουν μια μεγαλύτερη παλέτα ηχητικής χροιάς και άρθρωσης σε συνδέσεις που γίνονται μεταξύ των εννοιών της ομιλίας και της απόδοσης του φλάουτου, όπως η άρθρωση και η παραγωγή ήχου. Η χρήση του αλφαβήτου παρέχει τη βάση για τη συμπερίληψη των φωνηέντων και των συμφώνων που χρησιμοποιούνται στην ομιλία για να χρησιμοποιηθούν στην τέχνη της εκτέλεσης του φλάουτου. Η εισαγωγή συντονιστικών χώρων του σώματος και των περιθωρίων τους βοηθά στην οικοδόμηση μιας κιναισθητικής επίγνωσης που απαιτείται για τον χειρισμό κάθε αντίστοιχης κοιλότητας συντονισμού. Η ταξινόμηση των φωνηέντων και των συμφώνων, εκτός από τη μελέτη των αρθρωτικών διαδικασιών, ξεκλειδώνει ένα εύρος ορολογίας που δεν υπάρχει παγκοσμίως στην παιδαγωγική του φλάουτου. Οι εφαρμογές του συντονισμού, του φωνήεντος και του συμφώνου επιτρέπουν στον φλαουτίστα να ενσωματώσει νέες έννοιες στην καθημερινή του πρακτική, προωθώντας έτσι τον στόχο αυτής της ανακοίνωσης.

Δημήτρης Κοτρωνάκης: «Αναβιώνοντας και αξιοποιώντας το dedillo, μία ξεχασμένη τεχνική της βιχουέλας, στη σύγχρονη κλασική κιθάρα»

Λόγω της οργανολογικής ομοιότητάς τους, μουσικά έργα για vihuela (όργανο του 16ου αιώνα) έχουν διασκευαστεί πολλές φορές για τη σύγχρονη κλασική κιθάρα. Όλες οι διασκευές, όμως, αγνοούν το dedillo, μία σημαντική τεχνική του οργάνου, κατά την οποία ο δεξιός δείκτης χρησιμοποιείται ως πένα, κινούμενος πάνω-κάτω. Στους αιώνες που ακολούθησαν, η τεχνική αυτή δεν μεταφέρθηκε στο λαούτο ή την κιθάρα, ενώ ξεχάστηκε ή υποτιμήθηκε από τους περισσότερους νεότερους εκτελεστές της vihuela. Από τις αρχές του 20ού αιώνα, οι μουσικολόγοι γνώριζαν για το dedillo, ερευνώντας τα θεωρητικά έργα των Milán, Mudarra, Fuenllana και Venegas de Henestrosa. Στην παρούσα εργασία προτείνεται η τροποποίηση και εφαρμογή του στην κιθάρα, ως “neo-dedillo”, με τις απαραίτητες προσαρμογές, εξαιτίας των διαφορών μεταξύ των δύο οργάνων. Παρουσιάζεται επίσης μια διεξοδική μέθοδος χρήσης της νέας τεχνικής, ενώ αναφέρονται παρόμοιες τεχνικές από άλλους σύγχρονους κιθαριστές. Εκτός από τα προφανή οφέλη της ενσωμάτωσής της στις διασκευές έργων του αναγεννησιακού ρεπερτορίου, προτείνεται η χρήση της και στις διασκευές έργων από το μπαρόκ, ιδίως στις περιπτώσεις που τα πρωτότυπα έργα προέρχονται από έγχορδα με δοξάρι ή πληκτροφόρα όργανα. Η χρήση του “neo-dedillo” διευρύνει τις εκφραστικές δυνατότητες της κιθάρας, προσφέροντας νέα ηχοχρώματα και δυνατότητες άρθρωσης, και οδηγώντας σε νέες διασκευαστικές αλλά και συνθετικές προοπτικές.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΝ ΡΑΧΜΑΝΙΝΟΦ

Ιάκωβος Σταϊνχάουερ: «Η μουσική του Σεργκέι Ραχμάνινοφ υπό το πρίσμα των επικριτών του»

Ο Σεργκέι Ραχμάνινοφ θεωρείται αναμφίβολα ένας από τους πιο σημαντικούς ρώσους μουσικούς του τέλους του 19ου και των αρχών του 20ού αιώνα, ένας από τους πιο αμφιλεγόμενους αλλά και δημοφιλείς συνθέτες στην ιστορία της μουσικής, έχοντας θερμούς οπαδούς αλλά και πολλούς επικριτές. Ξεκινώντας, ίσως, από την ιδιαίτερα απαξιωτική δήλωση του Richard Strauss, ότι η μουσική του ρώσου συνθέτη δεν αποτελεί παρά ένα «απόβλητο γεμάτο συναίσθημα», η ομάδα των επικριτών της μουσικής του ηγείται από τον Theodor W. Adorno, για τον οποίο η μουσική του Ραχμάνινοφ δεν θα μπορούσε να χαρακτηριστεί παρά τετριμμένη, κιτς και συναισθηματική, πομπώδης και, στην καλύτερη περίπτωση, μουσική μόνο για τα σαλόνια. Πεισμένος για την ανωτερότητα της γερμανικής μουσικής, όπως άλλωστε και ο Schönberg – ο κατά τον Adorno κύριος εκπρόσωπος μιας αληθινής και απαλλαγμένης από κάθε είδος μεροληψίας μουσικής – δεν έκρυψε ποτέ την καχυποψία του για το ρωσικό και μυστικιστικό ιδίωμα του Ραχμάνινοφ. Παραθέτοντας αυτή και άλλες κριτικές για τη μουσική του, η παρούσα ανακοίνωση θέλει να διερευνήσει εις βάθος την αρνητική εικόνα του συνθέτη. Ποιοι είναι οι λόγοι που οδήγησαν σε αυτή; Σε ποιο βαθμό η ιδεολογία της σύγχρονης μουσικής πρέπει να θεωρηθεί υπεύθυνη εδώ; Ποια είναι η εικόνα του Ραχμάνινοφ σήμερα;

Μάρκος Τσέτσος: «Η τέχνη της συγκίνησης. Υπερασπίζοντας τον Ραχμάνινοφ»

Εκκινώντας από τη διάκριση μεταξύ συναισθήματος (feeling), το οποίο η μουσική εκφράζει, και συγκίνησης (emotion), την οποία προκαλεί, υποστηρίζω ότι η μουσική του Ραχμάνινοφ οφείλει τη σταθερή της απήχηση κυρίως στην ικανότητά της να συγκινεί, να προκαλεί δηλαδή έντονη και βαθιά ψυχική απόκριση στους ακροατές (ασχέτως αν η απόκριση αυτή αξιολογείται θετικά ή αρνητικά στη συνέχεια). Την ικανότητά της αυτή η μουσική του Ραχμάνινοφ την οφείλει κυρίως στην ιδιότυπη και διαφοροποιημένη από τις δυτικοευρωπαϊκές πρακτικές εντασιακή σχέση μεταξύ διατονικού μελωδισμού και χρωματικής αρμονίας. Προϊόν της εντασιακής αυτής σχέσης είναι η διαρκής και σωρευτική ματαιώση συνδεδεμένων με τη λειτουργική τονικότητα ακροαματικών προσδοκιών, από την οποία, όπως υποδειγματικά έδειξε ο Leonard Meyer και αποδεικνύει η πρόσφατη ψυχολογική έρευνα, προκύπτει συγκίνηση. Στο πλαίσιο της εξέτασης θα αξιοποιηθούν και άλλες θεωρητικές προσεγγίσεις, όπως του Hegel, του Kurth και του Plessner, ενώ θα επιχειρηθεί μια κριτική τοποθέτηση απέναντι στην, γερμανόφωνη κυρίως, κριτική του Ραχμάνινοφ.

Νίκος Χριστοδούλου: «Διαχρονική πρωτοτυπία στον Ραχμάνινοφ: σκέψεις για τη θεματική δομή, την αρμονία, τη μορφή, την οργανική γραφή στο έργο του»

Είναι κοινότοπη η διαπίστωση ότι ο Ραχμάνινοφ αποτελεί ένα είδος ερωτηματικού ή σκανδάλου στη μουσική θεωρητική σκέψη, σε αντίθεση με την πρόσληψή του στη μουσική ζωή και στο κοινό. Καθώς συνειδητά διαχώρισε τη μουσική του γλώσσα από τις τότε σύγχρονες εξελίξεις και τάσεις, φαίνεται αναμενόμενο το ότι η έρευνα και οι μελέτες για το έργο του είναι πολύ λιγότερες, ουσιαστικά ελάχιστες, σε σύγκριση με την έρευνα που έχει γίνει για άλλους συνθέτες του 20ού αιώνα. Αλλά, εκτός από την έλλειψη ενδιαφέροντος, υπήρξε επίσης υποτίμηση και σφοδρή αρνητική τοποθέτηση στη μουσικολογία και, ενίοτε, στην κριτική. Παραφράζοντας – ή μάλλον προεκτείνοντας – τη φράση και τον τίτλο στη μελέτη του Boulez για την *Ιεροτελεστία της άνοιξης*, ότι ο Στραβίνσκι αντέχει και «παραμένει» μέσα στην τότε υπεροχή της ατονικότητας, ξέρουμε ότι σήμερα, όπως πάντοτε, ο Ραχμάνινοφ παραμένει ένας μεγάλος και ιδιαίτερα αγαπητός συνθέτης, με ύφος χαρακτηριστικά προσωπικό, κι επίσης πολύ σημαντικός στο ρεπερτόριο του πιάνου. Υπήρξε ακόμη ένας από τους μεγαλύτερους πιανίστες της ιστορίας καθώς και εξαιρετικός μασέτρος. Στην εισήγηση θα γίνει προσέγγιση στην ιδιαίτερη αξία του Ραχμάνινοφ με παραδείγματα από τη θεματική δομή, την αρμονία, τη μορφή, την οργανική και φωνητική γραφή, αλλά και την εννοχρήστρωση σε έργα του (*Το νησί των νεκρών, Études-Tableaux, Συμφωνικοί χοροί* κ.ά.), με αναφορά και σε ηχογραφημένες εκτελέσεις του.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΛΥΡΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

Μαριάννα Σιδερή: «Bel canto – Ανάμεσα στο όμορφο τραγούδι και την τεχνική: διευκρινήσεις, προϋποθέσεις και ρεπερτόριο»

Συχνά με τον όρο *bel canto* προσδιορίζεται το *όμορφο και δεξιοτεχνικό τραγούδι* που βρίθει φωνητικών στολισμών και απαιτητικών μελωδικών περασμάτων. Κατά πόσον, όμως, η παραπάνω απόδοση του όρου είναι ακριβής; Πότε εμφανίζεται ο όρος *bel canto* και σε ποιο ρεπερτόριο απαντά; Ποιοι είναι οι πυλώνες του και ποιοι κανόνες το διέπουν; Με αφορμή τον ισχυρισμό που θέλει την Μαρία Κάλλας να αναδεικνύει κατά τον 20ό αιώνα ένα ξεχασμένο ρεπερτόριο και να *ανασταίνει* μία τεχνική τραγουδιού που για χρόνια είχε τεθεί στο περιθώριο, η παρούσα ανακοίνωση επιχειρεί να αποσαφηνίσει τον ταλαιπωρημένο ιταλικό όρο του *bel canto*. Η αποκατάσταση του όρου γίνεται μέσα από μια ιστορική αναδρομή της φωνητικής τέχνης που ταυτίζεται με την παλιά ιταλική σχολή τραγουδιού του 17ου και του 18ου αιώνα και κλιμακώνεται με την παρουσία των *castrati* τραγουδιστών. Ειδική αναφορά γίνεται στις τεχνικές τραγουδιού, τον έλεγχο της αναπνοής, τους κανόνες φωνητικής υγιεινής και την στάση του σώματος σύμφωνα με μαρτυρίες και κείμενα αναφοράς δασκάλων τραγουδιού της εποχής. Τέλος, υπογραμμίζεται η σημαντική διάσταση της υποκριτικής τέχνης που συμπληρώνει την τεχνική του δεξιοτεχνικού τραγουδιού και της εκφραστικής δυναμικής του εν λόγω ρεπερτορίου.

Αναστασία Σιώψη: «Μουσικές ανταποκρίσεις στις Συνόδους της Βιέννης (1814) και των Εθνών (1822): Μπετόβεν και Ροσίνι»

Το ευρύτερο ερώτημα της παρούσας ανακοίνωσης είναι η θέση των συνθετών στα πολιτικά γεγονότα της εποχής τους. Η υπό εξέταση περίπτωση μας μεταφέρει στον πολιτικό χώρο του 19ου αιώνα και, συγκεκριμένα, στη Σύνοδο της Βιέννης του 1814 και στη Σύνοδο της Βερόνας του 1822. Η Σύνοδος της Βερόνας αποτελεί την τέταρτη και τελευταία που εντάσσεται στο σύστημα των συνόδων που ακολούθησαν αυτή της Βιέννης (1814-1815): στην τελευταία προέκυψε η Ιερή Συμμαχία, με σκοπό την παλινόρθωση των παλαιών καθεστώτων ως μορφή αντιδραστικής δύναμης για κάθε επανάσταση που θα έθιγε τα συμφέροντα των μεγάλων δυνάμεων της εποχής. Τις δύο προαναφερόμενες συνόδους κλήθηκαν να συμπληρώσουν με μουσικά έργα οι δύο σημαντικότεροι συνθέτες του πρώτου μισού του 19ου αιώνα: ο Μπετόβεν και ο Ροσίνι, αντίστοιχα. Θα εξεταστούν ιστορικές, πολιτικές και καλλιτεχνικές πτυχές των προαναφερθέντων σημαντικών στιγμών της ευρωπαϊκής ιστορίας.

Εύη Νίκα-Σαμψών: «“Vi sono melodie lunghe, lunghe, lunghe...”. Όψεις της μουσικής δραματουργίας και των ιδιωμάτων του ιταλικού belcanto στην οπερική δημιουργία του Βιντσέντζο Μπελλίνι (1801-1835)»

Ως προς τη γενική δομή της όπερας και τη μουσική δραματουργία, ο Μπελλίνι υιοθέτησε ένα εξελιγμένο δομικό πρότυπο της όπερας της δεκαετίας του 1830, επιδιώκοντας προς όφελος της δραματικής αλληλουχίας την περιορισμένη χρήση των κλειστών μορφών και την ενοποίηση της άριας και του ρετσιτατίβου σε μια πολυμερή μουσικοδραματική ενότητα. Η καθιέρωση της scena στην ιταλική όπερα του πρώιμου 19ου αιώνα επέφερε επίσης την εξέλιξη της συμβατικής μορφολογίας της άριας. Η εισήγηση εστιάζεται στην ανάδειξη πτυχών της μουσικής δραματουργίας, της πρωτοτυπίας, των μορφολογικών στοιχείων και ιδιωμάτων του ιταλικού belcanto στην οπερική δημιουργία του Βιντσέντζο Μπελλίνι (1801-1835), εξετάζοντας αποσπάσματα από τις οπερικές δημιουργίες του *Il pirata*, *I Puritani* και από το δίπρακτο melodramma *La Sonnambula*, σε ποιητικό κείμενο του Felice Romani, που παρουσιάστηκε στις 6 Μαρτίου 1831 στο Teatro Carcano του Μιλάνου. – Οπωσδήποτε, οι μοναδικές ερμηνείες της Μαρίας Κάλλας, η οποία ανέδειξε υποδειγματικά τους δραματικούς ρόλους του Μπελλίνι μετά το 1950, έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην αναβίωση των σημαντικών έργων του κατά τον 20ό αιώνα και στη σταθερή επανένταξή τους στο ρεπερτόριο των ευρωπαϊκών θεάτρων, επαναπροσδιορίζοντας την αξία της οπερικής δημιουργίας του Μπελλίνι και διαφωτίζοντας τις λεπτές αποχρώσεις του λυρικού έργου του.

Μηνάς Ι. Αλεξιάδης: «Η ωραία Γαλάτεια του Φραντς φον Ζουμπέ: μία σημαντική “αρχαιοελληνική” οπερέττα»

Ο γνωστός αρχαιοελληνικός μύθος του Πυγμαλίωνα, στο βιεννέζικο οπερετικό περιβάλλον του 19ου αιώνα, ισχυρός, χαριτωμένος και με πολλές εκπλήξεις. Ο συγγραφέας και ηθοποιός Leonhard Kohl von Kohlenegg, γνωστός με το ψευδώνυμο Hengion Poly, συνέγραψε το πολύ ενδιαφέρον αρχαιοθεμο ποιητικό κείμενο (*Die schöne Galathée*, 1865), με την πλοκή να διαδραματίζεται στην αρχαία Κύπρο. Το έργο μελοποιήθηκε από τον «πατέρα» της βιεννέζικης οπερέττας Φραντς φον Ζουμπέ (ως μονόπρακτη «κωμική μυθολογική όπερα» και μετέπειτα οπερέττα) και πρωτοπαραστάθηκε στις 30 Ιουνίου 1865 στο Meysels Theater του Βερολίνου. Εδώ, ο γλύπτης Πυγμαλίων δημιουργεί το τέλειο άγαλμα της πανέμορφης Γαλάτειας, αλλά αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα, όταν η εν λόγω κυρία ζωντανεύει, αποδεικνύεται εξαιρετικά φιλάρεσκη και δύστροπη, ανακατεύει και ταλαιπωρεί τους πάντες, μέχρι να επανέλθει επιτέλους στην «ακίνδυνη», άψυχη, μαρμάρινη μορφή της. Η ανακοίνωση προτείνει μια περαιτέρω γνωριμία με το ιδιαίτερο αυτό (και με φιλελληνικό χαρακτήρα) έργο, τα κειμενικά του ζητήματα (με αναφορές σε αρχαιοελληνικά και νεοελληνικά ήθη και έθιμα), και προχωρεί σε μια συνοπτική παρουσίαση ζητημάτων μουσικής δραματουργίας. Ειδική αναφορά γίνεται στην ιδιαίτερα επιτυχημένη παρουσίαση του έργου από την ΕΛΣ σε συνεργασία με την Όπερα Δωματίου Αθηνών, στο θέατρο «Ολύμπια» (17-21 Ιανουαρίου 2009).

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΥΡΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

Τζωρτζίνα Μερεντίτη: «Ο μουσικοδραματουργικός χειρισμός του ρόλου του “κακού” σε επιλεγμένες όπερες του Παύλου Καρρέρ (Μάρκος Μπότσαρης, Fior di Maria, Maria Antonietta)»

Ο χαρακτήρας του «κακού» ή των «κακών» υπάρχει σχεδόν σε κάθε δραματουργικό δημιούργημα οιασδήποτε μορφής, συμβολίζοντας και ενσαρκώνοντας τις δυνάμεις εκείνες που λειτουργούν αντίρροπα προς τον ήρωα, θέτοντας έτσι σε κίνηση την πλοκή, τη δράση, στοιχειοθετώντας την υπόθεση και δημιουργώντας την απαραίτητη διαλεκτική σχέση μεταξύ των δυνάμεων του δράματος. Εξετάζοντας επιλεγμένες όπερες του Παύλου Καρρέρ, διαπιστώνει κανείς ότι οι χαρακτήρες αυτοί δεν σκιαγραφούνται πάντα με απόλυτα σκοτεινές ή αρνητικές αποχρώσεις, αλλά με πολλές διακυμάνσεις, χωρίς να τους αποστερούνται και τυχόν θετικά χαρακτηριστικά. Στην εργασία διερευνάται αν υπάρχουν συγκεκριμένες μουσικές ή μουσικοδραματικές παράμετροι, οι οποίες προσεγγίζουν ή προσιδιάζουν ή συσχετίζονται με τους συγκεκριμένους χαρακτήρες ή, πιθανόν, λειτουργούν ως αντιθετικά στοιχεία που προσθέτουν μια μουσικά διαλεκτική σχέση. Η προσέγγιση θα γίνει μέσα από επιλεγμένα αποσπάσματα από όπερες που κατατάσσονται σε διαφορετικές μεταξύ τους θεματικές περιοχές, ώστε να διαπιστωθεί αν τα συμπεράσματα μπορούν να αφορούν μια γενικότερη συνθετική τεχνική (λιγότερο ή περισσότερο πρωτότυπη) του Καρρέρ.

Κατερίνα Λεβίδου: «“Πολυφωνικοί” συμβολισμοί στον Κωνσταντίνο Παλαιολόγο του Μανώλη Καλομοίρη»

Βασισμένη στην ομώνυμη τραγωδία του Νίκου Καζαντζάκη, η όπερα του Μανώλη Καλομοίρη, *Κωνσταντίνος ο Παλαιολόγος* είναι το κύκνειο άσμα του, στο οποίο ο συνθέτης αναπάντεχα συνδιαλλάχθηκε με τον τότε αναπτυσσόμενο, στην Ελλάδα, μουσικό μοντερνισμό. Είναι φυσικό η επιλογή αυτή του Καλομοίρη να πρωταγωνιστεί στις συζητήσεις περί της σχέσης του έργου και, κατ' επέκταση, του Καλομοίρη με το εθνικό στοιχείο, με αναφορά στην αντιπαράθεση μεταξύ Ελληνικής Εθνικής Σχολής

και μοντερνισμού στο πρώτο μισό του εικοστού αιώνα, την οποία ο Καλομοίρης, μεταξύ άλλων, καλλιέργησε. Στην πραγματικότητα, πέραν κάποιων μοντερνιστικών αναφορών, η όπερα συνδυάζει πληθώρα μουσικών και ευρύτερα πολιτισμικών αναφορών μέσω της αξιοποίησης μουσικών συμβόλων από την ευρωπαϊκή παράδοση της έντεχνης μουσικής (π.χ. πολυφωνία, αναφορές σε άλλες Εθνικές Σχολές) καθώς και την ελληνική μουσική παράδοση, έντεχνη και μη. Η παρούσα μελέτη είναι η πρώτη ανάλυση του έργου η οποία εστιάζεται στον εντοπισμό αυτού του «πολυφωνικού» συνδυασμού ποικίλων μουσικών και ευρύτερα πολιτισμικών συμβόλων, καθώς και στην ερμηνεία του τρόπου με τον οποίο ο Καλομοίρης νοηματοδότησε τους συμβολισμούς αυτούς, αλλά και τον συνδυασμό τους, με σκοπό την έκφραση του εθνικού στοιχείου στο έργο.

Αγγελική Σκανδάλη: «Το ελληνικό μελόδραμα στη Ρουμανία: πρόδρομοι για την ίδρυση εθνικών μελοδραμάτων (1901). Από το αρχείο Κοκκίνη»

Από έρευνα στο αρχείο Ιωάννη και Στέλλας Κοκκίνη προκύπτουν δημοσιεύματα στον ελληνόφωνο τύπο του Βουκουρεστίου, τα οποία ομιλούν για ρεσιτάλ του ζεύγους στη ρουμανική πρωτεύουσα ήδη από την άνοιξη του 1901. Ως μία από τις πιο δημοφιλείς εκφάνσεις του ελληνικού εθνοπατριωτικού αισθήματος αναμένεται να αξιολογηθεί η παρουσίαση μερών από την όπερα *Μάρκος Μπότσαρης* του Παύλου Καρρέρ, μία πάγια τακτική του καλλιτεχνικού ζεύγους, η οποία μπορεί πια να χρονολογηθεί πριν από την πρώτη γνωριμία του με το αθηναϊκό κοινό μέσω του Ελληνικού Μελοδράματος του Δ. Λαυράγκα, το καλοκαίρι του 1901. Ο ίδιος ο Λαυράγκας έχει δημοσιεύσει στα 1922, στην εφημερίδα *Έθνος*, την ανάμνησή του από παραστάσεις του Ελληνικού Μελοδράματος στη Ρουμανία, τοποθετώντας τις στα 1913 και διεκδικώντας για την δράση του αυτή την αξία της προδρομικής καλλιτεχνίας, η οποία απέφερε αργότερα την δημιουργία εθνικού ρουμανικού μελοδράματος. Στο αρχείο Κοκκίνη, η τεκμηρίωση για εμφανίσεις του ζεύγους στη βουλγαρική Στενήμαχο και το Βουκουρέστι εντοπίζεται και σε ελληνόφωνα δημοσιεύματα του 1904, δίδοντας έτσι μια εικόνα της δράσης των ανθρώπων του ελληνικού μελοδράματος. Εν μέσω εξάρσεως του Μακεδονικού Αγώνα, η ελληνική όπερα, αψηφώντας τις στρατιωτικές διενέξεις, διέδιδε στην Βαλκανική το μήνυμα της τέχνης χάρη σε ένα ζεύγος καλλιτεχνών που έδιδε το παρών στο ιστορικό γίνεσθαι με καλλιτεχνικές αξιώσεις που δοξάζονται έως σήμερα.

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΗΝ ΜΑΡΙΑ ΚΑΛΛΑΣ

Ελισάβετ Περακάκη & Χριστιάνα Αδαμοπούλου: «Προσεγγίζοντας τις πρώιμες μουσικές εμπειρίες της Μαρίας Κάλλας: μια θεώρηση σύμφωνα με το βιο-οικολογικό μοντέλο ανάπτυξης του Bronfenbrenner»

Η πολύχρονη έρευνα και θεωρία στον τομέα της αναπτυξιακής ψυχολογίας και της παιδαγωγικής καταδεικνύουν τη συμβολή του οικογενειακού αλλά και ευρύτερου περιβάλλοντος στα ακαδημαϊκά επιτεύγματα, τις εκπαιδευτικές φιλοδοξίες, την ευζωία και την κινητοποίηση για δράση κάθε ατόμου. Η αλληλεπίδραση μεταξύ του παιδιού και των χαρακτηριστικών του κοινωνικού πλαισίου με τους γονεϊκούς στόχους, το ύφος και τις πρακτικές που υιοθετούν διαμορφώνει τις μουσικές ικανότητες και τα επιτεύγματα των παιδιών, τη μουσική τους ταυτότητα και την επιθυμία για προσπάθεια και επιτυχία. Η εισήγηση θα επικεντρωθεί στην ανάδειξη των στοιχείων του περιβάλλοντος της Μαρίας Κάλλας τα οποία καθόρισαν την εξέλιξη της προσωπικότητας και της μουσικής της ανάπτυξης τα πρώτα 13 χρόνια της ζωής της στη Νέα Υόρκη. Μέσα από τις βιβλιογραφικές καταγραφές και συνεντεύξεις της, επιχειρείται η ανίχνευση των πολύπλοκων διεργασιών μεταξύ επιμέρους συστημάτων που επηρέασαν τη διαμόρφωση της μουσικής της ταυτότητας, χρησιμοποιώντας ως πλαίσιο αναφοράς το βιο-οικολογικό μοντέλο του αμερικανού ψυχολόγου U. Bronfenbrenner (1917-2005). Στο πλαίσιο αυτό, θα συνδεθούν, μεταξύ άλλων, οι αλληλεπιδράσεις της ερμηνεύτριας με τα μέλη της οικογένειάς της, η μουσική εκπαίδευση και το πολιτιστικό πλαίσιο της εποχής, όπως το βίωνε μέσα και έξω από το σπίτι.

Γιάννης Μυγδάνης: «Ανάπτυξη και εφαρμογή ενός πρωτότυπου μουσικού εκπαιδευτικού λογισμικού για την ενίσχυση δεξιοτήτων ακρόασης, με αφορμή τη Μαρία Κάλλας»

Η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών μετασχηματίζει καθημερινά τους τρόπους που τα άτομα αλληλεπιδρούν με τη μουσική, διαμορφώνοντας νέες μορφές μουσικής μάθησης. Τα παιδιά της σύγχρονης ψηφιακής εποχής, ήδη από την προσχολική ηλικία, έχουν αποκτήσει τεχνολογικές και μουσικές εμπειρίες, τις οποίες αναμένουν να συναντήσουν στη μουσική τάξη. Σε αυτό το εξελισσόμενο εκπαιδευτικό περιβάλλον, είναι επιτακτική η ανάγκη ενσωμάτωσης τεχνοκεντρικών διδακτικών δράσεων. Η παρούσα εισήγηση εστιάζεται στη σχεδίαση, την ανάπτυξη και την πρακτική εφαρμογή ενός πρωτότυπου διαδικτυακού μουσικού εκπαιδευτικού λογισμικού, το οποίο αντλεί από τη ζωή της Μαρίας Κάλλας για μια πρώτη επαφή των μαθητών με το έργο και τους τρόπους ερμηνείας της, καθώς και την καλλιέργεια δεξιοτήτων ακρόασης. Η αξιοποίηση πραγματοποιήθηκε μέσα από ένα διδακτικό σενάριο τεσσάρων εβδομάδων για το μουσικό είδος της όπερας, στη Δ΄ τάξη του δημοτικού του Pierce – The

American College of Greece. Για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού λογισμικού συλλέχθηκαν δεδομένα προερχόμενα από συμμετοχική παρατήρηση από τον εκπαιδευτικό-ερευνητή, ομαδικά εστιασμένες συνεντεύξεις με τους μαθητές και άτυπες συζητήσεις εκτός της τάξης. Οι δράσεις φάνηκε να ελκύουν το ενδιαφέρον των μαθητών, οι οποίοι ενεπλάκησαν ενεργά, προτείνοντας βελτιώσεις τόσο για το ίδιο το λογισμικό όσο και για τις μορφές ένταξης.

π. Θεόδωρος Τσαμπατζίδης: «Ανακαλύπτοντας το μεγαλείο της όπερας μέσα από έξι κουκίδες: μια έρευνα δράσης για μαθητές με προβλήματα όρασης»

Η παρούσα ερευνητική εργασία εξετάζει το κατά πόσο και σε ποιο βαθμό είναι εφικτή η προσέγγιση μιας παρτιτούρας όπερας για μαθητές με προβλήματα όρασης. Πρόκειται για έρευνα δράσης σε μαθήτριες του Μουσικού Σχολείου Θεσσαλονίκης με ολική απώλεια όρασης. Στο επίκεντρό της τίθεται η μεταφορά του σημειογραφικού συστήματος παρτιτούρας όπερας από το πεντάγραμμο σε μορφή απτικής παρτιτούρας εξάστιγμου κώδικα Braille. Ειδικότερα, η έρευνα μέσα από τα επιμέρους στάδια-φάσεις της, επιδιώκει να ανιχνεύσει και να μελετήσει τους παράγοντες, οι οποίοι επιδρούν στην ισότιμη πρόσβαση της γνώσης για τη μουσική εκτέλεση όπερας από μαθητές με προβλήματα όρασης και την ενεργοποίηση της συμμετοχής των μαθητών αυτών εντός του σχολικού πλαισίου διδασκαλίας στο οποίο εφαρμόζεται. Τα ευρήματα έδειξαν ότι μαθητές με σοβαρά προβλήματα όρασης, όπως ολική τύφλωση, μέσα από τη χρήση και την εφαρμογή κώδικα Braille και ηλεκτρονικού κώδικα eBraille μουσικής με χρήση υποστηρικτικών συσκευών και λογισμικών, έχουν τη δυνατότητα να μεταγράψουν με ακρίβεια και να επεξεργάζονται σε απτικό κώδικα μουσικά κείμενα και να έχουν ισότιμη πρόσβαση στην παρτιτούρα της όπερας· συνεπώς, δύνανται να αποκτούν πρόσβαση σε κάθε είδους πληροφορίες και σημειογραφικές οδηγίες, οι οποίες αφορούν το μουσικό κείμενο και το λιμπρέτο της όπερας, τον τρόπο ερμηνείας – μουσικής εκτέλεσης, τις συνηχητικές γραμμές σε πολυφωνικές συνθέσεις, την συνοδευτική παρτιτούρα πιάνου ή και ολόκληρης της ορχήστρας με κάθε λεπτομέρεια.

Κατερίνα Μανιού & Παντελής Κογιάμης: «Μεταξύ αγιότητας και αγριότητας: το belcanto ως απόηχος μυθολογικών φωνών και η Affektenlehre ως κόσμος αρχετύπων, εμπνευσμένα από την ερμηνευτική δυναμική της Μαρίας Κάλλας»

Στην παρούσα εισήγηση λαμβάνουμε την ερμηνευτική δυναμική της Μαρίας Κάλλας ως κατευθυντήριο προκειμένου να πραγματευτούμε και να διευρύνουμε στην περιοχή της όπερας την έννοια της μυθολογικής φωνής (Cavarero, Petman) σε συσχετισμό με μη μυθικές μορφές του ρεπερτορίου του belcanto (Armida, Elvira, Lucia). Ορμώμενοι από την διαπίστωση της φιλοσόφου Adriana Cavarero σχετικά με τις σειρήνες, οι οποίες δεν αφηγούνται πια, σηματοδοτώντας το πέρασμα σε μία εποχή όπου «η γυναίκα τραγουδά και ο άνδρας σκέφτεται», υποστηρίζουμε πως η Κάλλας διευρύνει την «καθαρή κραυγή της όπερας» (Dellenbauch) με το μυθολογικό υπόλειμμα που εσωκλείεται στο πολυπρόσωπο αρχέτυπο της άγριας γυναίκας (Estes). Αποσκοπώντας σε εντοπισμένη μουσικολογική έρευνα, πέραν των σπουδών της φωνής, αξιοποιούμε την Affektenlehre, επισημαίνοντας τους πολύτροπους συμβολισμούς που γίνονται οδηγός για όσα εδράζονται εξευγενισμένα μέσα στην παρτιτούρα· δοκιμάζουμε τον συσχετισμό μεταξύ Affektenlehre και αρχετύπων, ως την περιοχή εκείνη στην οποία μπορεί να εξεταστεί μουσικολογικά η έννοια της μυθολογικής φωνής. Η Μαρία Κάλλας περιγράφει την μουσική ως ένα θαύμα που ο ερμηνευτής οφείλει να διακομίσει. Με όχημα τη ριζοσπαστική πιστότητα της ερμηνείας της ιχνηλατούμε πέραν των μουσικοφωνητικών έμφυλων στερεοτύπων (Clement, McLary) σύμβολα που υποσημαίνουν την μυθολογική φωνή, διερωτώμενοι αν εσωκλείονται στην Affektenlehre ως απόηχος χειρονομιών που υπενθυμίζουν μια «διαφορετική δόμηση του εαυτού» (Carson).

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

Αντιγόνη Ντουσιοπούλου: «Ο φωνητικός χαρακτήρας του θρήνου κατά την κλασική αρχαιότητα με βάση την εικονογραφία και τα κείμενα της εποχής. Οι περιπτώσεις συνοδείας του με μουσικά όργανα»

Ο θρήνος είναι ένα μουσικό είδος που μαρτυρείται στις γραπτές πηγές της αρχαιότητας και στην εικονογραφία της εποχής ήδη από τον 10ο μέχρι και τον 1ο αιώνα π.Χ. Ωστόσο, δεν σώζεται σήμερα το παραμικρό απόσπασμα από τη μουσική του, καθώς αποτελούσε πιθανότατα μέρος της προφορικής μουσικής παράδοσης των Ελλήνων, όπως συμβαίνει και στις μέρες μας με το σύγχρονο μοιρολόι. Κατ' αυτό τον τρόπο, η προσέγγιση του είδους αυτού μπορεί να γίνει μόνο έμμεσα, ενώ σημαντικό ζήτημα προς διερεύνηση αποτελεί, μεταξύ άλλων, ο φωνητικός ή οργανικός χαρακτήρας του. Ειδικότερα, στις νεκρικές παραστάσεις σπάνια απεικονίζεται κάποιο μουσικό όργανο, το οποίο είναι συχνότερα ο διπλός αυλός, ενώ ακόμη και τα κείμενα της εποχής και κυρίως οι αττικές τραγωδίες κάνουν λόγο για το ότι ο θρήνος δεν ταιριάζει με τα μουσικά όργανα λόγω του λυπητερού χαρακτήρα του. Οι εξαιρετικά σπάνιες αναφορές των τραγωδιών στη συνοδεία του θρήνου με κάποιο μουσικό όργανο, όπως και οι σπάνιες

απεικονίσεις μουσικών οργάνων στις ταφικές παραστάσεις, χρήζουν ιδιαίτερης ερμηνείας, καθώς δεν μπορούν να υπονομεύσουν τον φωνητικό χαρακτήρα του μουσικού αυτού είδους. Στο συμπέρασμα αυτό οδηγεί και η συνδυαστική μελέτη του σύγχρονου μοιρολογίου, το οποίο είναι αμιγώς φωνητικό, στις περιπτώσεις που εκτελείται στην ταφική τελετουργία και μιλά για τον θάνατο.

Θωμάς Αποστολόπουλος: «Εξήγηση σε τρία εμβληματικά μέλη γραμμένα σε παλαιά βυζαντινή παρασημαντική»

Ο κώδικας EBE 2401 είναι ένα ψαλτικό μουσικό χειρόγραφο γραμμένο λίγο πριν την Άλωση του 1453. Ανάμεσα στα εκκλησιαστικά μέλη είναι γραμμένο το πρώτο γνωστό κοσμικό μέλος σε βυζαντινή παρασημαντική. Πρόκειται για ένα περσικό κομμάτι μικρής έκτασης, το οποίο μέχρι τώρα ήταν αταύτιστο ως προς τον συνθέτη του και άγνωστο από άλλη πηγή ως προς το μέλος του. Από τον κώδικα Ιβήρων 1189 του 1562, επίσης, έχουμε το πρώτο γνωστό ελληνικό δημοτικό τραγούδι σε παρασημαντική, στο οποίο συνάπτεται περσικό “Κράτημα – Τερενούμ”. Τέλος, από τον κώδικα Ιβήρων 1203β του 17ου αιώνα έχουμε το πρώτο γνωστό δημοτικό τραγούδι που αναφέρεται σε ιστορικό γεγονός και συγκεκριμένα στην “Άλωση της Μπόσνας” η οποία συνέβη το 1463. Για τα μέλη αυτά κατά καιρούς ενδιαφέρθηκαν φιλόλογοι, μουσικοί και βυζαντινομουσικολόγοι, καθώς έχουν μια ιδιαίτερη σημασία για την ελληνική μουσική ιστορία. Μέχρι σήμερα η “εξήγησή” τους (μεταγραφική) από την παλαιά βυζαντινή παρασημαντική αποτελεί ένα αμφιλεγόμενο θέμα, εξαιτίας ακριβώς των δυσκολιών που παρουσιάζει η διαδικασία της ορθής απόδοσης της σημειογραφίας. Η σχετική προσπάθεια του γράφοντος και η παρουσίαση των τριών εξηγήσεων αποτελεί το θέμα της παρούσας ανακοίνωσης.

Παναγιώτης Σάρμας: «Μια ματιά στο μουσικό σύστημα του Αποστόλου Κώνστα του Χίου μέσα από τα ένδεκα εωθινά δοξαστικά του»

Ο Απόστολος Κώνστας (περίπου 1767-1840) ήταν ένας πολύ σημαντικός θεωρητικός, κωδικογράφος και μελουργός, ο οποίος έδρασε στα τέλη του 18ου και κυρίως στο α΄ μισό του 19ου αιώνα· είναι ιδιαίτερα γνωστός για το θεωρητικό του έργο και ειδικά για το σύστημα που ανέπτυξε παράλληλα με τη Νέα Μέθοδο, το οποίο ήταν η δική του πρόταση απλοποίησης και εκσυγχρονισμού του παλαιού συστήματος. Ο Απόστολος έγραψε μία πλήρη σειρά Εωθινών «κατά ερμολογικόν δρόμον (sic)», η οποία περιέχεται στο χειρόγραφο EBE 1869 (1820-1821) και, παρ’ ότι κατά πάσα πιθανότητα γράφτηκε στις αρχές του 19ου αιώνα, αποτελεί το τελευταίο στάδιο των αλλαγών στην μελουργία και στην παρασημαντική του 18ου αιώνα που οδήγησαν στη Νέα Μέθοδο. Η μελοποίηση βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε αυτήν του Πέτρου Πελοποννησίου, όμως έχει ουσιαστικές διαφορές στο μέλος και στην τροπική δομή· είναι πλούσια σε νέες ιδέες, προσπαθεί να αποδώσει τις έννοιες του κειμένου, καμιά φορά με ιδιαίτερα θεαματικό τρόπο, και πρέπει να γνώρισε κάποια διάδοση, γιατί βλέπουμε στοιχεία της στην μεταγενέστερη μελοποίηση του Χουρμουζίου. Ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα είναι και η παρασημαντική της μελοποίησης, γιατί δείχνει πως το σύστημα του Κώνστα ήταν ικανό να αποδώσει με μεγάλη ακρίβεια το μέλος και τις τροπικές αλλαγές, με μοναδικό τρωτό σημείο την γνωστή ρυθμική ασάφεια του παλαιού συστήματος.

Χρυσοβαλάντης Ιωαννίδης: «Η έκδοση της Μουσικής Κυψέλης ως το χαρακτηριστικότερο δείγμα της μελοποιητικής ανανέωσης του Δοξασταρίου στο πλαίσιο του Νέου Στιχηραρίου»

Η δίτομη *Μουσική Κυψέλη* αποτελεί την πρώτη, σε εκδοτικό επίπεδο, ολοκληρωμένη από απόψεως περιεχομένου Ανθολογία των Ιδιομέλων του κινητού και ακινήτου εορτολογικού κύκλου, καθώς και το χαρακτηριστικότερο δείγμα τόσο ως προς την ανανέωση της μελοποιητικής παράδοσης του Δοξασταρίου όσο και ως προς την ομαλή ενσωμάτωση αρκετών προφορικών στοιχείων από την ερμηνεία των πατριαρχικών δασκάλων του ΙΘ΄ αιώνα: αφενός μεν χρησιμοποιείται ο μελωδικός κορμός της παράδοσης του Πέτρου Λαμπαδαρίου σχεδόν απaráλλακτα και αφετέρου διασώζονται η προφορά και το υφολογικό στίγμα του Κωνσταντίνου Πρωτοψάλτου, ο οποίος υπήρξε ο ακραιφνής εκφραστής της πατριαρχικής ψαλτικής παράδοσης κατά το α΄ μισό του ΙΘ΄ αιώνα. Συγκεκριμένα, αρκετή πρωτοτυπία και νεωτερικό προφίλ παρουσιάζουν σχεδόν όλα τα Ιδιόμελα της Μεγάλης Εβδομάδας, τα Δοξαστικά των Κυριακών των τριών προκαταρκτικών εβδομάδων πριν την Μεγάλη Τεσσαρακοστή, καθώς και μερικά μεμονωμένα Δοξαστικά από τις εορτές του ακινήτου εορτολογικού κύκλου. Τα νεωτερικά αυτά στοιχεία μπορούν να διακριθούν σε δύο κατηγορίες με βάση τον βαθμό και την φύση της μεταβολής των επιμέρους μελωδικών γραμμών. Η κατάταξη αυτή πραγματοποιείται με κριτήριο οκτώ παραμέτρους, οι οποίες αφορούν αντίστοιχα μελοποιητικά φαινόμενα, με χαρακτηριστικότερο δείγμα τα Δοξαστικά σε ήχο πλ. Δ΄, από τα οποία θα αντληθεί το σύνολο των σχετικών παραδειγμάτων.

ΕΘΝΟΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΑ I

Παναγιώτης Κ. Πούλος: «Μουσική νεωτερικότητα μεταξύ του κέντρου και των αραβικών επαρχιών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας»

Το ζήτημα του μουσικού εκσυγχρονισμού στην ύστερη οθωμανική περίοδο προσεγγιζόταν μέχρι πρόσφατα μέσα από το πρίσμα του εξευρωπαϊσμού και του εκδυτικισμού και πάντα με επίκεντρο την πρωτεύουσα του οθωμανικού κράτους, την Κωνσταντινούπολη. Ωστόσο, η πρόσφατη ιστορική εθνομουσικολογική έρευνα έχει καταδείξει την επίδραση των εντόπιων πόρων και διεργασιών στην διαμόρφωση και την προώθηση των πολιτικών εκσυγχρονισμού της οθωμανικής αστικής μουσικής, όπως, για παράδειγμα, τα μεταρρυθμιστικά εγχειρήματα στην εκκλησιαστική μουσική της ελληνορθόδοξης και της αρμενικής κοινότητας. Παράλληλα, η έρευνα έχει αναδείξει τα διακοινοτικά μουσικά δίκτυα που λειτουργούσαν τον 19ο αιώνα μεταξύ της Κωνσταντινούπολης και των αραβικών επαρχιών (Λίβανος, Συρία, Αίγυπτος), τα οποία συγκροτούνταν στη βάση σχέσεων και κινητικότητας τόσο μουσικών όσο και θεωρητικών της μουσικής. Η παρούσα εισήγηση αποτελεί μια προκαταρκτική χαρτογράφηση αυτού του φαινομένου με στόχο τον εμπλουτισμό του αναλυτικού πλαισίου που προωθεί την αποκεντρωμένη προσέγγιση του ζητήματος του μουσικού εκσυγχρονισμού και γενικότερα της μουσικής νεωτερικότητας στην ύστερη οθωμανική περίοδο. Αυτή η προσέγγιση εστιάζεται στις τοπικές διεργασίες μουσικού εκσυγχρονισμού και στην ιδιαίτερη δυναμική και σημασία τους κατά τη διαμόρφωση του μουσικού τοπίου της ευρύτερης Εγγύς Ανατολής.

Μαρία Παπαπαύλου: «Πολιτικές και πολιτιστικές διαστάσεις διαχείρισης της αραβοανδαλουσιανής μουσικής παράδοσης στις σύγχρονες χώρες του Μαγκρέμπ»

Η αραβοανδαλουσιανή μουσική παράδοση, ως μια έντεχνη αυλική μουσική των δυτικών χαλιφάτων του αραβικού μεσαιωνικού κόσμου, θεωρείται ότι μεταφέρθηκε στη Βόρεια Αφρική από τους μουσουλμανικούς πληθυσμούς που εκδιώχθηκαν από την Al-Andaluz και συγκεκριμένα την Κόρδοβα, τη Σεβίλλη, τη Βαλένθια και τη Γρανάδα κατά τη διάρκεια της Επανάκτησης των εδαφών (Reconquista) από τους χριστιανούς βασιλείς. Αντικατοπτρίζοντας το ένδοξο αραβικό παρελθόν της Ιβηρικής Χερσονήσου (711-1492), η αραβοανδαλουσιανή μουσική παράδοση αποτέλεσε από το 1850 περίπου και μετά όχημα πολιτικών και πολιτιστικών διαπραγματεύσεων στο πλαίσιο διαχείρισης ταυτοτήτων κατά τη διάρκεια της αποικιακής και εθνικής / μετααποικιακής εποχής. Η εισήγηση θα επικεντρωθεί στις περιπτώσεις του Μαρόκου (κοινωνικοοικονομικές ταυτότητες), της Αλγερίας (διατοπικές ταυτότητες) και της Τυνησίας (εθνικές ταυτότητες) στη βάση εθνομουσικολογικών και ανθρωπολογικών επιτόπιων εθνογραφικών ερευνών. Επιλεγμένα οπτικοακουστικά παραδείγματα θα εμπλουτίσουν την εισήγηση με σύγχρονες μουσικές επιτελέσεις αραβοανδαλουσιανής μουσικής στα αστικά κέντρα της περιοχής. Απώτερος στόχος, σε θεωρητικό επίπεδο, είναι η ανάδειξη των πολλαπλών και συχνά αντιφατικών ρόλων που μπορεί να παίξει μια μουσική παράδοση ανάλογα με τις εκάστοτε πολιτικές επιλογές που καλείται να υπηρετήσει.

Αλεξάνδρα Μπαλάντινα: «Οι διαστάσεις και τα πλεονεκτήματα της πολυτροπικής εθνογραφίας και οι εφαρμογές της στην εθνομουσικολογική τάξη»

Σε αυτήν την παρουσίαση θα διερευνήσω τις διαστάσεις της πολυτροπικής εθνογραφίας και την εφαρμογή της στο πλαίσιο της διδασκαλίας της εθνομουσικολογίας στην ελληνική τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η εθνομουσικολογία, ως ένας διεπιστημονικός κλάδος, βασίζεται εκτενώς σε εθνογραφικές μεθόδους για τη μελέτη και την κατανόηση των μουσικών πολιτισμών. Τα τελευταία χρόνια, υπάρχει ένα αυξανόμενο ενδιαφέρον για την ενσωμάτωση πολυτροπικών προσεγγίσεων προκειμένου να εμπλουτιστεί η εθνογραφική διαδικασία έρευνας, έκφρασης και γραφής. Αρχικά θα αναφερθώ στις διάφορες διαστάσεις της πολυτροπικής εθνογραφίας, συμπεριλαμβανομένων των θεωρητικών θεμελίων, των μεθοδολογικών πλαισίων και των πρακτικών συνεπειών της· επιπλέον, θα συζητήσω πώς αυτές οι διαστάσεις μπορούν να εφαρμοστούν αποτελεσματικά στις εκπαιδευτικές διαδικασίες ώστε να ενισχυθεί η κατανόηση και η πολύπλευρη εμπλοκή των φοιτητών με το αντικείμενο της έρευνάς τους. Μέσα από παραδείγματα πολυτροπικής εθνογραφίας φοιτητών και φοιτητριών εθνομουσικολογίας του Ιονίου Πανεπιστημίου, θα δείξω ότι η ενσωμάτωση της πολυτροπικής εθνογραφίας στην εθνομουσικολογική εκπαίδευση μπορεί να ενισχύσει τις ικανότητες των φοιτητών και των φοιτητριών να ερευνήσουν τους μουσικούς πολιτισμούς μέσα από ένα μεθοδολογικά πιο πλουραλιστικό, πολυπρισματικό, συναρπαστικό και δημιουργικό τρόπο.

Παναγιώτα Παπαγεωργίου: «Η ενασχόληση με τις μουσικές κουλτούρες του κόσμου ως μια μετασηματιστική εμπειρία: διαπιστώσεις από τη συμμετοχή παιδιών δημοτικού σχολείου σε ένα πολιτισμικά ποικιλόμορφο μουσικό πρόγραμμα»

Η εισήγηση αυτή επικεντρώνεται στην εθνογραφική διερεύνηση των εμπειριών παιδιών δημοτικού σχολείου από ένα πρόγραμμα με μουσικές από διάφορες κουλτούρες του κόσμου, το οποίο καταρτίστηκε με βάση εθνομουσικολογικά κριτήρια και διδάχτηκε στα παιδιά από την ερευνήτρια-δασκάλα. Το

πρόγραμμα έδινε έμφαση στην ενεργητική εμπλοκή των παιδιών με τις διάφορες μουσικές μέσα από εμπειρίες επιτέλεσης και στη γνωριμία τους με το ιστορικό-πολιτισμικό πλαίσιο της κάθε μουσικής. Στην έρευνα συμμετείχαν μαθητές και μαθήτριες πέμπτης και έκτης τάξης από δύο δημοτικά σχολεία της Αττικής. Τα δεδομένα συλλέχτηκαν μέσα από συμμετοχική παρατήρηση, από συνεντεύξεις και συζητήσεις με τα παιδιά, καθώς και από γραπτά κείμενά τους. Η ανάλυση των δεδομένων αναδεικνύει τους πολλαπλούς τρόπους μέσα από τους οποίους οι εμπειρίες του προγράμματος οδήγησαν τα παιδιά στο να συνειδητοποιήσουν τις προκαταλήψεις τους και να δουν με νέα μάτια τον εαυτό τους και τον κόσμο, πυροδότησαν την επιθυμία τους να γνωρίσουν κι άλλες μουσικές κουλτούρες του κόσμου, ενώ τους δημιούργησαν και μια ισχυρή αίσθησης σύνδεσης με τους συμμαθητές τους, με την ερευνήτρια-δασκάλα, αλλά και με τους ανθρώπους από τις κουλτούρες που μελέτησαν.

ΕΘΝΟΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΑ II

Αλέξανδρος Ριζόπουλος: «Η περιγραφή και εξέλιξη του ηχοτοπίου της κεντρικής πλατείας της Νάουσας (Ημαθίας) κατά την εβδομάδα της Αποκριάς»

Στη μικρή πόλη της Νάουσας, η κεντρική πλατεία είναι ένα σημείο όπου πολλές και αλληπάλληλες δραστηριότητες συνυπάρχουν και συνθέτουν το ιδιαίτερο ηχοτόπιο της. Την περίοδο της Αποκριάς στη Νάουσα επιτελείται ένα ιδιόμορφο μουσικοχορευτικό δρώμενο, οι *Μπούλες*, το οποίο λειτουργεί σαν πόλος έλξης κόσμου και μουσικών με εμβέλεια μεγαλύτερη των συνόρων. Μπουλούκια με ζουρνάδες και νταούλια από ντόπιους οργανοπαίκτες, μπάντες μικρές και μεγάλες από τα Βαλκάνια ή άλλα μέρη της βόρειας Ελλάδας, πότε με μορφή συναυλίας και πότε ως πλανόδιες, συγκεντρώνονται στη Νάουσα και, αναμφίβολα, το πιο κομβικό σημείο αυτών των συναντήσεων είναι η κεντρική πλατεία: η δομή της που έχει χαρακτήρα περάσματος και η εύκολη πρόσβαση σε αυτή την κάνουν αρκετά λειτουργική αν προστεθούν οι μηχανικοί ήχοι των αυτοκινήτων, της μικροφωνικής ενίσχυσης των μαγαζιών και, φυσικά, του κόσμου, τότε αυτή η όχι ιδιαίτερα μεγάλη στρογγυλή πλατεία μετασχηματίζεται σε ένα αντηχείο υψηλής στάθμης.

Αικατερίνη (Κάτια) Μάρη, Γιάννης Βαλιάντζας, Νίκος Πουλάκης: «Ψηφιακές ανθρωπιστικές επιστήμες και άυλη πολιτιστική κληρονομιά: το παράδειγμα της πλατφόρμας για το γλέντι στην Όλυμπο Καρπάθου»

Η εισήγηση αφορά στο ζήτημα της ανάδειξης μορφών της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς στο ψηφιακό πλαίσιο των σύγχρονων διαδικτυακών αναπαραστάσεων υπό το πρίσμα μιας οριοθετημένης λογικής για τη διαχείριση του πολιτισμού, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί από την Σύμβαση της UNESCO για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (2003). Η παρουσίαση βασίζεται σε μελέτη περίπτωσης για τη δημιουργία διαδικτυακής πλατφόρμας του παραδοσιακού γλεντιού στην Όλυμπο Καρπάθου, ενός δρωμένου που ξεχωρίζει για την πρωτοτυπία και την αυθεντικότητά του και συνιστά κομβικό πολιτισμικό στοιχείο των χωριών Ολύμπου και Διαφανίου, καθώς και των αντίστοιχων διασπορικών κοινοτήτων στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Πρόκειται για την υλοποίηση ενός πολυμεσικού ιστότοπου με στόχο τη διάθεση πληροφοριών ποικίλου οπτικοακουστικού υλικού, όπως συλλογών φωτογραφιών, βίντεο, ήχου, κειμένου αλλά και βιβλιογραφίας. Η εν λόγω ψηφιακή πλατφόρμα αναμένεται να αποτελέσει βάση για την ενοποίηση και προβολή του πολιτιστικού αποθέματος του ολυμπίτικου γλεντιού. Παράλληλος στόχος του εγχειρήματος είναι το ολυμπίτικο γλέντι, ως στοιχείο άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς εγγεγραμμένο, με βάση το πρωτόκολλο της UNESCO, στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, να γίνει άμεσα προσβάσιμο στη διεθνή κοινότητα. Καθώς οι τελεστικές τέχνες ως άυλες διαστάσεις του πολιτισμού αποτελούν φαινόμενα ρευστά, υφίσταται μια προφανής δυσκολία στην αναπαράσταση, την κατηγοριοποίηση αλλά και τη διάχυσή τους μέσω των σύγχρονων ψηφιακών μοντέλων. Η εισήγηση θα προσπαθήσει να συμβάλει στον διάλογο ανάμεσα στις ερμηνευτικές προσεγγίσεις των ανθρωπιστικών επιστημών και τις τεχνολογικές δεσμεύσεις που θέτουν τα νεότερα συστήματα αναπαράστασης, διαχείρισης και προβολής της γνώσης.

Λαμπρογιάννης Πεφάνης & Στέφανος Φευγαλάς: «Η μεθοδολογία των μουσικών καταγραφών του Samuel Baud-Bovy»

Ο Samuel Baud-Bovy κατέχει σημαντικό ρόλο στην ιστορία των μουσικών καταγραφών στην Ελλάδα, καθώς πραγματοποίησε σε ένα χρονικό εύρος πενήντα περίπου χρόνων (από τη δεκαετία του 1930 μέχρι τη δεκαετία του 1970) πλήθος μουσικών καταγραφών δημοτικών τραγουδιών και οργανικών σκοπών. Στην παρούσα μελέτη εξετάζεται το μεθοδολογικό σύστημα που χρησιμοποίησε ο Baud-Bovy για τις καταγραφές του, αλλά και η εξέλιξή του. Έτσι, δίνεται έμφαση στο θεωρητικό πλαίσιο των μουσικών καταγραφών και διερευνώνται οι επιρροές από ευρωπαίους (όπως ο Béla Bartók) και έλληνες (όπως ο Γεώργιος Παχτικός και ο Κωνσταντίνος Ψάχος) καταγραφείς της προηγούμενης περιόδου. Επιπλέον, μέσα από την αναλυτική προσέγγιση ενδεικτικών παραδειγμάτων, εξετάζονται ζητήματα παρουσίασης και σημειογράφησης των μουσικών καταγραφών και καταδεικνύεται η συμβολή του Baud-Bovy στην

εξέλιξη της μεθοδολογίας των μουσικών καταγραφών στην Ελλάδα. Συμπληρωματικά, πραγματοποιείται αντιπαραβολική σύγκριση μεταξύ καταγραφών και επιλεγμένων παραδεδομένων ηχογραφήσεων αναφοράς. Τέλος, λαμβάνοντας υπόψη ότι μεγάλο μέρος αυτών των καταγραφών δεν σώζεται σε ηχητικά τεκμήρια, γίνεται αντιληπτή η σημασία τους στην προσέγγιση της λαϊκής μουσικής της υπαίθρου και του τρόπου κατανόησής της κατά τον 20ό αιώνα.

Σοφία Σβάρνα: «Παλαιά μουσική και νέες (εθνο)μουσικολογικές προοπτικές»

Το επιστημονικό και επιστημολογικό ενδεχόμενο συνάντησης μεταξύ μουσικολογίας και εθνομουσικολογίας στον ορίζοντα της Παλαιάς Μουσικής συντελείται τις τελευταίες δεκαετίες κυρίως, αλλά όχι αποκλειστικά, στον αγγλοσαξονικό και αμερικάνικο μουσικό ακαδημαϊκό χώρο· άλλωστε, η κλασική μουσική, αυτό «το τελευταίο προπύργιο» του παγκόσμιου μουσικού φαινομένου, σύμφωνα με τον πρωτοπόρο εθνομουσικολόγο Bruno Nettl (1995), έχει κινήσει το ερευνητικό ενδιαφέρον πολλών εθνομουσικολόγων εδώ και δεκαετίες. Η αύξηση του επιστημονικού ενδιαφέροντος γύρω από την εθνομουσικολογική και εθνογραφική μελέτη της Παλαιάς Μουσικής, ειδικότερα, συνάδει με το αίτημα του μουσικολόγου David Irving (2019), σύμφωνα με το οποίο «η Έντεχνη Δυτική Μουσική δεν θα έπρεπε πια να μελετάται σε ένα κενό, αλλά σε σχέση με την θέση της στην παγκόσμια ιστορία της μουσικής», τοποθετώντας έτσι την κλασική μουσική ανάμεσα σε όλες τις άλλες μουσικές του κόσμου, σε μια περίοδο μετα-ευρωπαϊκού σκεπτικού.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

Ευάγγελος Αγγελάκης: Υποψήφιος Διδάκτωρ του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α. (επιβλέπουσα Α. Γεωργάκη) και απόφοιτος του ΠΜΣ ΕΚΠΑ «Μουσικολογία: Μουσική Τεχνολογία» (9,9), με κύριο ερευνητικό πεδίο την ακουστική, την ανατομο-φυσιολογία, την εκπαίδευση και τη γνωσιακή σκοπιά της ανθρώπινης φωνής. Εργασίες του έχουν δημοσιευτεί σε επιστημονικά περιοδικά (*Biomedical Signal Processing and Control / Elsevier* και *Sensors / MDPI*) και παρουσιαστεί σε συνέδρια (PEVOC12, AES143, AES145, Ακουστική 2018, MAVEBA10, MAVEBA11). Είναι συνεπιμελητής και συγγραφέας κεφαλαίου του τόμου *Τεχνικές και τεχνολογίες της άδουσας φωνής*. Έχει συγγράψει και διδάσκει το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα του ΕΚΠΑ «Η Φωνή στο Τραγούδι». Έχει αναπτύξει εκπαιδευτικό λογισμικό για το τραγούδι και συμμετείχε στο έργο του ΕΛΙΑΔΕΚ «Assistance for students in Singing and Music Aesthetics». Πήρε δίπλωμα μονωδίας (2000) με «Άριστα παμψηφεί και πρώτο βραβείο» ως υπότροφος στο Ελληνικό Ωδείο και ερεύνησε τη φωνή στο «Κέντρο Φωνητικών Τεχνών» του Σπύρου Σακκά (1999-2012). Παράλληλα, έχει σπουδάσει όμποε και ανώτερα θεωρητικά, και είναι πτυχιούχος της Σχολής Γεωπονίας του Α.Τ.Ε.Ι. Ηρακλείου (υποτροφία ΙΚΥ). Από το 1999 έχει ερμηνεύσει περισσότερους από 25 ρόλους σε παραστάσεις όπερας και μουσικού θεάτρου και είναι ιδρυτικό μέλος της Χορωδίας του Δήμου Αθηναίων, ενώ από το 2004 διδάσκει μονωδία και φωνητική αγωγή σε ωδεία και δραματικές σχολές, και διενεργεί σεμινάρια.

Χριστιάνα Αδαμοπούλου: Ανήκει στο Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του ΕΚΠΑ με γνωστικό αντικείμενο “Μουσικοθεραπεία”. Σπούδασε μουσική στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου (Integrated Master) και μουσικοθεραπεία στο Anglia Ruskin University (Master of Arts). Είναι διδάκτωρ μουσικοθεραπείας του Ιονίου Πανεπιστημίου. Είναι επίσης διπλωματούχος πιάνου. Έχει πολυετή εμπειρία στις εφαρμογές της μουσικής και της μουσικοθεραπείας στην υγεία και την εκπαίδευση, κυρίως με παιδιά και νέους με αναπτυξιακές διαταραχές και μαθησιακές δυσκολίες. Έχει συνεργαστεί επί σειρά ετών με πανεπιστήμια και άλλους φορείς, υλοποιώντας διαλέξεις και σεμινάρια σχετικά με τη μουσικοθεραπεία (Παιδιατρική Κλινική ΕΚΠΑ, Οργανισμός Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών, Ιόνιο Πανεπιστήμιο κ.α.). Ως μουσικοθεραπεύτρια έχει συνεργαστεί με την Παιδοψυχιατρική Κλινική Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών του Νοσοκομείου Παιδών «Αγία Σοφία» και το «Λίλιαν Βουδούρη» Ινστιτούτο Θεραπείας δια των Τεχνών. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα αντικειμένων που περιλαμβάνουν τη μουσικοθεραπεία με νέους, τη σχέση ανάμεσα στη μουσικοθεραπεία και τη μουσική εκπαίδευση, την εκπαίδευση ενηλίκων και τη μουσική στην κοινότητα. Έχει πραγματοποιήσει εκπαίδευση στην ψυχαναλυτική ψυχοθεραπεία ομάδων.

Μηνάς Ι. Αλεξιάδης: Σπούδασε πιάνο με την Μαρίκα Παπαϊωάννου και τον Γεώργιο Πλάτωνα, θεωρητικά και σύνθεση με τον Γιάννη Ιωαννίδη. Διπλωματούχος σύνθεσης του Πανεπιστημίου Robert Schumann (Ντύσσελντορφ, με τον καθηγητή Günther Becker), πτυχιούχος της Νομικής Σχολής και διδάκτωρ μουσικολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών. Συνθέσεις και μουσικοθεατρικά του έργα έχουν παρουσιαστεί και μεταδοθεί από ραδιοφωνίες και τηλεοπτικά δίκτυα διεθνώς, και έχουν δισκογραφηθεί

σε 25 συνολικά δίσκους βινυλίου και CD σε Ελλάδα, Ιταλία, Ιαπωνία, Γερμανία και Αγγλία. Μέλος του Δ.Σ. και Αντιπρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών (1989-2013), μέλος του Δ.Σ. και γενικός γραμματέας της Εθνικής Λυρικής Σκηνής (2002-2006) και μέλος της ομάδας Όπερας της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας. Από το 2005 καθηγητής στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, από το 2020 καθηγητής στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Αρετή Ανδρεοπούλου: Μόνιμη Επίκουρη Καθηγήτρια Μουσικής Τεχνολογίας στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ). Είναι απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών ΕΚΠΑ (2005) και του Πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης (MM 2008 και Ph.D. 2014). Είναι επίσης μέλος του εργαστηρίου Μουσικής Ακουστικής Τεχνολογίας (LabMAT) του ΕΚΠΑ. Τα διδακτικά και ερευνητικά ενδιαφέροντά της περιλαμβάνουν, ενδεικτικά, τον τρισδιάστατο και χωρικό ήχο, τον σχεδιασμό και την αξιολόγηση εικονικών / επαυξημένων / μεικτών ηχητικών περιβαλλόντων, τις αλληλεπιδράσεις χρηστών σε περιβάλλοντα μεικτής πραγματικότητας, την ακουστική μελέτη και μοντελοποίηση χώρων, την ψηφιακή επεξεργασία σήματος κ.λπ. Έχει ενεργό συμμετοχή σε πληθώρα εθνικών και ευρωπαϊκών ερευνητικών προγραμμάτων.

Θωμάς Αποστολόπουλος: Αναπληρωτής Καθηγητής στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, στο οποίο και υπηρετεί από τον Ιανουάριο του 2011 με γνωστικό αντικείμενο «Βυζαντινή Μουσική και μουσικές παραδόσεις της Ανατολικής Μεσογείου». Γεννήθηκε το 1963 στα Ριζώματα Ημαθίας. Έχει πτυχίο Νομικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (1985) και μεταπτυχιακό τίτλο στον Τομέα Ιστορίας, Φιλοσοφίας και Κοινωνιολογίας του Δικαίου (ΑΠΘ, 1990). Έχει Πτυχίο (1984) και Δίπλωμα Βυζαντινής Μουσικής (1992). Είναι διδάκτωρ του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών (1997). Έχει διδάξει σε μουσικά σχολεία, στην σχολή παραδοσιακής μουσικής «Εν Χορδαίς», στο Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και σε πολλές άλλες περιπτώσεις σεμιναρίων σε ωδεία, σχολές βυζαντινής μουσικής και Παιδαγωγικής Επιμόρφωσης Καθηγητών Μέσης Εκπαίδευσης (ΠΕΚ). Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα, όπως αναπαράγονται και στο επιστημονικό του έργο αφορούν την Ψαλτική, την Ελληνική Δημοτική Μουσική, την Έντεχνη Μουσική της Κωνσταντινούπολης, την ελληνική οργανολογία, καταγραφές κοσμικού ρεπερτορίου σε βυζαντινή παρασημαντική, γενικότερες καταγραφές δημόδους παράδοσης, σχέσεις της Ψαλτικής με τις συγγενείς παραδόσεις της Ανατολικής Μεσογείου, δισκογραφικές επιμέλειες και κυρίως το θέμα της ελληνικής μουσικής θεωρίας και τον τομέα των Εξηγήσεων έργων Ψαλτικής αλλά και κοσμικής μουσικής από τα χειρόγραφα της Παλαιάς Μεθόδου Βυζαντινής Παρασημαντικής στη Νέα Μέθοδο.

Γιάννης Βαλιάντζας: Διδάκτωρ μουσικολογίας, με εξειδίκευση στην εθνομουσικολογία, την πληροφορική για τις ανθρωπιστικές επιστήμες και τη διαχείριση πολιτισμικής πληροφορίας. Συνεργάζεται ως υπεύθυνος ψηφιακής επιμέλειας και νέων τεχνολογιών με το Εργαστήριο Εθνομουσικολογίας και Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Ασχολείται ενεργά με την πληροφορική και την ανάπτυξη λογισμικού, ενώ δραστηριοποιείται στην παραγωγή πολιτιστικών γεγονότων, έχοντας αναλάβει την οργάνωση και εκτέλεση παραγωγής για πολλές εκδηλώσεις όπερας, μουσικού θεάτρου και συμφωνικής μουσικής στο Φεστιβάλ Αθηνών, το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών και το Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης, το Φεστιβάλ Ναυπλίου, τις Ημέρες Μουσικής Ρόδου, καθώς και μετακλήσεις ορχηστρών και μπαλέτων από χώρες του εξωτερικού, όπως Γαλλία, Γερμανία, Ρωσία, Τσεχία, Βουλγαρία, Αγγλία και Αυστρία. Έχει διατελέσει επί σειρά ετών καθηγητής κλασικής κιθάρας και είναι καλλιτεχνικός διευθυντής στο Ωδείο Ευρωστίνης. Έχει διδάξει Εθνομουσικολογία στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Δημήτριος Βασιλάκης: Διεθνώς αναγνωρισμένος έλληνας σαξοφωνίστας, συνθέτης και ακαδημαϊκός με τέσσερα βραβευμένα άλμπουμ για την ιστορική εταιρεία τζαζ Candid Records. Με εμφανίσεις στα Dizzy's Club-Jazz at The Lincoln Center, Birdland, Yale, Natural History Museum DC Smithsonian Institute, Onassis Cultural Centre, London Jazz Festival. Έχει διδάξει σε Yale, Queens, Skidmore, Columbia, DePaul, Georgia Tech, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, από το 2017 ερευνητής και διδάσκων στον μεταπτυχιακό κύκλο σπουδών του ΤΜΣ ΕΚΠΑ. Παρουσίασε συνέδριο, εκπαιδευτικά προγράμματα, και performances για τεχνητή νοημοσύνη και ρομποτική στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών σε συνεργασία με το Georgia Tech της Ατλάντα (<https://www.youtube.com/watch?v=M2hTYAJH3Vs>). Έπαιξε και ηχογράφησε με μεγάλους της τζαζ: David Liebman, Jeff "Tain" Watts, Abdullah Ibrahim, Ralph Peterson, Dave Kikoski, Benito Gonzalez, Jamie Cullum. Παρουσίασε το "Jazz Democracy" forum στα Ηνωμένα Έθνη της Νέας Υόρκης, ενώ είναι ιδρυτής και διευθυντής του Διεθνούς Φεστιβάλ Τζαζ της Ρόδου και του Νοτίου Αιγαίου σε αδελφοποίηση με το Bodrum Jazz Festival.

Αναστασία Γεωργάκη: Μόνιμη Καθηγήτρια και Πρόεδρος στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ), καθώς και διευθύντρια του Εργαστηρίου Μουσικής Ακουστικής και Τεχνολογίας (LabMAT) και του ΠΜΣ «Μουσική Τεχνολογία και Σύγχρονες Πρακτικές». Είναι απόφοιτος του Τμήματος Φυσικής, ΕΚΠΑ (1986), με Μεταπτυχιακό Δίπλωμα (1991) και Διδακτορικό (1997) στη «Μουσική Τεχνολογία και Μουσικολογία του 20ού αιώνα» από το Institut de Recherche Acoustique et Musique (IRCAM) / Ecole de Hautes Etudes en Sciences Sociales (EHESS), Παρίσι, Γαλλία (1991). Τα διδακτικά και ερευνητικά ενδιαφέροντά της περιλαμβάνουν, ενδεικτικά, τη συστηματική μελέτη της τραγουδιστής φωνής (ανάλυση και σύνθεση), τη δημιουργική τεχνολογία στη μουσική εκπαίδευση, τον εικαστικό ήχο και την οπτική μουσική, την ακουστική οικολογία, τη μουσικολογία της ηλεκτροακουστικής μουσικής και τη μουσική τεχνολογία και αρχαιομουσικολογία. Έχει ενεργό συμμετοχή σε πληθώρα εθνικών και ευρωπαϊκών ερευνητικών προγραμμάτων.

Μπέατα Ιβόνα Γκλίγκα: Γεννήθηκε στο Kwidzyn της Πολωνίας. Σε ηλικία 18 ετών πήρε δίπλωμα φλάουτου από το Μουσικό Λύκειο του Gdansk με την υψηλότερη διάκριση και παράλληλη ειδίκευση στη διδασκαλία. Συνέχισε στη Μουσική Ακαδημία του Gdansk, απ' όπου και αποφοίτησε το 1994 με Master of Music in Performance (Integrated Master). Το 2009 αναγορεύτηκε διδάκτωρ ενόργανης μουσικής τέχνης στη Μουσική Ακαδημία της Κρακοβίας για τη διατριβή της με θέμα τη μουσική για φλάουτο του Brian Ferneyhough και το 2012 αναγορεύτηκε διδάκτωρ του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών για τη διατριβή της με θέμα τη σύγχρονη ελληνική μουσική για σόλο φλάουτο.

Σάββας Γκριτζέλης: Γεννήθηκε στο Δοξάτο Δράμας το 1966. Υπηρέτησε στο Μουσικό Σώμα του Στρατού Ήρας από το 1984 έως το 2013. Είναι απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του ΕΚΠΑ, διπλωματούχος πλαγιαύλου και σαξοφώνου και υποψήφιος διδάκτορας του ΤΜΣ του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Κατά την διάρκεια της στρατιωτικής του σταδιοδρομίας υπηρέτησε στην Νεάπολη Ιταλίας (1990-1992), όπου δραστηριοποιήθηκε ως εκτελεστής σαξοφώνου, ενορχηστρωτής, αρχιμουσικός και κορυφαίος στα παρακάτω μουσικά σύνολα της Cincsoth Band: Honors / Ceremonial Band-Show Band "Alliance", Sax Quartet και VIP Combos. Συμμετείχε σε συναυλίες στην Ιταλία, τη Γαλλία, τη Γερμανία, τη Σκωτία, και σε τηλεοπτικές εμφανίσεις στην Ιταλική Τηλεόραση (RAI). Διατέλεσε Αρχιμουσικός της Φιλαρμονικής του Δήμου Αλεξανδρούπολης από το 2017 έως το 2019. Είναι μέλος της ερευνητικής ομάδας του Θανάση Τρικούπη που έχει αναλάβει τη συγγραφή της Ιστορίας της Ελληνικής Στρατιωτικής Μουσικής για τη Διεύθυνση Ιστορίας Στρατού (ΔΙΣ) του Γενικού Επιτελείου Στρατού (ΓΕΣ). Στο πλαίσιο προγράμματος Interreg Ελλάδας – Ιταλίας, πραγματοποίησε τη μεταφορά ανέκδοτων ορχηστρικών έργων επτανησίων μουσουργών (Νικόλαος Μεταξάς-Τζανής, Αντώνιος Λιβεράλης, Δημήτριος Ανδρώνης και Λαυρέντιος Καμηλιέρης) από τα σωζόμενα χειρόγραφα σε ψηφιακή μορφή για τις ανάγκες της πρώτης παγκόσμιας εκτέλεσής τους από τη Συμφωνική Ορχήστρα του ΤΜΣ του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Γιώργος Δεδούσης: Υποψήφιος Διδάκτωρ στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ), από το οποίο κατέχει ενιαίο και αδιάσπαστο τίτλο σπουδών μεταπτυχιακού επιπέδου (Integrated Master). Έχει ολοκληρώσει επίσης μεταπτυχιακές σπουδές (Master of Arts) στο City University London με κατεύθυνση "Composition and Creative Practice", και προπτυχιακού επιπέδου στο Τμήμα Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών του ΕΚΠΑ. Στο Εθνικό Ωδείο σπούδασε πιάνο και έχει πτυχία Αρμονίας, Αντίστιξης, Φυγής (Φούγκας) και Σύγχρονου Τραγουδιού. Έχει συμμετάσχει σε Διεθνή Συνέδρια όπως τα DiMMI 2022, IDC 2021, ICAD 2021, ενώ στο 153ο Συνέδριο AES (2022) έλαβε το βραβείο Honorable Mention Award. Επίσης, έχει λάβει μέρος στην οργανωτική επιτροπή των ikPA 19 Improtech και Xenakis22. Συνθέτει μουσική για θεατρικές παραστάσεις και ταινίες μικρού μήκους, ενώ διδάσκει ανώτερα θεωρητικά στο Δημοτικό Ωδείο Ασπροπύργου. Εμφανίζεται σε μουσικές σκηνές παρουσιάζοντας τις συνθέσεις και τα τραγούδια του.

Αλέξανδρος Διονάτος: Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1971. Σπούδασε ανώτερα θεωρητικά με τον Παναγιώτη Αδάμ, σύνθεση με τον Ιωσήφ Παπαδάτο και πιάνο με τον Reima Raijas. Είναι πτυχιούχος (πρωτεύειο) του προγράμματος "Σπουδές στον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό" του ΕΑΠ, και κάτοχος των μεταπτυχιακών τίτλων "Σύνθεση φωνητικής και ενόργανης μουσικής" του Ιονίου Πανεπιστημίου και "Ιστορική και συστηματική μουσικολογία" του ΕΚΠΑ. Είναι υποψήφιος διδάκτωρ του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του ΕΚΠΑ και επί του παρόντος βρίσκεται στο στάδιο εκπόνησης της διατριβής του με θέμα "Η φούγκα στο β' ήμισυ του 18ου αιώνα (1750-1800): Συστηματική και αναλυτική προσέγγιση του οργανικού και φωνητικού ρεπερτορίου, καθώς και των σχετικών θεωρητικών πηγών", υπό την επίβλεψη του καθηγητή Ιωάννη Φούλια. Έχουν δημοσιευτεί οι μελέτες του «Τεχνική και επιρροές στο έργο του Claude Debussy» (*Πολύτονον* 25, 27 και 28, 2007-2008) και «Οι φορείς της μουσικής

εκπαίδευσης στο ιταλικό μπαρόκ. Οι παραδοσιακές πρακτικές και οι νέοι θεσμοί: τα βενετικά ospedali και τα ναπολιτάνικα conservatorii» (*Πολυφωνία* 32, 2018), ενώ υπό δημοσίευση βρίσκεται η μελέτη του «Η παράδοση της διπλής φούγκας κατά το δεύτερο ήμισυ του 18ου αιώνα και οι μεταπλάσεις της, με ιδιαίτερη αναφορά στα ισπανικά intentos», στα πρακτικά του 14ου Διατμηματικού Μουσικολογικού Συνεδρίου (Άρτα, Νοέμβριος 2022).

Αθανάσιος Ζέρβας: Συνθέτης, σαξοφωνίστας και θεωρητικός. Είναι Διδάκτωρ Σύνθεσης (DMus) του Πανεπιστημίου Northwestern (ΗΠΑ). Είναι Καθηγητής Θεωρητικών και Μουσικής Δημιουργίας στο Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και Κοσμήτορας της Σχολής Κοινωνικών, Ανθρωπιστικών Επιστημών και Τεχνών.

Γιώργος Ζερβός: Πτυχιούχος Φυσικής του Φυσικομαθηματικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Αθηνών (1979). Σπούδασε ανώτερα θεωρητικά και πιάνο στο Ελληνικό Ωδείο και στο Ορφείο, και σύνθεση με τον Γιάννη Ιωαννίδη. Έχει κάνει μεταπτυχιακές σπουδές στη Γαλλία (D.E.A. στο Πανεπιστήμιο Paris I – Panthéon-Sorbonne) και είναι διδάκτορας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Έχει γράψει άρθρα για τη μουσική του 20ού αιώνα, έχει δώσει διαλέξεις και έχει συμμετάσχει σε πολλά συνέδρια. Το 2001 εκδόθηκαν από τον εκδοτικό οίκο Κ. Παπαρηγορίου – Χ. Νάκα δύο βιβλία του με τίτλους αντίστοιχα: *Schönberg, Berg Webern: Η κρίση της μουσικής δια μέσου της κρίσης του θέματος και των μορφών* και *Ο Νίκος Σκαλκώτας και η ευρωπαϊκή παράδοση της μουσικής των αρχών του 20ού αιώνα*, ενώ το τελευταίο του βιβλίο, με τίτλο *Από την αρχική έμπνευση στην τελική μορφοποίηση*, εκδόθηκε το 2016. Έργα του έχουν παιχτεί στην Ελλάδα και το εξωτερικό (Ιταλία, Βουλγαρία, Κύπρο, Γαλλία, Αυστρία, Ολλανδία και Αμερική) και παραγγελίες για σύνθεση μουσικών έργων του έχουν δοθεί από το Γ΄ Πρόγραμμα, το Ινστιτούτο Γκαίτε, τον OMMA κ.ά. Οι συνθέσεις του εκδίδονται από τον εκδοτικό οίκο Κ. Παπαρηγορίου – Χ. Νάκα και έργα του έχουν δισκογραφηθεί από τις δισκογραφικές εταιρείες Warner (*Έρωσ και Ψυχή*, 1999) και Agorá Musica (*Σπουδή για κουαρτέτο εγχόρδων*, 2000). Έχει διδάξει μουσική του 20ού αιώνα στο Τ.Μ.Σ. του Πανεπιστημίου Αθηνών (1995-2019).

Ξένια Θεοδωρίδου: Κάτοχος παιδαγωγικού διπλώματος και μεταπτυχιακού στο πιάνο κατόπιν σπουδών με διάσημους καλλιτέχνες, όπως οι Tibor Hazáy, Sontraud Spreidel, Michel Béroff, ενώ μελέτησε και με τους Bernard Ringeissen, György Kurtág, Γιώργο Χατζηνίκο, Δόμνα Ευνουχίδου κ.ά. Η διδακτορική της διατριβή με θέμα *Η μουσική δωματίου του Γιάννη Α. Παπαϊωάννου ως το 1965, με έμφαση στα έργα σε τονικό ιδίωμα. Ιστορική-αναλυτική μελέτη και κριτική έκδοση* εκπονήθηκε με τιμητικές υποτροφίες του Α.Π.Θ. και του Ι.Κ.Υ. και εκδόθηκε από τον μουσικό οίκο Παπαρηγορίου – Νάκα. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στη νεοελληνική μουσική του 20ού αιώνα, στη μουσική ανάλυση και σε μουσικοπαιδαγωγικές εφαρμογές. Στις δημοσιεύσεις της συγκαταλέγονται μελέτες για τους Αιμίλιο Ριάδη και Γ. Α. Παπαϊωάννου, που έχουν αξιολογηθεί πολύ επαινετικά διεθνώς. Έχει δώσει πολυάριθμα ρεσιτάλ και συμπράξει με γνωστούς καλλιτέχνες (Σοφία Κυανίδου, Αγγελική Καθαρίου, Νάντια Φιόρου, μέλη της Κ.Ο.Θ.) στην Ελλάδα, τη Γερμανία και την Αυστρία, και έχει εμφανιστεί ως σολίστ με τη Δ.Ο.Θ. Στο ενεργητικό της συγκαταλέγονται πρώτες παγκόσμιες εκτελέσεις έργων του Παπαϊωάννου και πρώτες πανελλήνιες έργων του J. P. Pixis και της Lera Auerbach. Είναι μέλος της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας, της Ε.Ε.Μ.Ε., του Piano Podium Karlsruhe και της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών. Πολιτιστικό πρόγραμμα σχολικών δραστηριοτήτων που εκπόνησε με τίτλο «Φύλακες του Αιγαίου» απέσπασε το Γ΄ Πανελλήνιο Βραβείο στα Education Leaders Awards 2022. Διδάσκει πιάνο στο Μουσικό Σχολείο Θεσσαλονίκης, ενώ δίδαξε επίσης πιάνο στο Τ.Μ.Ε.Τ του ΠΑ.ΜΑΚ. βάσει του Π.Δ. 407/80.

Θεοδώρα Ιορδανίδου (γεν. 1988): Έλαβε με Άριστα το Διδακτορικό της στην Ιστορική Μουσικολογία από το Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Είναι Α΄ κορυφαία φλαουτίστα στη Φιλαρμόνια Ορχήστρα Αθηνών, επί σειρά ετών συνεργάζεται με την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, την Εθνική Λυρική Σκηνή και κατά το εαρινό εξάμηνο της περιόδου 2022-2023 ανέλαβε ως εντεταλμένη διδάσκουσα του ΤΜΣ / ΑΠΘ το Εργαστήριο των Πνευστών Οργάνων της Συμφωνικής Ορχήστρας του ΑΠΘ. Σπουδές Μουσικολογίας – Μουσικοπαιδαγωγικής πραγματοποίησε στο ίδιο πανεπιστήμιο, από όπου αποφοίτησε με Πτυχίο και Integrated Master. Ακολούθως, έγινε δεκτή για εκπόνηση διδακτορικής διατριβής υπό την επίβλεψη του καθηγητή Γιώργου Σακαλλιέρου. Η έρευνά της εστιάζεται στην παρουσία, την πρόσληψη, τη διδασκαλία και την αφομοίωση του φλάουτου στα μεγάλα αστικά μουσικά κέντρα του ελλαδικού χώρου κατά τον 19ο αιώνα και μέχρι το α΄ μισό του 20ού, στη δράση ελλήνων φλαουτιστών στα εν λόγω κέντρα και το εξωτερικό, και σε ζητήματα ρεπερτορίου με φλάουτο ελλήνων συνθετών. Άρθρα της έχουν δημοσιευτεί σε συλλογικούς τόμους συνεδρίων μουσικολογίας και στο επιστημονικό περιοδικό *Series Musicologica Balcanica*. Εκτός της μουσικολογικής της ιδιότητας, έχει ευρεία καλλιτεχνική δραστηριότητα, συμπράξεις ως σολίστ φλάουτου με ορχήστρες στην Ελλάδα και το εξωτερικό, ηχογραφήσεις έργων ελλήνων συνθετών και μουσικής για παραστάσεις

του Εθνικού Θεάτρου, καθώς και για το Γ' Πρόγραμμα της ΕΡΤ. Επιπρόσθετα, έχει κερδίσει πρώτα και δεύτερα βραβεία σε διαγωνισμούς μουσικής στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Είναι απόφοιτη του Πανεπιστημίου Μουσικής της Νυρεμβέργης (Hochschule für Musik Nürnberg, τάξεις Anne-Catherine Heinzmann και Henrik Wiese), από όπου έλαβε με άριστα το Πτυχίο μουσικού ορχήστρας και Master στη σολιστική εκτέλεση. Τη μουσική της παιδεία συμπληρώνει πληθώρα σεμιναρίων φλάουτου, μουσικής δωματίου, ερμηνείας της μπαρόκ και της σύγχρονης μουσικής με διεθνούς φήμης φλαουτίστες. Οι σπουδές της και η διδακτορική της έρευνα υποστηρίχθηκαν από τις υποτροφίες «Αλεξάνδρα Τριάντη», DAAD, Ιδρύματος Ωνάση και ΙΚΥ, μεταξύ άλλων.

Χρυσοβαλάντης Ιωαννίδης (MSc, PhD): Γεννήθηκε στην Θεσσαλονίκη το 1977 και είναι πτυχιούχος του τμήματος Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ. Είναι κάτοχος Πτυχίου και Διπλώματος Βυζαντινής Μουσικής, Μεταπτυχιακού και Διδακτορικού Διπλώματος με ειδίκευση στην Βυζαντινή Μουσικολογία από το Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας του Α.Π.Θ., καθώς και επιμορφωτικών σεμιναρίων σχετικά με την παιδαγωγική της μουσικής και την εκπαίδευση ευρύτερα. Εργάζεται ως μόνιμος Καθηγητής Βυζαντινής και Ελληνικής Παραδοσιακής Μουσικής στο Μουσικό Σχολείο της Καβάλας, με προϋπηρεσία στο Δημοτικό Ωδείο Καβάλας και στο Ωδείο Ανατολικής Μακεδονίας, και υπηρετεί ως Πρωτοψάλτης του Μητροπολιτικού Ναού Αγίου Νικολάου Ελευθερουπόλεως. Είναι ιδρυτής και χοράρχης του Βυζαντινού Χορού Ν. Καβάλας «Συνηχούντες» (πρώην Βυζαντινός Χορός Καβάλας), με ευρύ λειτουργικό, πολιτιστικό και δισκογραφικό έργο, μέλος του μουσικού σχήματος «Αίολος» και συντονιστής του Μουσικού Συνόλου «Συνηχούντες». Επίσης έχει ηχογραφήσει αδημοσίευτα βυζαντινά και μεταβυζαντινά μέλη της Κυριακής της Ορθοδοξίας και της Πεντηκοστής, καθώς και Ακολουθίες Αγίων και ποικίλες ψαλτικές συνθέσεις. Τέλος, έχει λάβει μέρος ως εισηγητής σε επιστημονικά συνέδρια με αντικείμενο την ψαλτική τέχνη και την παιδαγωγική της μουσικής, ως ειδικός επιστήμονας στο πλαίσιο της Πράξης του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής «Νέο Σχολείο (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο Πρόγραμμα Σπουδών» και έχει δημοσιεύσει άρθρα και μελέτες μουσικολογικού, λειτουργικού και ψαλτικού περιεχομένου σε επιστημονικά περιοδικά. Το τελευταίο έτος εκπονεί μεταδιδακτορική έρευνα στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Α.Π.Θ. με υπεύθυνο καθηγητή τον κ. Εμμανουήλ Γιαννόπουλο και θέμα «Η Πατριαρχική Ψαλτική Τέχνη κατά τον 10' αιώνα».

Μαγδαληνή Καλοπανά: Υπηρετεί στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών ως Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό. Απόφοιτος Μουσικών Σπουδών (ΕΚΠΑ, 1998), Διδάκτωρ Μουσικολογίας (ΕΚΠΑ, 2009) και κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στις «Επιστήμες της Αγωγής» (ΕΑΠ, 2021). Συνεργάζεται με το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Νέα Προγράμματα Σπουδών), το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης και τη Μουσική Βιβλιοθήκη «Λίλιαν Βουδούρη» (ερευνητική υπότροφος 2023). Διατελεί Έφορος του Αρχείου Δραγατάκη, καθώς και συνεργάτης του ηλεκτρονικού περιοδικού κριτικής μουσικής και θεάτρου *Critics' point*. Είναι μέλος της συντακτικής επιτροπής της περιοδικής έκδοσης *Πολυφωνία*, κριτής του *International Journal of Research and Innovation in Social Science* και μέλος της Διεθνούς Μουσικολογικής Εταιρείας (IMS). Η μονογραφία της *Συστηματικός και βιο-βιβλιογραφικός κατάλογος έργων Δημήτρη Δραγατάκη* (Αθήνα: Φ. Νάκας, 2019) απέσπασε το βραβείο «Gina Bachauer – Νικόλαου Δούμπα» στην κατηγορία του μουσικολογικού συγγράμματος (2022).

Θοδωρής Καραθόδωρος: Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Δραστηριοποιείται ως συνθέτης και μουσικολόγος. Είναι διδάκτωρ μουσικολογίας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος στην «Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης» του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και πτυχιούχος του Τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας (Θεσσαλονίκη). Σπούδασε σύνθεση με τον Αθανάσιο Ζέρβα και τον Μιχάλη Αδάμη, παρακολουθώντας ταυτόχρονα σεμινάρια με διεθνούς φήμης συνθέτες, όπως οι Eric Honour, Gustavo Leone, Ilya Levinson, Stephen Syverud, Θόδωρος Αντωνίου, Ντίνος Κωνσταντινίδης κ.ά. Είναι πτυχιούχος αρμονίας και ανωτέρων θεωρητικών, διπλωματούχος βυζαντινής μουσικής και πιάνου. Ανακοινώσεις του έχουν παρουσιαστεί σε διεθνή μουσικολογικά συνέδρια, ενώ έργα του έχουν παιχτεί στην Ελλάδα και το εξωτερικό από διακεκριμένους μουσικούς και μουσικά σύνολα, όπως οι Rex Richardson, Iwona Glinka, Leo Saguiguit, η Louisiana Sinfonietta, η Camerata Europa το Κουαρτέτο Σαξοφώνων Αθήνας κ.ά. Διετέλεσε επιστημονικός συνεργάτης της *Μεγάλης Ορθόδοξης Χριστιανικής Εγκυκλοπαιδείας* δημοσιεύοντας διάφορα βυζαντινομουσικολογικά λήμματα. Την περίοδο αυτή εκπονεί δύο μεταδιδακτορικές έρευνες (ΤΜΣ του ΕΚΠΑ και ΤΜΕΤ του ΠΑΜΑΚ). Ανήκει στο Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του ΕΚΠΑ.

Παντελής Κογιάμης: Σπούδασε αρχικά πιάνο, θεωρητικά και τρομπέτα στη Χίο. Ενόσω σπούδαζε Μουσικολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών ολοκλήρωσε τις σπουδές του στο πιάνο και στα ανώτερα θεωρητικά. Συνέχισε με σπουδές διεύθυνσης ορχήστρας στο Πανεπιστήμιο Μουσικής και Παραστατικών Τεχνών της Βιέννης, αποφοιτώντας με αριστεία και τιμητική διάκριση. Έχει παρακολουθήσει σεμινάρια διεύθυνσης με διεθνούς φήμης αρχιμουσικούς. Έχει κερδίσει το Α΄ βραβείο στον διαγωνισμό “Prof. Dichler Dirigenten-Wettbewerb” στη Βιέννη, το Γ΄ βραβείο στον πανελλήνιο διαγωνισμό διεύθυνσης ορχήστρας της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης και διακρίθηκε στις ακροάσεις νέων ελλήνων αρχιμουσικών της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών. Έχει διευθύνει την Ορχήστρα της Αυστριακής Ραδιοφωνίας (RSO Wien) στο Musikverein της Βιέννης, την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, την Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης, τη Δημοτική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης, την Ορχήστρα Pro Arte της Βιέννης, την Alea III, την Αθηναϊκή Συμφωνική Ορχήστρα Νέων, τους Georgian Virtuosi, τη Φιλαρμονική Ορχήστρα του Χράντετς Κράλοβε κ.ά. Έχει δώσει διαλέξεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό πάνω σε θέματα που αφορούν την ιστορική ερμηνεία και συνεχίζει να ερευνά πάνω στο θέμα «Οι μετρονομικές ενδείξεις στην *Ενάτη συμφωνία* του Μπετόβεν». Τα τελευταία χρόνια έχει λάβει μέρος σε συνέδρια και ημερίδες αφιερωμένα στο έργο του Νίκου Καζαντζάκη με εστίαση στο έπος *Οδύσσεια* (1938) καθώς και στις γερμανόφωνες μεταφράσεις των μυθιστορημάτων του.

Αργύριος Κόκορης: Υποψήφιος διδάκτορας Εθνομουσικολογίας στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών Α.Π.Θ. με υποτροφία του Ελληνικού Ιδρύματος Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ.). Το 2019 αποφοίτησε με Αριστεία από το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα «MA in Black Sea and Eastern Mediterranean Studies» στο Διεθνές Πανεπιστήμιο Ελλάδας, ως υπότροφος του Ιδρύματος Καρέλια. Είναι αριστούχος Πτυχιούχος του Τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας (2013), με ειδίκευση στο Δημοτικό Τραγούδι. Είναι επίσης Πτυχιούχος του Τμήματος Νομικής του Δ.Π.Θ. (2009), λαμβάνοντας υποτροφία και βραβείο εισαγωγής από το Ι.Κ.Υ. Διδάχθηκε παραδοσιακό τραγούδι στο Εργαστήριο Παραδοσιακής Μουσικής του Δήμου Αλεξανδρούπολης από τον Χρόνη Αηδονίδη, ούτι από τον Γιώργο Γιαρένη, και είναι κάτοχος Διπλώματος Βυζαντινής Μουσικής από το Δημοτικό Ωδείο Αλεξανδρούπολης. Ως τραγουδιστής, ουτίστας και λαουτιέρης, έχει εμφανιστεί σε αρκετές εκπομπές της Ε.Ρ.Τ., με πλέον πρόσφατη την εκπομπή “Αλάτι της Γης”, ως μέλος του σχήματος “Ρωμείκη Κομπανία”. Έχει πλήθος συνεργασιών και εμφανίσεων σε όλη την Ελλάδα και στο εξωτερικό. Το 2008, ως μέλος του μουσικού σχήματος “Κικόνων Ήχος”, συνέβαλε στην παραγωγή και έκδοση του δίσκου *Όξω στο φεγγαράκι...* Υπήρξε επίσης μέλος των μουσικών σχημάτων, “Ιχνηλάτες της Παράδοσης” και “Folkafé”. Τέλος, έχει συμμετάσχει σε αρκετές δισκογραφικές παραγωγές τραγουδιστών, μουσικών, συνθετών και συλλογικών εκδόσεων ελληνικής παραδοσιακής μουσικής.

Τάσος Κολυδάς: Ανήκει στο Εργαστηριακό – Διδακτικό Προσωπικό του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Είναι διδάκτωρ Μουσικολογίας, διπλωματούχος μεταπτυχιακών σπουδών Πληροφορικής και κιθαριστής. Στο συγγραφικό του έργο περιλαμβάνονται κείμενα σχετικά με την Μουσικολογία και την Πληροφορική δημοσιευμένα σε ελληνικά και διεθνή επιστημονικά περιοδικά. Έχει συμμετάσχει με εισηγήσεις σε συνέδρια και ημερίδες στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα στρέφονται γύρω από την έντεχνη ελληνική μουσική, την ψηφιακή διαχείριση πολιτισμικής κληρονομιάς και τις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών στην εκπαίδευση. Έχει διδάξει μαθήματα ιστορικής μουσικολογίας («Ιστορία της νεοελληνικής έντεχνης μουσικής», «Η κιθάρα στην Ευρώπη στον 20ό αιώνα», «Ιστορία των ευρωπαϊκών μουσικών οργάνων») και ψηφιακής μουσικολογίας («Ψηφιακές μέθοδοι στην Ιστορική Μουσικολογία», «Ψηφιακή παρτιτούρα και ηλεκτρονικές εκδόσεις», «Μουσικολογική έρευνα, ψηφιακά τεκμήρια και διαδίκτυο») στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, και μαθήματα μουσικής τεχνολογίας στο Τμήμα Λαϊκής και Παραδοσιακής Μουσικής του ΤΕΙ Ηπείρου. Έχει αναπτύξει διαδικτυακές εφαρμογές στο πλαίσιο ερευνητικών προγραμμάτων και έργων ψηφιοποίησης πολιτιστικών συλλογών για το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, την Εθνική Λυρική Σκηνή, το Ινστιτούτο Έρευνας Μουσικής Ακουστικής, το Τμήμα Λαϊκής και Παραδοσιακής Μουσικής του ΤΕΙ Ηπείρου, τη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων κ.ά. Είναι ιδρυτικό στέλεχος και μέλος της συντακτικής επιτροπής του μουσικολογικού περιοδικού *Πολυφωνία*. Διατέλεσε Ειδικός Γραμματέας του Εθνικού Συμβουλίου Μουσικής – UNESCO και πρόεδρος του Συλλόγου Αποφοίτων του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών. Είναι μέλος της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας, του Ελληνικού Παραρτήματος της Διεθνούς Ένωσης Μουσικών Βιβλιοθηκών, του Ελληνικού Συλλόγου Μουσικοκινητικής Αγωγής Carl Orff και της Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση. Περισσότερες πληροφορίες: <https://www.kolydart.gr>.

Πάυλος Κόρδης: Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1993. Από το 2018 είναι διευθυντής του Κέντρου Τεχνών ΜΕΤΣ. Συνεργάζεται τακτικά ως μουσικός εκγυμναστής με το Teatro Grattacielo (Νέα Υόρκη) και ως

συνθέτης με την εταιρεία παραγωγής RGB Studios στην Αθήνα. Η μουσική του ακούγεται σε παραγωγές ντοκιμαντέρ για την δημόσια τηλεόραση (ΕΡΤ), installations, θεατρικές παραστάσεις κ.α. Έχει συνεργαστεί με ορχηστρικά και χορωδιακά σύνολα, στην Αμερική, την Ελλάδα, την Τσεχία, το Ηνωμένο Βασίλειο και τη Σουηδία. Από το 2016 εμφανίζεται ως πιανίστας στην Νέα Υόρκη, ενώ, εμπνευσμένος από τον καθηγητή του Νίκο Μαλιάρη, διοργάνωσε συναυλίες και εκδηλώσεις για το ελληνικό οπερατικό ρεπερτόριο στην Αμερική. Μελέτησε διεύθυνση χορωδίας και ορχήστρας με τους Donald Schleicher, David Hill, John Dickson, Johannes Gustavsson, Kurt Masur, Kirk Trevor, Μιχάλη Πατσέα, Markand Thakar και Tomas Netopil. Το 2018 αποφοίτησε με τον τίτλο Master of Music (MM) in Conducting από το Bard Conservatory στην Νέα Υόρκη, όπου μελέτησε διεύθυνση χορωδίας με τον James Bagwell και διεύθυνση ορχήστρας με τον Harold Farberman. Είναι ενεργό μέλος της ακαδημαϊκής ομάδας ENID (Πανεπιστήμιο του Μπέργκεν) και της ακαδημαϊκής κοινότητας ISOCM (Πανεπιστήμιο Ανατολικής Φινλανδίας). Από το 2019 είναι υποψήφιος διδάκτωρ του Τμήματος Μουσικών Σπουδών ΕΚΠΑ, εστιαζόμενος στο έργο του συνθέτη John Tavener (1944-2013). Είναι απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών ΕΚΠΑ και του Ωδείου Κόνταλου.

Δημήτρης Κοτρωνάκης: Κλασικός κιθαριστής και μουσικολόγος από την Αθήνα, γεννημένος το 1973. Απέκτησε δίπλωμα κιθάρας το 1992, από το Διεθνές Ωδείο Αθήνας. Παρακολούθησε μεταπτυχιακές σπουδές κιθάρας στο Ωδείο Αθηνών, αποφοιτώντας το 1996. Παράλληλα, σπούδασε μουσικολογία στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, παίρνοντας το πτυχίο του Τμήματος Μουσικών Σπουδών το 1996. Ανέλαβε διδακτορική διατριβή στο ίδιο πανεπιστημιακό τμήμα (με επιβλέποντα τον καθηγητή Μάρκο Τσέτσο) και έλαβε διδακτορικό τίτλο το 2014, ενώ το κύριο αντικείμενο της μελέτης του ήταν ο κόσμος της κιθάρας στην Ελλάδα. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα εστιάζονται στην ελληνική μουσική και στην ιστορία της κλασικής κιθάρας. Έχει κερδίσει πολλά βραβεία σε διαγωνισμούς κιθάρας στην Ελλάδα, την Ισπανία και τη Ρουμανία· απέσπασε επίσης τη μέγιστη διάκριση στον δωδέκατο διαγωνισμό Web Concert Hall Competition (ΗΠΑ, 2011), μεταξύ διαγωνιζόμενων από όλα τα κλασικά όργανα. Έχει ηχογραφήσει εννέα ψηφιακούς δίσκους με έργα για σόλο κιθάρα, έργα μουσικής δωματίου και κοντσέρτα, κυρίως για τις δισκογραφικές εταιρίες EMI Classics, Soundset Recordings και Clear Note. Έχει πραγματοποιήσει πολλά ρεσιτάλ κιθάρας στην Ευρώπη, τη Βόρεια Αμερική και την Κίνα· έχει επίσης συνεργαστεί ως σολίστ με ορχήστρες στην Ελλάδα, τη Ρουμανία και την Πορτογαλία. Εργάζεται ως ερευνητής στο Εργαστήριο Εθνομουσικολογίας και Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Κατερίνα Λεβίδου: Επίκουρη Καθηγήτρια Ιστορικής Μουσικολογίας στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Στο παρελθόν ήταν μεταδιδακτορική ερευνήτρια στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, στο Πανεπιστήμιο της Λωζάννης, στο ΕΚΠΑ και στο King's College London (Marie Skłodowska-Curie Fellowship). Τα ερευνητικά ενδιαφέροντά της εστιάζονται στην ελληνική και στη ρωσική έντεχνη μουσική κυρίως του εικοστού αιώνα. Μεταξύ άλλων, είναι συγγραφέας της μονογραφίας *Δοκίμια ιστορικής μουσικολογίας: Όψεις της ελληνικής και της ρωσικής έντεχνης μουσικής* (2020), συνεπιμελήτρια του συλλογικού τόμου *Musical Receptions of Greek Antiquity: From the Romantic Era to Modernism* (2016) και έχει γράψει επιστημονικά κείμενα για τα *Grove Music Online*, *The Cambridge Stravinsky Encyclopedia* και τον συλλογικό τόμο *Stravinsky in Context*.

Πανδώρα Λιασοπούλου: Υποψήφια διδάκτωρ του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Α.Π.Θ., με επιβλέποντα τον αναπληρωτή καθηγητή Γιώργο Σακαλλιέρο και τίτλο θέματος «Κριτική Έκδοση της μονόπρακτης όπερας *Το απόγεμα της αγάπης* (1935) του Μάριου Βάρβογλη». Κατά τη διάρκεια των προπτυχιακών σπουδών της ολοκλήρωσε με «άριστα» τον πρώτο κύκλο σπουδών της καθώς και τη διπλωματική της εργασία με τίτλο «*Η Sonatine* op. 4β για πιάνο (1953) του Χρήστου Σαμαρά: Κριτική έκδοση και μουσική ερμηνεία». Η πρακτική της άσκηση αφορούσε την κριτική έκδοση έργων του Παύλου Καρρέρ στο Κέντρο Ελληνικής Μουσικής, ενώ κατά τη φοίτησή της στο ίδιο τμήμα οργάνωσε μέρος του αρχαιακού υλικού του Νίκου Ασρινίδη. Είναι κάτοχος πτυχίων Αρμονίας (άριστα), Αντίστιξης (άριστα) και Φούγκας (άριστα), ενώ έχει παρακολουθήσει πλήθος σεμιναρίων πιάνου (Η. Harada, Δ. Ευνουχίδου, Λ. Βασιλειάδης κ.ά.), μουσικής ερμηνείας και ανάλυσης (Π. Αδάμ, Β. Κίτσος, Χ. Μαρίνος κ.ά.), μουσικοπαιδαγωγικούς κύκλους (Κρουστόφωνο, Υ. Folini, Ε. Δαμιανού κ.ά.), διεύθυνσης χορωδίας (Α. Γεωργακάτος, Α. Πλόκα, Ν. Ευθυμιάδης κ.ά.), κλασικού τραγουδιού (Α. Reinbenspeis, Ε. Τσιρακίδου, Β. Λούστα κ.ά.). Από το 2019 είναι μέλος του γυναικείου φωνητικού συνόλου *Voci Contra Tempo*, σπουδάζει πιάνο στην τάξη του Π. Δημητριάδη, ενώ φέτος εργάζεται στο Ωδείο Φλώρινας της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και στο Νέο Ωδείο Έδεσσας.

Κατερίνα Μανιού: Γεννήθηκε στην Αθήνα. Είναι vocal performer, μουσικολόγος και ανεξάρτητη ερευνήτρια. Αποφοίτησε από το Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, όπου εκπόνησε διδακτορική διατριβή με θέμα *Πλευρές του μοντερνισμού και του μεταμοντερνισμού στο έργο του Alfred Schnittke* με υποτροφία του Ι.Κ.Υ., κατόπιν διαγωνισμού. Ολοκλήρωσε τις σπουδές της στο κλασικό τραγούδι με «Άριστα Παμφηφεί και Πρώτο Βραβείο». Είναι κάτοχος των πτυχίων πιάνου και ανώτερων θεωρητικών (Αρμονία / Αντίστιξη / Φούγκα). Ως vocal performer έχει συνεργαστεί με την Εθνική Λυρική Σκηνή, τη Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών, το MSH Paris Nord, με ομάδες όπως: “Song of the Goat Theater Company”, “Medea Electronique”, Alea III κ.ά. Έχει συμμετάσχει / δημιουργήσει performance lectures, sound installations και ηχογραφήσεις σε εγχώρια και διεθνή συνέδρια, έχει πραγματοποιήσει ομιλίες στη Μουσική Βιβλιοθήκη «Λίλιαν Βουδούρη», στο Τ.Μ.Σ. Αθηνών, στο Τρίτο Πρόγραμμα της Ελληνικής Ραδιοφωνίας (ΕΡΤ) κ.α. Άρθρα της έχουν δημοσιευθεί σε ελληνικά και ξένα επιστημονικά περιοδικά. Είναι ακαδημαϊκός υπότροφος στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Αικατερίνη (Κάτια) Μάρη: Εθνομουσικολόγος, μουσικός, μουσικοπαιδαγωγός, υποψήφια διδάκτωρ του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών με θέμα «Η παραδοσιακή μουσική στην UNESCO: μια κριτική ανθρωπολογική διερεύνηση πολιτικών για την αναπαράσταση και τη διαφύλαξη της μουσικής ως άυλη πολιτισμική κληρονομιά». Είναι απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών με κατεύθυνση στην Εθνομουσικολογία και την Πολιτιστική Ανθρωπολογία (ΜΑ), με μερική εκπλήρωση των σπουδών της στο City University of London (Erasmus). Υπήρξε υπότροφος του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών (2011-2012) και του Ιδρύματος Σκυλίτση, Λονδίνο, The Hedley Music Scholarship (2014). Έχει εργαστεί ως ασκούμενη στο Κέντρο Πολιτισμού – Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΚΠΙΣΝ), στο Κέντρο Ελληνικής Μουσικής και στο Ελληνικό Γυμνάσιο Κολωνίας. Είναι πτυχιούχος Πιάνου (2016) και Αρμονίας (2012) από το Ωδείο Νέα Τέχνη και ασχολείται με τη μουσική πολυεπίπεδα, έχοντας πάρει μέρος σε πολυάριθμα σεμινάρια και μουσικά σχήματα. Από το 2018 εργάζεται ως μουσικός στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ το 2020 ολοκλήρωσε το σεμινάριο «Ειδική Αγωγή στην Εκπαίδευση» του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

Τζωρτζίνα Μερεντίτη: Γεννήθηκε στην Αθήνα. Είναι πτυχιούχος Μουσικολογίας (integrated master) του Πανεπιστημίου Αθηνών (κατεύθυνση Ιστορικής και Συστηματικής Μουσικολογίας) και διπλωματούχος Πιάνου, Αρμονίας, Αντίστιξης και Φούγκας, ενώ συνεχίζει τις σπουδές της στη μονωδία και το φλάουτο. Από το 2019 είναι υποψήφια διδάκτωρ στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών με θέμα διατριβής «Παύλος Καρρέρ (1829-1896). Το λυρικό του έργο μέσα από το παράδειγμα τριών οπερών της πρώιμης και μέσης περιόδου: *Isabella d' Aspeno, La Rediviva, Maria Antonietta*. Κριτική έκδοση και ιστορικοαναλυτική προσέγγιση», υπό την επίβλεψη του καθηγητή κ. Μαλιάρα. Το 2021 συμμετείχε στο διαδικτυακό συνέδριο της Hellenic American Opera Company με θέμα «Όπερα και Μουσικό Θέατρο στην Ελλάδα: Δημιουργία, Ιστορία, Κοινωνία», καθώς και στο 13ο Διατμηματικό Μουσικολογικό Συνέδριο με τίτλο ομιλίας «Μια ελληνική όπερα για τη γαλλική επανάσταση: Παύλου Καρρέρ, *Μαρία Αντωνιέττα*. Ιστορικοαναλυτική προσέγγιση». Είναι διοικητικό και καλλιτεχνικό στέλεχος στη Φιλαρμόνια Ορχήστρα Αθηνών, καθηγήτρια πιάνου και θεωρητικών στο Εράτειο Ωδείο και μαέστρος χορωδίας στο Μαιάνδριο Ωδείο, ενώ έχει συμμετάσχει ως φλαουτίστα σε ορχήστρες πνευστών και κρουστών, καθώς και στη νεανική ορχήστρα El Sistema Greece. Είναι μέλος της Μικτής Χορωδίας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του ΕΚΠΑ από το 2011, έχοντας λάβει μέρος σε πολυάριθμες συναυλίες και παραστάσεις στην Ελλάδα, την Κύπρο και το εξωτερικό.

Τηλέμαχος Μούσας: Ο συνθέτης και πολυοργανίστας Τηλέμαχος Μούσας, είναι υποψήφιος διδάκτορας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του ΕΚΠΑ, με θέμα διατριβής «Επαυξημένη φωνητική έκφραση και αυτοσχεδιασμός στο σύγχρονο μουσικό δράμα με ψηφιακά μέσα». Κατέχει Master of Music με κατεύθυνση «Εκτέλεση / Ερμηνεία της Jazz Μουσικής & Νέες Τεχνολογίες» από το Τμήμα Μουσικών Σπουδών του ΕΚΠΑ και Bachelor στις Παιδαγωγικές Σπουδές και στην Γεωπονία. Έχει επίσης σπουδάσει στο Σύγχρονο Ωδείο Θεσσαλονίκης, στο Dante Agostini Music School καθώς και στο Ωδείο του Φίλιππου Νάκα, από όπου κέρδισε υποτροφία στο Berklee College of Music. Παίζει επίσης theremin, μουσικό πριόνι, berimbau, didgiri-doo και πολιτικό λαούτο. Έχει συνθέσει μουσική για παραστάσεις θεάτρου και χορού, για ταινίες μικρού και μεγάλου μήκους, και έχει συνεργαστεί με φορείς όπως το Brooklyn Academy of Music, το CCRMA του Stanford University, το IRCAM Centre Pompidou, το Tanztheater Wuppertal “Pina Bausch”, το Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου, το Εθνικό Θέατρο, το Κ.Θ.Β.Ε., την Εθνική Λυρική Σκηνή, το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, την Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών, το Κέντρο Πολιτισμού – Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος, το Goethe Institut, τον Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου, το TedX του Πανεπιστημίου Πειραιώς κ.ά. Είναι ιδρυτικό μέλος της θεατρικής εταιρίας ODC. Έχει λάβει το διεθνές βραβείο Music Theater Now 2018 και έχει βραβευθεί με το πρώτο βραβείο στο Be Festival of Birmingham. Έχει συνεργαστεί με μουσικούς όπως οι Damo Suzuki, Blaine L. Reininger, Julia Kent, Misha Piatigorsky, Γιώργος Κοντραφούρης, Σαβίνα

Γιαννάτου, Pamela Kurstin, Γεωργία Συλλαίου, Θάνος Ανεστόπουλος, Υπόγεια Ρεύματα, Μπλε, Δημήτρης Καμαρωτός, Chico Freeman, Sheila Jordan κ.ά. Έχει επίσης συνεργαστεί με σκηνοθέτες όπως οι Μιχαήλ Μαρμαρινός, Στάθης Λιβαθινός, Έλλη Παπακωνσταντίνου, John Britton, Κωνσταντίνος Ρήγος, Περικλής Μουστάκης κ.ά. Έχουν εκδοθεί τρία CD με συνθέσεις του από την εταιρία Ankh Records, που κινούνται υφολογικά στον χώρο της σύγχρονης Jazz, και τρία CD με συνθέσεις του για το θέατρο από την εταιρία ODC.

Κωνσταντίνος Μπακογιάννης: Είναι μηχανικός, μουσικολόγος και μουσικός και εργάζεται ως ερευνητής με εξειδίκευση στην εφαρμογή της ακουστικής, της τεχνολογίας και της πληροφορικής στη μουσική. Απέκτησε το πτυχίο και το διδακτορικό του από τη Σχολή Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Η/Υ (ΕΜΠ), ενώ έχει επίσης πτυχίο από το Τμήμα Μουσικών Σπουδών (ΕΚΠΑ). Είναι πτυχιούχος πιάνου, ειδικού αρμονίας και αντίστιξης. Την παρούσα χρονική στιγμή εργάζεται ως ερευνητής στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών (ΕΚΠΑ) στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος SONICOM (Horizon 2020) με επιστημονική υπεύθυνη την επίκουρη καθηγήτρια Α. Ανδρεοπούλου. Παράλληλα, απασχολείται ως συμβασιούχος διδάσκοντας στο Τμήμα Ψηφιακών Τεχνών και Κινηματογράφου (ΕΚΠΑ), στο πλαίσιο του προγράμματος «Απόκτηση ακαδημαϊκής διδακτικής εμπειρίας σε νέους επιστήμονες κατόχους διδακτορικού» στο επιστημονικό πεδίο «Σχεδιασμός και προγραμματισμός διαδραστικών περιβαλλόντων διάχυτης υπολογιστικής και διαδικτυακών εφαρμογών». Στο παρελθόν, συμμετείχε σε ερευνητικά προγράμματα στο Τμήμα Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών (ΕΚΠΑ). Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν τον 3D ήχο σε περιβάλλοντα εκτεταμένης πραγματικότητας (XR), τη φυσική μοντελοποίηση μουσικών οργάνων, την κατευθυντικότητα μουσικών πηγών, τα διαδραστικά πολυμέσα και την υπολογιστική (αρχαίο)μουσικολογία. Ως μουσικός έχει εργαστεί ως συνοδός πιανίστας σε μαθήματα μπαλέτου και έχει συνθέσει μουσική για παραστάσεις σύγχρονου χορού στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Αλεξάνδρα Μπαλάντινα: Είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Εθνομουσικολογίας και διδάσκει στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου. Έχει συνεπιμεληθεί το βιβλίο *Εισαγωγή στην Εθνομουσικολογία* με την συνάδελφο Ελένη Καλλιμοπούλου και τελειώνει τη συγγραφή του βιβλίου *Μεθοδολογία έρευνας στην εθνομουσικολογία: Ένας οδηγός μουσικής εθνογραφικής έρευνας*. Έχει κάνει εθνογραφική έρευνα στο Ιράν, στη Βόρεια Μακεδονία, στην Ιρλανδία και στην Ελλάδα. Ειδικεύεται στις γεωγραφικές περιοχές της Μέσης Ανατολής, των Βαλκανίων και της Ανατολικής Ευρώπης. Στα επιστημονικά της ενδιαφέροντα συγκαταλέγονται η εθνογραφία, η κοινωνική και πολιτισμική ανθρωπολογία, η ενσώματη έρευνα, η μουσική επίτευση, μουσική και Ισλάμ. Στα μουσικά είδη που έχει ερευνήσει, γράψει και διδάξει συγκαταλέγονται η κλασική μουσική της Μέσης Ανατολής (κυρίως αραβική, ιρανική και τουρκική), η βαλκανική hip-hop, η ελληνική λαϊκή μουσική και η ιρλανδική παραδοσιακή μουσική. Σήμερα είναι ενεργό μέλος της Διαπολιτισμικής Ορχήστρας της Εθνικής Λυρικής Σκηνής, την οποία διευθύνει ο Χάρης Λαμπράκης. Εκτός από ελληνικά και αγγλικά, μιλάει ρώσικα, σερβοκροατικά, σλαβομακεδονικά και περσικά.

Γιάννης Μποκέας: Πτυχιούχος Integrated Master του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και Υποψήφιος Διδάκτωρ του ίδιου Τμήματος. Διπλωματούχος Σύνθεσης (άριστα και Α΄ βραβείο), Διπλωματούχος Κλασικής Κιθάρας (άριστα και Α΄ βραβείο), Πτυχιούχος Πιάνου (άριστα και έπαινος), Πτυχιούχος Ανωτέρων Θεωρητικών με βαθμό άριστα (Αρμονία, Αντίστιξη, Φούγκα). Έχει παρακολουθήσει μαθήματα Διεύθυνσης Ορχήστρας για δύο έτη. Διαθέτει στο ενεργητικό του πολλές συναυλίες και έχει υπάρξει υπεύθυνος διδασκαλίας και μάεστρος σε διάφορα κιθαριστικά σύνολα αλλά και χορωδίες, με τις οποίες έχει δώσει συναυλίες. Συμμετείχε επίσης σε πολλά σεμινάρια μουσικολογίας αλλά και οργάνων, και έχει παρουσιάσει διαλέξεις με θέμα «Η ιστορία της κιθάρας». Έργα του έχουν παρουσιαστεί στα τριήμερα εκδηλώσεων σύγχρονης μουσικής του Κέντρου Σύγχρονης Μουσικής Έρευνας / ΚΣΥΜΕ (2021, 2022) και στο Εργαστήρι Σύνθεσης με τον συνθέτη Michael Denhoff στο πλαίσιο του αφιερώματος στον Bernd Alois Zimmermann, το οποίο πραγματοποιήθηκε στο Ωδείο Αθηνών. Έχει συνθέσει τη μουσική για τη ραδιοφωνική θεατρική απόδοση του αφηγηματικού ποιήματος *Ο Λάμπρος* του Διονυσίου Σολωμού, η οποία υπήρξε παραγωγή του Τρίτου Προγράμματος της Ελληνικής Ραδιοτηλεόρασης (ΕΡΤ) σε συνεργασία με το Ωδείο Αθηνών. Διδάσκει σε ωδεία κλασική κιθάρα, πιάνο, υποχρεωτικά και ανώτερα θεωρητικά μαθήματα της μουσικής.

Γιάννης Μυγδάνης: Μουσικός, μουσικοπαιδαγωγός, σχεδιαστής ψηφιακών εκπαιδευτικών λογισμικών και εκπαιδευτικός μουσικής στο Δημοτικό Σχολείο του Pierce – The American College of Greece. Ολοκλήρωσε τη διδακτορική του διατριβή στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου (E.U.C.), εστιαζόμενος στη σχεδίαση και ανάπτυξη μουσικών εκπαιδευτικών λογισμικών, καθώς και στην αξιοποίηση των νέων και αναδυόμενων τεχνολογιών στη μουσική εκπαίδευση. Κατέχει μεταπτυχιακούς τίτλους σπουδών στη Μουσική Παιδαγωγική (E.U.C.), στις Επιστήμες της Αγωγής (UoPeople) και στα Πληροφοριακά

Συστήματα (Ο.Π.Α.). Διπλωματούχος πιάνου, ολοκλήρωσε τις σπουδές του στα Ανώτερα Θεωρητικά και έλαβε το δίπλωμα Διεύθυνσης Χορωδίας και Σύνθεσης με «Άριστα και Α΄ Βραβείο». Έχει συμμετάσχει ως ομιλητής σε πλήθος συνεδρίων, ενώ άρθρα του έχουν δημοσιευτεί σε πολλά διεθνή επιστημονικά περιοδικά. Έχει γράψει μουσική για θέατρο, ταινίες μικρού μήκους, παραμύθια και παιδικά τραγούδια, ενώ έχει κυκλοφορήσει δύο δίσκους με μελοποιήσεις ελλήνων και ξένων ποιητών. Είναι επιμορφωτής στα προγράμματα «Ο ψηφιακός κόσμος στη μουσική εκπαίδευση και τον πολιτισμό: πηγές, εργαλεία και τεχνικές» του ΚΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ. του Ε.Κ.Π.Α. και «Η ψηφιακή τεχνολογία στη μουσική-ηχητική εκπαίδευση παιδιών και ενηλίκων» του ΚΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ. του Ιονίου Πανεπιστημίου.

Εύη Νίκα-Σαμψών: Ομότιμη Καθηγήτρια του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Γεννήθηκε στην Αθήνα και σπούδασε μουσική στο Εθνικό Ωδείο. Ακολούθησαν σπουδές Μουσικολογίας, Θεατρολογίας με έμφαση στη δραματουργία της Όπερας του 19ου αιώνα και Νεότερης Γερμανικής Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο του Μονάχου (Ludwig-Maximilians-Universität München: Magister Artium και Dr. phil.). Δίδαξε επίσης μαθήματα Ιστορικής Μουσικολογίας στο Πανεπιστήμιο Κρήτης και Δραματουργίας της Όπερας στο Τμήμα Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών. Έχει συνεργαστεί με την Εθνική Λυρική Σκηνή, την *Εκδοτική Αθηνών* και το Γ΄ Πρόγραμμα της Ε.Ρ.Α. Από τον Σεπτέμβριο του 1991 είχε τακτική συνεργασία με τον Τομέα Εκδόσεων του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών, όπου ανέλαβε την επιμέλεια πολλών εκδόσεων του Ο.Μ.Μ.Α., στις οποίες έχει δημοσιεύσει πολυάριθμα εξειδικευμένα μουσικολογικά κείμενα. Συμμετείχε σε διεθνή και πανελλήνια συνέδρια και ημερίδες ως εισηγήτρια και ως μέλος σε πολυάριθμες οργανωτικές και επιστημονικές επιτροπές συνεδρίων. Έχει διατελέσει επίσης μέλος πολλών εκπαιδευτικών, γνωμοδοτικών και ακαδημαϊκών επιτροπών. Υπήρξε πρόεδρος και αντιπρόεδρος της Καλλιτεχνικής Επιτροπής για τα Μουσικά Σχολεία του Υπουργείου Παιδείας. Έχει διατελέσει Πρόεδρος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Α.Π.Θ. (τρεις θητείες). Είναι επίσης Πρόεδρος της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας και μέλος του Συμβουλίου της Διεθνούς Εταιρείας Μουσικολογίας (International Musicological Society – IMS Directorium Member).

Αντιγόνη Ντουσιοπούλου: Γεννήθηκε στην Κοζάνη, όπου και ολοκλήρωσε τις σπουδές της στο Πιάνο (2006), όπως και στα ανώτερα θεωρητικά: Αρμονία (1998), Αντίστιξη (2002) και Φούγκα (2004). Είναι απόφοιτος του Τμήματος Ιστορίας – Αρχαιολογίας του ΑΠΘ (2004), του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του ίδιου Πανεπιστημίου (2012), όπως και του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου (2019) στην Κατεύθυνση Μουσικής Εκτέλεσης, Παιδαγωγικής του Πιάνου, υπό την επίβλεψη της Α. Φυτίκα. Είναι κάτοχος Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών από το Τμήμα Ιστορίας – Αρχαιολογίας του ΑΠΘ στον κλάδο της Αρχαιολογίας, με ειδίκευση στην Κλασική Αρχαιολογία (2007). Το θέμα της κύριας διπλωματικής εργασίας της είναι *Ο ρόλος της μουσικής στο γυναικωνίτη, στο γάμο και στα επινίκια και επιβλέπων καθηγητής ήταν ο Δ. Παντερμαλής*. Ακόμη, αναγορεύτηκε διδάκτωρ του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του ίδιου Πανεπιστημίου στο γνωστικό αντικείμενο της Μουσικής Εικονογραφίας με θέμα διδακτορικής διατριβής *Ο θρήνος στην αρχαία Ελλάδα των ιστορικών χρόνων* υπό την επίβλεψη της Α. Γουλάκη-Βουτυρά και μέλη τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής τις Ε. Νίκα-Σαμψών και Ε. Μανακίδου (2020). Από το 2004 ζει μόνιμα και εργάζεται στην Κοζάνη ως καθηγήτρια μουσικής στην Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση αλλά και ως καθηγήτρια πιάνου στα μουσικά σχολεία της περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας. Επίσης, διδάσκει πιάνο και θεωρητικά στα Δημοτικά Ωδεία Κοζάνης και Σιάτιστας.

Απόστολος Παλής: Γεννημένος στην Καρδίτσα το 1979. Πτυχιούχος Μουσικολογίας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του ΕΚΠΑ, στο οποίο εισήχθη ως πρώτος, και αριστούχος διδάκτορας του ίδιου τμήματος με διδακτορική διατριβή με θέμα τη ζωή και το έργο του συνθέτη, πιανίστα και παιδαγωγού Λώρη Μαργαρίτη. Διπλωματούχος των Ανωτάτων Μουσικών Ακαδημιών Βερολίνου και Λειψίας με σολιστικό δίπλωμα πιάνου και master με άριστα παμψηφεί και διάκριση. Κάτοχος πτυχίων ανώτερων θεωρητικών. Υπότροφος πολλών ιδρυμάτων και βραβευθείς πολλών διεθνών διαγωνισμών πιάνου, μουσικής δωματίου και σύνθεσης σε Ελλάδα, Γερμανία, Ιταλία και Ισπανία. Διακρίσεις από την Ακαδημία Αθηνών και την Ένωση Ελλήνων Κριτικών Θεάτρου και Μουσικής. Ως σολίστ πιάνου έχει πραγματοποιήσει εμφανίσεις στις σημαντικότερες αίθουσες συναυλιών του κόσμου, συμπράξεις με πολλές ορχήστρες και ηχογραφήσεις, μεταξύ άλλων, και έργων ελλήνων δημιουργών. Πρώην μέλος του πιανιστικού κουαρτέτου *Aurora* και του συγκροτήματος σύγχρονης μουσικής *Ergon Ensemble*. Στο μουσικολογικό πεδίο έχει να επιδείξει ανακοινώσεις στα πεδία της ιστορικής μουσικολογίας, της ανάλυσης και της μουσικής ερμηνείας και εκτέλεσης σε μουσικολογικά συνέδρια και ημερίδες σε Ελλάδα και εξωτερικό, άρθρα και δημοσιεύσεις σε μουσικολογικά και μουσικά περιοδικά και λήμμα στην ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια *Grove Music Online*. Έχει διδάξει τα μαθήματα «Μουσική ερμηνεία» και «Εκτέλεση στο πιάνο» στο Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του ΠΑΜΑΚ και στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του ΕΚΠΑ. Αποτελεί τακτικό μέλος της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας.

Παναγιώτα Παπαγεωργίου: Μεταδιδακτορική ερευνήτρια στο Εργαστήριο Εθνομουσικολογίας και Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του ΕΚΠΑ. Είναι κάτοχος διδακτορικού διπλώματος στην Εθνομουσικολογία από το ίδιο Τμήμα, έχοντας εκπονήσει διατριβή με τίτλο *Μουσικές του Κόσμου στην εκπαίδευση: Μια εθνομουσικολογική μελέτη*. Έχει λάβει μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών στο πεδίο «Εκπαίδευση και Πολιτισμός» από το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο. Κατέχει επίσης δίπλωμα Πιάνου και πτυχία Αρμονίας, Αντίστιξης και Φούγκας, ενώ είναι και διπλωματούχος της σχολής Χημικών Μηχανικών του ΕΜΠ. Είναι ενεργή εκπαιδευτικός μουσικής στη δημόσια πρωτοβάθμια εκπαίδευση, όπου εργάζεται από το 1996. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν τη συνάντηση εθνομουσικολογίας και μουσικής εκπαίδευσης, την παιδαγωγική των μουσικών του κόσμου, καθώς και την εμπλοκή του σώματος στη μουσική εμπειρία. Έχει συμμετάσχει ως εισηγήτρια σε συνέδρια και σε επιμορφωτικά εργαστήρια αναφορικά με τη χρήση των μουσικών του κόσμου στην εκπαίδευση, ενώ άρθρα της για το ίδιο θέμα έχουν δημοσιευτεί σε επιστημονικά περιοδικά.

Πηνελόπη Παπαγιαννοπούλου: Γεννήθηκε στον Πειραιά, όπου ολοκλήρωσε τις μουσικές της σπουδές ανωτέρων θεωρητικών και πιάνου. Είναι απόφοιτη (2012) του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Το 2019 ολοκλήρωσε με επιτυχία την διδακτορική της διατριβή στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης με επιβλέποντα καθηγητή τον κ. Κ. Τσούγκρα και θεματολογία που αφορά στην ανάλυση των διπλών κοντσέρτων του Νίκου Σκαλκώτα. Από το 2020 έως το 2022 εκπόνησε μεταδιδακτορική έρευνα στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του ΑΠΘ με υποτροφία από το ΙΚΥ, στον χώρο της μουσικής θεωρίας και ανάλυσης, διερευνώντας ζητήματα ελληνικότητας και τροπικότητας στη μουσική δωματίου του Νίκου Σκαλκώτα. Εργάστηκε στο ίδιο τμήμα για απόκτηση ακαδημαϊκής εμπειρίας για δύο ακαδημαϊκά έτη (2021-2023), διδάσκοντας ελεύθερα και υποχρεωτικά μαθήματα σχετικά με τη μουσική θεωρία και ανάλυση. Έχει συμμετάσχει σε ελληνικά και διεθνή συνέδρια (Διατμηματικά Μουσικολογικά Συνέδρια, Modus-Modi-Modality [Κύπρος 2017], Skalkottas Today [Αθήνα 2019], Music Across Borders [Αθήνα 2022]) και άρθρα της έχουν δημοσιευτεί σε τόμους πρακτικών καθώς και στον συλλογικό τόμο *In memoriam Katy Romanou* του NEMO.

Γιώργος Παπαδημητρίου: Μπασοβαρύτονος, ξεκίνησε να μελετά πιάνο και ανώτερα θεωρητικά σε ηλικία πέντε ετών. Έλαβε δίπλωμα μονωδίας με τη Μάρθα Αράπη (2010), όντας παράλληλα έκτακτος χορωδός στην ΕΛΣ και στην ΕΡΤ. Συνέχισε μεταπτυχιακές σπουδές στις ΗΠΑ (CUNY, υποτροφία ΙΚΥ), όπου ξεκίνησε τη σολιστική του πορεία ερμηνεύοντας, μεταξύ άλλων, τους ρόλους του Δρ Κάιους (*Οι εύθυμες κυράδες του Ουίντσορ*) και του Δρ Γκρανβίλ (*Τραβιάτα*) με την Όπερα της Κοιλάδας του Delaware, καθώς επίσης του Κολλίνε (*Μποέμ*) και του Φίγκαρο (*Οι γάμοι του Φίγκαρο*) με την Όπερα Regina. Ολοκλήρωσε τις σπουδές του στη Μουσική Ακαδημία του Βύρτσμπουργκ με τη Cheryl Studer. Την καλλιτεχνική περίοδο 2016-2017 πρωτοτραγούδησε με την Εθνική Όπερα Ρήνου ως μέλος του Στούντιο Όπερας, ενώ από το 2018 έχει συμπράξει ως σολίστ με την ΕΛΣ στις παραγωγές *Z, Η πριγκίπισσα και το μιζέλι, Η υπνοβάτις, Ντον Κάρλο, Europeras, Μαντάμα Μπατερφλάι, Τα μαγικά μαξιλάρια, Η φόνισσα, Τα παραμύθια του Χόφμαν, Gianni Schicchi* κ.ά. Είναι υποψήφιος διδάκτορας στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του ΕΚΠΑ υπό την καθοδήγηση της καθηγήτριας Α. Γεωργιάκη στον τομέα της ακουστικής της άδουσας φωνής.

Μαρία Παπαπαύλου: Καθηγήτρια Εθνομουσικολογίας – Μουσικές της Μεσογείου του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Είναι Αντιπρόεδρος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών, Διευθύντρια του Εργαστηρίου Εθνομουσικολογίας και Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας και Διευθύντρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Εθνομουσικολογία και Μουσική Ανθρωπολογία». Είναι πτυχιούχος του Τμήματος Φιλοσοφικών και Κοινωνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κρήτης (1994) και διδάκτωρ του Institut für Ethnologie του Πανεπιστημίου της Λειψίας στη Γερμανία (2000). Έχει διεξαγάγει επιτόπιες εθνογραφικές έρευνες στην Ισπανία και στην Ελλάδα. Τα τελευταία χρόνια έχει στρέψει τα ενδιαφέροντά της στις ιστορικές και εθνογραφικές αλληλεπιδράσεις των μουσικών της δυτικής Μεσογείου (αραβοανδαλουσιανή μουσική παράδοση, μουσικές των σούφι αδελφοτήτων του Μαγκρέμπ). Στις μονογραφίες της περιλαμβάνονται οι εξής τίτλοι: *Μουσική, ήχος και μυστικισμός στις μονοθεϊστικές παραδόσεις της Μεσογείου* (Εκδόσεις Νήσος, Αθήνα 2022), *Η εμπειρία της Πλατείας Συντάγματος: Μουσική, συναισθήματα και νέα κοινωνικά κινήματα* (Εκδόσεις των Συναδέλφων, Αθήνα 2015), Β. Λαλιώτη και Μ. Παπαπαύλου, «...γιατί κυλά στο αίμα μας». *Από το αρχαίο δράμα στο φλαμένκο. Επιστρέφοντας την ανθρωπολογία στο πεδίο της εμπειρίας* (Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα 2010), και *Der Flamenco als Präsentation von Differenz. Gitanos und Mehrheitsbevölkerung Westandalusiens in ethnologischer Perspektive* (Cuvillier Verlag, Göttingen 2000).

Ελισσάβετ Περακάκη: Ανήκει στο Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του ΕΚΠΑ με γνωστικό αντικείμενο “Η μουσική εκπαίδευση στη βρεφική ηλικία, τη σχολική εκπαίδευση

και τη δια βίου μάθηση". Είναι απόφοιτος και διδάκτορας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών Αθηνών (2009) στον τομέα της Μουσικής Παιδαγωγικής. Έχει διδάξει στην Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, σε ωδεία και μουσικές σχολές, καθώς και σε επιμορφώσεις εκπαιδευτικών. Συνεργάζεται με το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ) ως ειδικός επιστήμονας σε δράσεις που αφορούν το γνωστικό αντικείμενο της μουσικής και με τη Μεγάλη Μουσική Βιβλιοθήκη της Ελλάδας «Λίλιαν Βουδούρη» στην οργάνωση και υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Συμμετέχει με ανακοινώσεις και εργαστήρια σε συνέδρια στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Είναι μέλος του Δ.Σ. της ΕΕΜΕ, μέλος της International Society for Music Education (ISME) και μέλος (Commissioner) της Επιτροπής Music in the Schools and Teacher Education Commission (MISTEC) της ISME για την περίοδο 2020-2026. Είναι συγγραφέας και συν-συγγραφέας τεσσάρων βιβλίων (εκδ. Fagotto: 2008, 2018, 2023 / υπό έκδοση, και Ελληνοεκδοτική: 2020). Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εστιάζονται σε καινοτόμες προσεγγίσεις στη μουσική εκπαίδευση σε όλες τις ηλικιακές ομάδες και περιβάλλοντα.

Λαμπρογιάννης Πεφάνης: Διδάκτορας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, διπλωματούχος του διατμηματικού προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών «Μουσική Κουλτούρα και Επικοινωνία. Ανθρωπολογικές και Επικοινωνιακές Προσεγγίσεις της Μουσικής» των Τ.Μ.Σ. και Ε.Μ.Μ.Ε. του Ε.Κ.Π.Α. και πτυχιούχος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α. Είναι κάτοχος διπλώματος Σύνθεσης και των πτυχίων Βιολιού, Αρμονίας, Αντίστιξης, Φούγκας και Βυζαντινής Μουσικής. Ασχολείται με τις μουσικές καταγραφές και είναι συγγραφέας (μαζί με τον Στέφανο Φευγαλά) των βιβλίων *Μουσικές Καταγραφές I - 184 οργανικοί σκοποί από Αιγαίο, Ιόνιο, Κρήτη και Κύπρο* (Παπαρηγορίου - Νάκας, Αθήνα 2014), *Μουσικές Καταγραφές II - 200 οργανικοί σκοποί από Θράκη, Μακεδονία, Ήπειρο, Θεσσαλία, Στερεά Ελλάδα και Πελοπόννησο* (Παπαρηγορίου - Νάκας, Αθήνα 2016), *Καριώτικος - Εκδοχές του ικαριώτικου οργανικού σκοπού* (Παπαρηγορίου - Νάκας, Αθήνα 2017) και *Μουσικές Καταγραφές III - 216 οργανικοί σκοποί από Μικρά Ασία, Πόντο, Καππαδοκία, Αζοφική και Κάτω Ιταλία* (Παπαρηγορίου - Νάκας, Αθήνα 2020). Επιπλέον, είναι συγγραφέας (μαζί με τον Γεράσιμο Γαλανό) της δίτομης έκδοσης *Λόγια Κεφαλληνιακή Μούσα, έργα Κεφαλλήνων συνθετών 19ου και 20ού αιώνα* (Τ.Ε.Ι. Ιονίων Νήσων, Αθήνα 2015 & 2016). Ως βιολιστής έχει ηχογραφήσει και επιμεληθεί 30 ανέκδοτα χοροτράγουδα της Κεφαλονιάς (*Στην ανέμη του χορού*, Πάλιος, Ληξούρι 2010).

Νίκος Πουλάκης: Σπούδασε ακορντεόν, ανώτερα θεωρητικά και μουσικολογία. Είναι διπλωματούχος σύνθεσης, διδάκτορας εθνομουσικολογίας και ανήκει στο Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό στο Εργαστήριο Εθνομουσικολογίας και Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, όπου διδάσκει εθνογραφικό φιλμ, κινηματογραφική μουσική, εφαρμοσμένη εθνομουσικολογία και ανθρωπολογία των οπτικοακουστικών μέσων. Είναι μέλος του Συνεργαζόμενου Εκπαιδευτικού Προσωπικού του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου στο Πρόγραμμα «Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό», ενώ έχει διδάξει στο Τμήμα Λαϊκής και Παραδοσιακής Μουσικής του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Ηπείρου. Μεταξύ άλλων, είναι μέλος της συντακτικής επιτροπής του μουσικολογικού περιοδικού *Πολυφωνία*, της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας, της Ελληνικής Εταιρείας Ακουστικής Οικολογίας, του Media Anthropology Network και του International Music and Media Research Group. Έχει συμμετάσχει σε περισσότερα από 30 ερευνητικά προγράμματα, με αντικείμενα τη μουσική της Θράκης, της Ανατολικής Μακεδονίας, της Κέρκυρας και της Κρήτης, τα μουσικά μουσεία και αρχεία, την έντεχνη δυτική μουσική στην περίοδο της κρίσης, τις βιντεο-ιστορίες ζωής μεταναστών, την πρακτική άσκηση φοιτητών μουσικολογίας, την ανάλυση παιδικών τραγουδιών, τα ψηφιακά μουσικά μεταδεδομένα, τις εθνομουσικολογικές ταινίες και την αποκατάσταση μουσικών χειρογράφων. Είναι συγγραφέας των βιβλίων *Μουσικολογία και Κινηματογράφος: Κριτικές προσεγγίσεις στη μουσική των σύγχρονων ελληνικών ταινιών* και *Μουσική από το οπτικό θέατρο και τον βωβό κινηματογράφο*, καθώς και επιμελητής του συλλογικού τόμου *Μουσικές του Κόσμου: Ηχοτοπία, ταυτότητες και πρακτικές*.

Παναγιώτης Κ. Πούλος: Επίκουρος Καθηγητής στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Η έρευνά του επικεντρώνεται στις μουσικές παραδόσεις της Μέσης Ανατολής, στην πολιτισμική ανάλυση της μουσικής και των τεχνών της ύστερης οθωμανικής περιόδου και της Τουρκίας, και στην ιστορία της καθημερινότητας των οθωμανικών πόλεων. Είναι ιδρυτικό μέλος της ερευνητικής ομάδας *sonorCities* και επιστημονικός υπεύθυνος των ερευνητικών προγραμμάτων *Intercommunal Musical Geographies of Late Ottoman Istanbul* (ΕΛ.ΙΔ.ΕΚ 2019-2022) και *Histories, Spaces and Heritages at the transition from the Ottoman Empire to the Greek state* (École française d'Athènes, σε συνεργασία με τον Η. Κολοβό). Έχει συνεπιμεληθεί τους συλλογικούς τόμους *Οθωμανικά μνημεία στην Ελλάδα: κληρονομίες υπό διαπραγμάτευση* (Εκδόσεις Καπόν, Αθήνα 2023, μαζί με τους Η. Κολοβό και Γ. Πάλλη) και *Ottoman Intimacies, Balkan Musical Realities* (Φινλανδικό Ινστιτούτο Αθηνών, Αθήνα 2013, μαζί με τους R. P. Pennanen και Aspasia Theodosiou), και είναι συγγραφέας του βιβλίου *Η μουσική στον ισλαμικό κόσμο: Πηγές, θεωρήσεις, πρακτικές* (Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, 2015, e-book).

Σόλων Ραπτάκης: Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1991. Το 2012 έλαβε δίπλωμα πιάνου από το Αττικό Ωδείο με καθηγητή τον Διονύση Μαλλούχο, με βαθμό «άριστα», πρώτο βραβείο και ειδική διάκριση. Επιπλέον, έχει βραβευθεί σε πανελλήνιους μουσικούς διαγωνισμούς (Β΄ βραβείο στον Πρώτο Αραφήνιο Διαγωνισμό, Α΄ βραβείο στον Πρώτο Πανελλήνιο Διαγωνισμό της UNESCO). Παράλληλα, ολοκλήρωσε σπουδές ανώτερων θεωρητικών, λαμβάνοντας πτυχία Αρμονίας, Αντίστιξης και Φυγής. Παρακολούθησε τον μεταδιπλωματικό κύκλο σπουδών «Μουσική χωρίς σύνορα» στην ειδικότητα “πιάνο”. Έχει συμμετάσχει ενεργά σε master classes των Daniel Blumenthal, Dmitry Bashkirov, Ευάγγελου Σαραφιανού, Lilia Boyadjieva και Nicholas Zumbro. Το 2014 αποφοίτησε από το Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών (στην κατεύθυνση της Ιστορικής και Συστηματικής Μουσικολογίας) ενώ το 2021 υποστήριξε με επιτυχία την διδακτορική του διατριβή (η οποία ολοκληρώθηκε υπό την επίβλεψη του αναπληρωτή καθηγητή Ιωάννη Φούλια) στο ίδιο τμήμα. Ως διδάσκων στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών, ανέλαβε (κατά το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016) τη διδασκαλία μαθήματος ηλεκτρονικής καταγραφής και επεξεργασίας παρτιτούρας, ενώ το εαρινό εξάμηνο των ακαδημαϊκών ετών 2021-2022 και 2022-2023 δίδαξε το μάθημα «Θεωρία και πράξη της αναγεννησιακής μουσικής (αντίστιξη) II». Είναι μέλος της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας και της ερευνητικής της ομάδας «Μουσική Θεωρία και Ανάλυση». Επιστημονικά του άρθρα και μεταφράσεις έχουν δημοσιευτεί σε μουσικολογικά περιοδικά έντυπα, ενώ έχει επιπλέον συμμετάσχει και σε μουσικολογικά συνέδρια. Έχει παρουσιάσει ατομικά ρεσιτάλ σε αθηναϊκές αίθουσες (Ωδείο Φίλιππος Νάκας, Αττικό Ωδείο, κινηματογράφος «Νέα Ελβετία» κ.α.) και έχει ακόμη εμφανισθεί σε μουσικά φεστιβάλ, μουσικοθεατρικές παραστάσεις, παρουσιάσεις μουσικολογικών συγγραμμάτων, αλλά και σε εκδηλώσεις του Τμήματος Μουσικών Σπουδών («Μουσικός Μάης»). Είναι καθηγητής πιάνου και καλλιτεχνικός διευθυντής στην Μουσική Σχολή Αθηνών.

Αλέξανδρος Ριζόπουλος: Γεννήθηκε στα Γιάννενα το 1982. Παίζει κρουστά, συνθέτει, ερευνά και διδάσκει. Είναι υποψήφιος διδάκτορας στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου και απόφοιτος των τμημάτων Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας (BSc, 2016) και Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (MSc, 2006). Αρθρογραφεί με θέμα την εθνομουσικολογία και τις παραστατικές τέχνες, τα κρουστά και τον ρυθμό στα Βαλκάνια, την ενσώματη γνώση και την επιτέλεση. Έχει στο ενεργητικό του διαπολιτισμικές, πολυμεσικές παραστάσεις, όπου επιμελήθηκε τη σύλληψη, τη σύνθεση, τη δραματολογία, την κινησιολογία: «Δεκαέξι βήματα στη Γη» (πρωτότυπη μουσική για σύγχρονο χορό, ομάδα A Priori Dance co), «Μαριγώ και Γιάννος: Αένας πέρασμα» (Μουσείο Αργυροτεχνίας, Ιωάννινα, Αύγουστος 2021), «Συρματένια» (πρωτότυπη μουσική πάνω σε ιαμβικό δεκαεξασύλλαβο έργο που αναφέρεται στην πυρκαγιά της Θεσσαλονίκης του 1917) και «Αουρέκιος, ο Ταχυδρόμος» (Βαφοπούλειο Ίδρυμα, Θεσσαλονίκη 2016). Είναι ιδρυτικό μέλος των συγκροτημάτων Alenti, People of the Wind και Motel Selenik, ενώ συνεργάζεται με πληθώρα καταξιωμένων μουσικών σε παραγωγές, έθιμα και ηχογραφήσεις, εντός και εκτός συνόρων. Το 2021 εκδόθηκαν δύο δισκογραφικές δουλειές του: *Lamenta* και *Alenti-Jasmine*. Διατηρεί το masterclass «Ρυθμική Πλαστική», workshops με θέμα τους ρυθμούς και τα κρουστά των Βαλκανίων και της Ανατολικής Μεσογείου (Εθνικό Ωδείο Παρισιού, Ωδείο Βερολίνου). Συνεργάζεται με το Μουσικό Χωριό «Άγιος Λαυρέντιος», το ίδρυμα Γκροτόφσκυ στην Πολωνία, το Κέντρο Πολιτισμού και Εκπαίδευσης «Πόλις», τους χώρους Πολιτισμού Quilombo και Baumstrasse, το Κρουστόφωνο και το Χορόδεντρο, ενώ πειραματίζεται και σχεδιάζει νέα μουσικά όργανα στο οργανοποιείο Κανουκί.

Γιώργος Σακαλλιέρος: Αναπληρωτής καθηγητής Ιστορικής Μουσικολογίας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, με έμφαση στη μελέτη της νεοελληνικής μουσικής (19ος-20ός αι.). Είναι διδάκτωρ του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών (2005), αριστούχος απόφοιτος του αντίστοιχου Τμήματος του Α.Π.Θ. (1996), καθώς και διπλωματούχος σύνθεσης, ανωτέρων θεωρητικών (τάξη Α. Μπαλά) και κιθάρας από το Ωδείο Μουσικό Κολλέγιο Θεσσαλονίκης. Έχει πραγματοποιήσει επιστημονικές ανακοινώσεις σε διεθνή συνέδρια μουσικολογίας και ελληνικής φιλολογίας, στην Ελλάδα και το εξωτερικό, και έχει εκτενή αριθμό ελληνικών και ξενόγλωσσων επιστημονικών δημοσιεύσεων, καθώς και συνεργασιών με το *Grove Music Online*. Είναι συγγραφέας των βιβλίων *Όψεις του μουσικού μοντερνισμού στον ελληνικό 20ό αιώνα. Πρόσωπα, ρεύματα, έργα, θεσμοί* (Αθήνα: Κάλυπτος / Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις, 2023), *Dimitri Mitropoulos and His Works in the 1920s. The Introduction of Musical Modernism in Greece* (Athens: Hellenic Music Centre, 2016· Βραβείο Μουσικολογικού Συγγράμματος 2018 της Ένωσης Ελλήνων Θεατρικών και Μουσικών Κριτικών) και *Γιάννης Κωνσταντινίδης (1903-1984). Ζωή, έργο και συνθετικό ύφος* (Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 2010). Συμμετέχει σε εθνικά ερευνητικά προγράμματα και σε δράσεις διασύνδεσης του πανεπιστημίου με την κοινωνία. Το συνθετικό του έργο περιλαμβάνει πάνω από 35 τίτλους. Έλαβε το Α΄ Βραβείο του 1ου Πανελλήνιου Διαγωνισμού Σύνθεσης “Δημήτρης Δραγατάκης” (Ένωση Ελλήνων Μουσουργών, 2003). Είναι τακτικό μέλος της Διεθνούς Μουσικολογικής Εταιρείας (IMS), της Ένωσης Ελλήνων Μουσουργών και ιδρυτικό μέλος της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας.

Παναγιώτης Σάρμας: Απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του ΑΠΘ και υποψήφιος διδάκτορας στο ίδιο τμήμα με επιβλέποντα τον κ. Εμμανουήλ Γιαννόπουλο. Έχει 24 χρόνια υπηρεσίας στην εκπαίδευση, καθώς και σύντομη θητεία σε ωδεία του ιδιωτικού τομέα. Επί μία δεκαετία πρωτοψάλτης σε διάφορους ιερούς ναούς. Κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης του Προγράμματος «Βυζαντινή Μουσική Επιστήμη και Καλλιτεχνική Δημιουργία», από το Τμήμα Μουσικών Σπουδών του ΑΠΘ, με βαθμό 10, «Άριστα». Έχει στο ενεργητικό του μία εισήγηση στην αγγλική, στο διεθνές συνέδριο “IMS Study Group Music of the Christian East and Orient – First International Musicological Symposium: Melismatic Chant Repertoires, Thessaloniki, 12-14 June, 2020”, υπό τον τίτλο “The deep interconnection between text meaning and compositional devices in Panagiotis Chrysafes’ «Όταν τίθονται θρόνοι»”, και δύο ακόμα σε Διατμηματικά Μουσικολογικά Συνέδρια τον Νοέμβριο του 2020 και του 2022, υπό τους τίτλους «Συγκριτική μελέτη των Ένδεκα Εωθινών Δοξαστικών στο χειρόγραφο Σινά 1477 και ψαλτική τους απόδοση στην Νέα Μέθοδο» και «Η Βυζαντινή Οκτώηχος: ένα λεπτό εργαλείο εξερεύνησης της μεσαιωνικής εκκλησιαστικής μουσικής των χριστιανικών παραδόσεων της Ευρώπης». Είναι επί τριετία μέλος και έχει συμμετάσχει σε καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, ερευνητικά projects και διεθνή συνέδρια με την ερευνητική Ομάδα Παλαιογραφίας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του ΑΠΘ με υπεύθυνη την κ. Μ. Αλεξάνδρου. Συναυλίες σε Ελλάδα και εξωτερικό με πιο πρόσφατες σε Βενετία και Βουκουρέστι το 2020. Κάτοχος πτυχίου Αρμονίας και Αντίστιξης. Κάτοχος διπλώματος Βυζαντινής Μουσικής και ευχέρεια σε αρκετά όργανα. Μέλος της Φιλαρμονικής του Δήμου Έδεσσας. Επί μία δεκαετία στην Οργανωτική Επιτροπή του Φεστιβάλ Μουσικής Νέων της ΔΔΕ Πέλλας και εκγύμναση πλήθους μουσικών σχημάτων μαθητών για συμμετοχή σε αυτό. Δύο συμμετοχές στο Πανελλήνιο Φεστιβάλ «Λαογραφία και Παράδοση» της ΔΔΕ με μουσικοχορευτικά σχήματα από τρία σχολεία. Τρεις φορές μουσική επένδυση παραστάσεων μαθητικών θεατρικών σχημάτων με συμμετοχή σε διαγωνιστικά φεστιβάλ. Εκατοντάδες μουσικές παραστάσεις εντός και εκτός σχολικών μονάδων με μαθητικά σχήματα σε ποικίλες περιστάσεις.

Σοφία Σβάρνα: Μεταδιδακτορική ερευνήτρια του Εργαστηρίου Εθνομουσικολογίας και Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας του ΤΜΣ ΕΚΠΑ, επεκτείνοντας το ενδιαφέρον της προς μια πληρέστερη ιστορική, εθνογραφική και μουσική κατανόηση της Μεσογείου, ως διαχρονικό χώρο μουσικών και πολιτισμικών συναντήσεων αλλά και συνύπαρξης. Ολοκλήρωσε την διδακτορική της διατριβή με τίτλο *Έλληνες μουσικοί “ανάμεσα”*. Παλαιά μουσική και τροπικές παραδόσεις της Μεσογείου. Μια εθνογραφική μελέτη (επιβλέπουσα: Μ. Παπαπαύλου), που εκπονήθηκε στον Τομέα Εθνομουσικολογίας και Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας του οικείου τμήματος. Η διδακτορική της διατριβή αφορά την εθνογραφική μελέτη της συνάντησης ανατολικών και δυτικών μουσικών παραδόσεων στο πεδίο της σύγχρονης δισκογραφικής και συναυλιακής δραστηριότητας ελληνικών και άλλων ευρωπαϊκών σχημάτων παλαιάς μουσικής. Το ακαδημαϊκό έτος 2021-2022, ως η πρώτη υπότροφος του Schwarz Foundation (Schwarz Fellowship for Research in Music), υλοποίησε μια βασισμένη σε συλλογές της Γενναδείου έρευνα με τίτλο «Early Soundscapes of the Mediterranean. A cultural and musical understanding of space, time and its people». Είναι απόφοιτος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών καθώς και κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος (MA) του Διατμηματικού Προγράμματος Σπουδών των ΤΜΣ και ΕΜΜΕ του ΕΚΠΑ «Μουσική Κουλτούρα και Επικοινωνία. Ανθρωπολογικές και Επικοινωνιακές Προσεγγίσεις της Μουσικής».

Μαριάννα Σιδερή: Διδάκτωρ Ιστορικής Μουσικολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών με έμφαση στο ιταλικό μουσικό θέατρο και την εξέλιξη των επιμέρους ειδών. Πτυχιούχος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του ΕΚΠΑ (Integrated Master) και κάτοχος Master of Music στην Ιστορική Μουσικολογία του University of Leeds (UK). Πτυχιούχος πιάνου του Εθνικού Ωδείου Αθηνών. Συμμετοχές με πρωτότυπες ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια και συμπόσια στην Ελλάδα. Δημοσιεύσεις σε διεθνή και ελληνικά επιστημονικά περιοδικά μουσικολογικού ενδιαφέροντος και σε συλλογικούς τόμους μουσικολογικού και εκπαιδευτικού περιεχομένου. Αυτοδύναμη ακαδημαϊκή διδασκαλία σε μαθήματα ιστορίας της όπερας, του μουσικού θεάτρου και της θεατρολογίας στα τμήματα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών, Θεατρικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πατρών, Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και του Κέντρου Δια Βίου Μάθησης του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Συνεργασία με το τμήμα Δραματολογίας της Εθνικής Λυρικής Σκηνής – κείμενα σε προγράμματα παραστάσεων και διαλέξεις στο φουαγιέ. Συνεργασία με τη Μεγάλη Μουσική Βιβλιοθήκη “Λίλιαν Βουδούρη” στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού προγράμματος “Ελεύθερο Μουσικό Εργαστήρι Μουσικής Παιδείας”. Πλήθος επιμορφώσεων στον τομέα Δημιουργικής Γραφής, Συγγραφής Θεατρικών Κειμένων και Σκηνοθεσίας από το ΚΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ. του ΕΚΠΑ. Συγγραφέας της μουσικής φάρσας *Η μουσική μέλισσα*. Μόνιμη εκπαιδευτικός μουσικής με ειδίκευση στα Θεωρητικά της Ευρωπαϊκής Μουσικής στο Μουσικό Σχολείο Χαλκίδας «Νίκος Σκαλκώτας». Τακτικό μέλος της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας.

Αναστασία Σιώφη: Καθηγήτρια στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών, Σχολή Μουσικής και Οπτικοακουστικών Τεχνών, Ιόνιο Πανεπιστήμιο, με ειδικότητα «Αισθητική της Μουσικής». Επίσης, διδάσκει την «Ιστορία των Τεχνών στην Ευρώπη», στο πρόγραμμα «Σπουδές στον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό», στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Έχει πτυχίο Αρχιτεκτονικής (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Αρχιτεκτονικής της Πολυτεχνικής Σχολής Θεσσαλονίκης). Είναι συνεπιμελήτρια του ηλεκτρονικού διεθνούς μουσικολογικού περιοδικού με τίτλο *Ελληνικό Περιοδικό για τη Μουσική, την Εκπαίδευση και τον Πολιτισμό (Hellenic Journal of Music, Education and Culture / HeJMEC)*, μαζί με τον καθηγητή G. Welsh (University of London) – έκδοση της Ένωσης Εκπαιδευτικών Μουσικής Αγωγής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΕΕΜΑΠΕ). Είναι ιδρυτικό μέλος της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας (έτος ίδρυσης: 2012) και συντονίστρια της ερευνητικής ομάδας για τη «Φιλοσοφία και Αισθητική της Μουσικής». Έχει συγγράψει τις μονογραφίες: *Τρία δοκίμια για τον Μανώλη Καλομοίρη* (Μουσικός Εκδοτικός Οίκος Παπαρηγορίου – Νάκα [Ελληνικές Μουσικολογικές Εκδόσεις 4], Αθήνα 2003), *Η μουσική στην Ευρώπη του δέκατου ένατου αιώνα* (Εκδόσεις Γιώργου Δαρδανού / Gutenberg, Αθήνα 2005), *Η νεοελληνική πολιτισμική φυσιογνωμία μέσα από το ρόλο της μουσικής σε αναβιώσεις του αρχαίου δράματος (Μουσικές διαδρομές ως αντανakλάσεις της αρχαίας στη νεότερη Ελλάδα)* (Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα 2012) και *200 χρόνια από τη γέννηση του Ρίχαρντ Βάγκνερ (1813-1883): Δοκίμια για την αισθητική του έργου του* (Μουσικός Εκδοτικός Οίκος Παπαρηγορίου – Νάκα [Ελληνικές Μουσικολογικές Εκδόσεις 16], Αθήνα 2013)· το επόμενο σύγγραμμά της, με τίτλο *Με επίκεντρο το "συναίσθημα": πολιτισμικές αναγνώσεις της μουσικής, της ζωγραφικής και της όπερας*, εκδίδεται προσεχώς (2023) από τις Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις «Κάλιπος».

Αγγελική Σκανδάλη: Απόγονος παρασημοφορημένης οικογένειας οπλαρχηγών της Κρήτης, διδάχθηκε πιάνο, μονωδία, θεωρητικά και ενοργάνωση μπάντας στο Ελληνικό Ωδείο, ανώτερα θεωρητικά στο Μουσικό Κολλέγιο Θεσσαλονίκης και σύνθεση στο Α.Π.Θ. Μαθήτευσε τη διεύθυνση ορχήστρας στο Ελληνικό Ωδείο και στο Ωδείο Αθηνών. Αριστούχος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, έκανε μεταπτυχιακές σπουδές ανάλυσης όπερας στο University of Leeds με τον παγκοσμίου φήμης μουσικολόγο Julian G. Rushton. Είναι συγγραφέας του δίτομου έργου για την ιστορία της όπερας στην Ελλάδα. Επιστημονική συνεργάτις του Α.Π.Θ. (2008-2017) και διδάκτωρ μουσικολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών. Είναι μέλος της Royal Music Association και της Ελληνικής Ιστορικής Εταιρείας, ενώ από το 2015 είναι και μέλος της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας.

Ιάκωβος Σταϊνχάουερ: Σπουδές Μουσικολογίας, Ιστορίας Τέχνης και Μουσικοπαιδαγωγικών στο Johann Wolfgang Goethe-Universität της Φρανκφούρτης. Πτυχίο Magister Artium από το Johann Wolfgang Goethe-Universität (1999). Διδακτορικός τίτλος με μια διατριβή για τον μουσικό χώρο στο έργο του Edgard Varèse από το ίδιο πανεπιστήμιο (2005). Διδασκαλία στο Τμήμα Μουσικολογίας του Johann Wolfgang Goethe-Universität (2008-2012) και επιστημονικός συνεργάτης του ιδίου τμήματος. Κάτοχος της θέσης Μιχελή στο Τμήμα Φιλοσοφικών και Κοινωνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κρήτης (Ρέθυμνο) για τη διδασκαλία του γνωστικού αντικείμενου "Αισθητικές Θεωρίες" (2013 και 2016). Ανάθεση του DAAD για διδασκαλία στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής του Ε.Κ.Π.Α. (2016) και επίκουρος καθηγητής στο ίδιο τμήμα από το 2019, με γνωστικό αντικείμενο την Αισθητική της Μουσικής του 20ού και του 21ου αιώνα.

Raphael Staubli: Γεννήθηκε κοντά στη Ζυρίχη της Ελβετίας. Σπούδασε βιολί, πιάνο και θεωρία της κλασικής μουσικής (αρμονία, αντίστιξη, ιστορία). Την περίοδο 1984-1988 σπούδασε σύνθεση και θεωρία με τον Helmut Lachenmann στη Musikhochschule της Στουτγάρδης. Την περίοδο 1988-1992 εργάστηκε ως Καθηγητής της Θεωρίας της Κλασικής Μουσικής στη Hochschule der Künste της Ζυρίχης. Από το 1992 διδάσκει (ως Professor) στο ίδιο αντικείμενο στη Hochschule Luzern – Musik τα μαθήματα: «Θεωρία της αρμονίας», «Θεωρία της αντίστιξης», «Ειδικά θέματα ιστορίας της μουσικής» και «Σύνθεση σε διάφορες τεχντροπίες». Δραστηριοποιείται ως συνθέτης και ως πιανίστας, έχει δε δημοσιεύσει άρθρα σχετικά με θέματα μουσικολογικού ενδιαφέροντος.

Σοφία Σταυροπούλου: Διδάκτωρ του Τμήματος Μουσικών Σπουδών ΕΚΠΑ. Είναι απόφοιτος του Διατμηματικού Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Μουσική Κουλτούρα και Επικοινωνία» του Τμήματος Μουσικών Σπουδών και του Τμήματος ΕΜΜΕ του ΕΚΠΑ. Επίσης είναι κάτοχος πτυχίων Βυζαντινής Μουσικής, Πιάνου, Ανωτέρων Θεωρητικών, και το θέμα της διδακτορικής της διατριβής ήταν: *Τεχνολογίες οπτικής ανατροφοδότησης για τη βελτίωση του τονικού ύψους της τραγουδιστικής φωνής στην Ελληνική Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση*. Εργάζεται ως εκπαιδευτικός στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Έχει εργαστεί και στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση αλλά και ως εκπαιδύτρια ενηλίκων σε δημόσια ΙΕΚ στα τμήματα Μουσικής Τεχνολογίας και Προσχολικής Αγωγής. Από το 2021 είναι μεταδιδακτορική ερευνήτρια στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών ΕΚΠΑ και συγκεκριμένα στο ερευνητικό πρόγραμμα ASMA (Assistance for

Singing and Music Aesthetics – ΕΛΙΔΕΚ) με επιστημονική υπεύθυνη την καθηγήτρια του τμήματος Αναστασία Γεωργιάκη.

Θανάσης Τρικούπης: Αναπληρωτής Καθηγητής της Σχολής Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Σπούδασε μηχανολογία στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, πιάνο στο Conservatoire Européen de Musique de Paris, σύνθεση και διεύθυνση στο Μουσικό Πανεπιστήμιο του Graz και μουσικολογία στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Έχει διδάξει στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Δ.Π.Θ., στο Τμήμα Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Α.Π.Θ. Έχει πραγματοποιήσει έρευνα στη Γερμανία, στο Βέλγιο, στην Αυστρία και στην Ιταλία, ανακαλύπτοντας άγνωστες πτυχές από τη ζωή και το έργο ελλήνων συνθετών που σπούδασαν και δραστηριοποιήθηκαν σε αυτές τις χώρες. Από το Πανεπιστήμιο Αθηνών εκδόθηκε η μονογραφία του με τίτλο *Western Music in Hellenic Communities. Musicians and Institutions* (2015). Είναι μέλος της Διεθνούς Μουσικολογικής Εταιρείας και της Γερμανικής Μουσικολογικής Εταιρείας, μέλος του Δ.Σ. της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας και του Θρακικού Κέντρου – Εταιρείας Θρακικών Μελετών, και Πρόεδρος του Συλλόγου Μουσικών Εκπαιδευτικών Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης. Ως αρχιμουσικός, συνθέτης, πιανίστας και μουσικολόγος συνεργάστηκε με φορείς από διάφορες χώρες (ΗΠΑ, Ρωσία, Γαλλία, Γερμανία, Πολωνία, Αυστρία, Σερβία, Ρουμανία, Ελλάδα, Κύπρος, Αρμενία, Τουρκία). Έχει παρουσιάσει σε πρώτη παγκόσμια εκτέλεση έργα πολλών ελλήνων μουσουργών και σε πρώτη πανελλήνια εκτέλεση έργα των Vivaldi, Bach, Pergolesi, Haydn, Mozart, Berlioz, Liszt και Brahms.

π. Θεόδωρος Τσαμπατζίδης: Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Είναι ειδικός μουσικοπαιδαγωγός με οργανική θέση στο Μουσικό Σχολείο Θεσσαλονίκης. Έγγαμος εφημέριος και Γενικός Υπεύθυνος του Προκοπίου Πολυδύναμου Κέντρου της Ιεράς Μητροπόλεως Νέας Κρήνης και Καλαμαριάς. Αριστούχος πτυχιούχος Α.Ε.Α.Θ. και Κ.Ω.Θ. στη διεύθυνση χορωδίας και σε επίπεδο διπλώματος. Ολοκλήρωσε μεταπτυχιακές σπουδές στην ειδική αγωγή και μουσική εκπαίδευση στο βρετανικό Πανεπιστήμιο του Middlesex ως υπότροφος της Ιεράς Συνόδου. Είναι Υποψήφιος Διδάκτορας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Ιονίου Πανεπιστημίου με πεδίο έρευνας τη διδακτική της ψαλτικής τέχνης σε μαθητές με προβλήματα όρασης. Παράλληλα συνθέτει μουσική, διευθύνει και παρουσιάζει με την Νεανική Χορωδία και Ορχήστρα της Μητροπόλεως Καλαμαριάς βραβευμένες συνθέσεις σε συναυλίες στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Συνεργάζεται ως Ειδικός Επιστήμονας με το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής στην εκπόνηση Νέων Προγραμμάτων Σπουδών Μουσικών Σχολείων, στην Εισαγωγική Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών – Παιδαγωγική Αξιοποίηση ΤΠΕ στη Δευτεροβάθμια Ειδική Αγωγή, στα Νέα Προγράμματα Σπουδών Μουσικής στα Γυμνάσια, καθώς και με το Ίδρυμα Ποιμαντικής Επιμόρφωσης της Αρχιεπισκοπής Αθηνών. Τιμήθηκε με βραβείο μουσικής σύνθεσης από τον σύλλογο «Δελφικές Αμφικτιονίες» και με Αργυρό Δίπλωμα ως Διευθυντής Χορωδιών στην Α΄ Παγκόσμια Ολυμπιάδα Χορωδιών στην Αυστρία. Έχει λάβει δύο βραβεία Αριστείας και Καινοτομίας στην Εκπαίδευση και δύο εθνικά βραβεία υλοποίησης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων eTwinning.

Μάρκος Τσέτσος: Καθηγητής αισθητικής της μουσικής στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ε.Κ.Π.Α., απ' όπου έλαβε το διδακτορικό του (1999). Σπούδασε κλασική κιθάρα στο Εθνικό Ωδείο (1979-1986) και διεύθυνση ορχήστρας στο Κρατικό Ωδείο της Αγίας Πετρούπολης της Ρωσίας (1988-1993). Έχει δημοσιεύσει επτά βιβλία, πολυάριθμα άρθρα σε διεθνή και ελληνικά περιοδικά και τις πρώτες ελληνικές μεταφράσεις σημαντικών κειμένων για τη μουσική των Hegel, Schopenhauer, Hanslick και Helmuth Plessner. Το τελευταίο του βιβλίο, *Το μουσικό αγαθό* (Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα, Αθήνα 2020), βραβεύτηκε από την Ένωση Ελλήνων Θεατρικών και Μουσικών Κριτικών. Το έργο του εστιάζεται κυρίως σε ζητήματα φιλοσοφικής αισθητικής και κοινωνιολογίας της μουσικής.

Στέφανος Φευγαλάς: Υποψήφιος διδάκτορας του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, πτυχιούχος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών (Ε.Κ.Π.Α.), πτυχιούχος του προγράμματος «Σπουδές στον Ελληνικό Πολιτισμό» (Ε.Α.Π.), διπλωματούχος του προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών «Ιστορική Έρευνα, Διδακτική και Νέες Τεχνολογίες» (Ίονιο Πανεπιστήμιο) και διπλωματούχος του μεταπτυχιακού προγράμματος «Δημόσια Ιστορία» (Ε.Α.Π.). Είναι κάτοχος διπλώματος Σύνθεσης και των πτυχίων Πιάνου, Αρμονίας, Αντίστιξης, Φούγκας και Βυζαντινής Μουσικής, ενώ έχει παρακολουθήσει κύκλο μαθημάτων Οθωμανικής Μουσικής. Είναι συγγραφέας (μαζί με τον Λαμπρογιάννη Πεφάνη) των βιβλίων *Μουσικές Καταγραφές I – 184 οργανικοί σκοποί από Αιγαίο, Ίονιο, Κρήτη και Κύπρο* (Παπαρηγορίου – Νάκας, Αθήνα 2014), *Μουσικές Καταγραφές II – 200 οργανικοί σκοποί από Θράκη, Μακεδονία, Ήπειρο, Θεσσαλία, Στερεά Ελλάδα και Πελοπόννησο* (Παπαρηγορίου – Νάκας, Αθήνα 2016), *Καριώτικος – Εκδοχές του ικαριώτικου οργανικού σκοπού* (Παπαρηγορίου – Νάκας, Αθήνα 2017) και *Μουσικές Καταγραφές III – 216 οργανικοί σκοποί από Μικρά Ασία, Πόντο, Καππαδοκία, Αζοφική και Κάτω Ιταλία* (Παπαρηγορίου – Νάκας, Αθήνα 2020), ενώ μέρος των μελετών του έχει παρουσιαστεί σε επιστημονικά περιοδικά και συνέδρια.

Ιωάννης Φούλιας: Αναπληρωτής καθηγητής «Συστηματικής Μουσικολογίας. Θεωρίας της Μουσικής (18ου-19ου αιώνας)» στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (προσωπική ιστοσελίδα: <http://users.uoa.gr/~foulias>). Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1976. Πραγματοποίησε μουσικές σπουδές στο Δημοτικό Ωδείο Καλαμάτας (πτυχία αρμονίας, αντιστίξεως, φούγκας και πιάνου, 1994-1998) και σπούδασε μουσικολογία στο Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Αθηνών (πτυχίο το 1999 και διδακτορικό δίπλωμα το 2005, με διατριβή για τα *Αργά μέρη σε μορφές σονάτας στην κλασική περίοδο*). Είναι μέλος της Συντακτικής και της Επιστημονικής Επιτροπής του περιοδικού *Πολυφωνία*, καθώς και ιδρυτικό μέλος και Γενικός Γραμματέας της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας. Έχει επίσης διατελέσει μέλος της Συντακτικής και της Επιστημονικής Επιτροπής του περιοδικού *Μουσικολογία*, έχει συμμετάσχει στο διεθνές ερευνητικό πρόγραμμα RIPM, σε επιστημονικές ημερίδες και διεθνή συνέδρια, ενώ παράλληλα έχει δημοσιεύσει δεκάδες πρωτότυπα άρθρα, καθώς και μεταφράσεις βιβλίων (των R. Wagner, K. Φλώρου και N. Cook) αλλά και μικρότερων μελετών. Από τον εκδοτικό οίκο «Παπαρηγόριου – Νάκας» κυκλοφορούν οι μονογραφίες του *Οι δύο σονάτες για πιάνο του Δημήτρη Μητρόπουλου: Από τον ύστερο ρομαντισμό στην Εθνική Σχολή Μουσικής* (2011) και *Οι συμφωνίες κατά τις οβιδιανές Μεταμορφώσεις του Carl Ditters von Dittersdorf: Συμβολή στην αποκατάσταση ενός έργου-σταθμού στην ιστορία της προγραμματικής μουσικής* (2015), ενώ το εγχειρίδιό του *Στοιχεία μουσικής ανάλυσης: Αρμονικό λεξιλόγιο, γλωσσάριο μουσικών όρων και οδηγίες συγγραφής εργασιών* (2021) έχει συμπεριληφθεί στις Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις «Κάλλιπος» (2022). Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα εμπίπτουν στα ακόλουθα πεδία: θεωρία των μουσικών μορφών (από τον 18ο έως τον 21ο αιώνα), εξελικτική θεώρηση ειδών και μορφών της ενόργανης μουσικής στο μπαρόκ, τον κλασικισμό και τον ρομαντισμό, μορφολογία και μουσική ανάλυση.

Νίκος Χριστοδούλου: Συνεργάζεται ως μαέστρος με ευρωπαϊκές ορχήστρες, όπως οι BBC Symphony Orchestra, Academy of St Martin in the Fields κ.ά. Η δισκογραφία του με τα συμφωνικά έργα του Σκαλκώτα, για την BIS, έχει αποσπάσει διεθνείς διακρίσεις. Συνεργάζεται με τις ελληνικές ορχήστρες και την Εθνική Λυρική Σκηνή. Έχει διατελέσει διευθυντής της Συμφωνικής Ορχήστρας του Δήμου Αθηναίων και της Συμφωνικής Ορχήστρας της ΕΡΤ. Έχει συνθέσει έργα για ορχήστρα, για χορωδία, για σύνολα δωματίου, τραγούδια, σκηνική μουσική. Το έργο *Debussy: Πρελούδια σε ενορχήστρωση Ν. Χριστοδούλου* (εκδ. Boosey & Hawkes) άνοιξε το Φεστιβάλ MITO το 2016 στο Τορίνο και στη Σκάλα του Μιλάνου, με την London Symphony Orchestra και τον G. Noseda. Έχει επιμεληθεί συνέδρια για τους Δ. Μητρόπουλο, Ν. Σκαλκώτα (στο Βερολίνο και στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών), Fr. Chopin και Cl. Debussy. Έχει επίσης εκδώσει κείμενα για τους Ν. Σκαλκώτα, Δ. Μητρόπουλο, Fr. Chopin και Γ. Σεφέρη.

Βάλια Χριστοπούλου: Διδάκτωρ μουσικολογίας (Πανεπιστήμιο Αθηνών, 2009), πτυχιούχος του Τμήματος Γαλλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών καθώς και του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του ίδιου πανεπιστημίου. Σπούδασε πιάνο (Εθνικό Ωδείο, Δίπλωμα, 1995) και ανώτερα θεωρητικά (Εθνικό Ωδείο, Πτυχίο Αρμονίας, 1994, και Ωδείο Athenaeum, Πτυχίο Αντίστιξης, 1997). Ανέλαβε την επιστημονική επιμέλεια της έκθεσης «Γιώργος Σισιλιάνος. Ο συνθέτης στην πρωτοπορία της σύγχρονης μουσικής» (Μουσείο Μπενάκη, 2007). Το 2011 εκδόθηκε το βιβλίο της *Κατάλογος έργων Γιώργου Σισιλιάνου* (Αθήνα: Panas Music). Συνέταξε το λήμμα και τον πλήρη συστηματικό κατάλογο έργων του Γιώργου Σισιλιάνου για το *Grove Music Online* (2013). Έχει λάβει μέρος σε ελληνικά και διεθνή επιστημονικά συνέδρια και έχει δημοσιεύσει άρθρα σε επιστημονικά περιοδικά. Είναι μέλος της Ελληνικής Μουσικολογικής Εταιρείας. Από το 2009 ασχολείται με την πειραματική μουσική και τον αυτοσχεδιασμό. Έχει παρακολουθήσει σεμινάρια αυτοσχεδιασμού (Dartington International Summer School, 2009) και εργαστήρια ανάλυσης και εκτέλεσης γραφικής και λεκτικής παρτιτούρας (knot, 2011-2012· Syros Sound Meetings, 2012). Το 2011 ίδρυσε το Σύνολο Πειραματικής Μουσικής του Μουσικού Σχολείου Παλλήνης, το οποίο πραγματοποίησε πολυάριθμες συνεργασίες και εμφανίσεις σε χώρους όπως η Στέγη Ωνάση, το Ινστιτούτο Γκαίτε και η Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών. Έχει αναπτύξει καλλιτεχνική δραστηριότητα ως μέλος του συνόλου Open Score Project και του συνόλου WHI. Ερευνητικά ενδιαφέροντα: αρχαιακή ιστορική έρευνα, έντεχνη ελληνική μουσική, μουσικός μοντερνισμός και μεταμοντερνισμός, πειραματική μουσική.

Υπεύθυνος συντονισμού του συνεδρίου

Ιωάννης Φούλιας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Επιστημονική επιτροπή του συνεδρίου

Νίκος Ανδρικός, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Πάνος Βλαγκόπουλος, Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Θεόδωρος Κονκουρής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Κώστας Χάρδας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Οργανωτική επιτροπή του συνεδρίου

Μαγδαληνή Καλοπανά, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Θοδωρής Καραθόδωρος, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Τάσος Κολυδάς, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Ιωάννης Φούλιας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών